

Eene idylle

<https://hdl.handle.net/1874/235779>

VIRGINIE LOVELING

EENE IDYLLE

L. J. VEEN — AMSTERDAM

mm 12957

Nederl
oct.
1058

EENE IDYLLE

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0311 5775

Ned. S. 1050.

EENE IDYLLE

DOOR

VIRGINIE LOVELING

L. J. VEEN — AMSTERDAM

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

EENE IDYLLE.

I.

Aurelie keek verrast op van haar boek, waarin zij onder de gaslamp te lezen zat: er werd gebeld, zoo laat, reeds halftien van den avond!

Haar vader — een geleerde — scheen niets gehoord te hebben. Hij schreef met een potlood op den witten rand van een wetenschappelijk werk haastig, zeer diep als kortzichtige er over gebogen, zijne eigene opmerkingen neer.

Aurelie luisterde, met den wijsvinger omhoog, als om eene stilte te gebieden, die niemand onderbroken had.

Een ieder kent en vat de geruchten van zijn huis: zij volgde den tragen stap der meid in de vestibule, hoorde het rinkelen

der reeds ingelegde ketting, en de verdoofde klank eener stem was genoeg om haar te doen uitroepen:

— Guido!

Hij stond aldra voor haar, onaangemeld. Hij stak haar de hand toe, terwijl zij zitten bleef, en het boek, met een strookje papier tusschen de bladen, had toegevouwen en weggeschoven.

— Reeds weder in de stad? vroeg ze in het Fransch, hun omgangstaal, en lachte hem verblijd toe.

— Zooals ge ziet, sprak hij, ook glimlachend.

Het was een groote man, sterk geschouderd, met een breed aangezicht, een breed den mond, zeer zwarte, rechte, toegegroeide wenkbrauwen, blauwe oogen en donker haar. Hij kon op het einde der twintig zijn.

Hij had zijn overjas nog aan, hoog met vaalkleurig bont gekraagd en gevoerd; de mouwen ook droegen zware omslagen van bont, waarvan ieder rechtstaand haarsprietje een microscopisch droppeltje torste, als door een dichten mist of stofregen veroorzaakt.

Een koude lucht kwam verkwikkend met hem binnen.

Mijnheer Van der Hawermeiren, de geleerde vader van Aurelie, had niet opgehouden met schrijven, maar hield zonder op- of omzien zijne linkerhand zijdwaarts uit:

— *Bonsoir, soyez le bienvenu*, bromde hij met eene gemeenzaamheid, welke hier als een blijk van gulheid gelden kon.

Guido nam het ook aldus op; hij had zich van zijn jas ontdaan en zat naast de dochter. Hij was gedurende een drietal dagen afwezig geweest. Hij kwam rechtstreeks van den trein, zeide hij, wat was het koud nog voor den dertigsten van April! toen keek hij rond:

— Morgen reeds? vroeg hij.

— Helaas ja! zuchtte het meisje.

Zij zouden naar hun landgoed gaan. Alle schikkingen schenen genomen: het tapijt lag opgerold in een hoek; de gordijnen waren af; de vensters langs de reten met oude dagbladen bekleed; de spiegel lijst onder gaas beschermd; de niet meer te gebruiken stoelen stonden twee en twee met de zittingen oopen.

— Wat ziet het er hier treurig, naakt, onhuislijk uit! sprak hij, eensklaps zijne levendige uitdrukking verliezend en zijne zware wenkbrauwen samentrekkend.

De meid had de thee binnengebracht en terwijl zij heen en weer ging om de benoodigdheden voor hare meesteres te stellen, scheen hij zenuwachtig te worden; schier verwijtend zei hij:

— Wat klinkt hier alles hol en onbevoond over de naakte planken!

Aurelie gaf hem gelijk: o die bestendige verhuizingen tweemaal in 't jaar, wat was het een last, wat was het vervelend, de laatste dagen bijzonder! eens ingericht werd het beter.

— Ik zal u spoedig komen bezoeken, zei hij, overmorgen of....

Maar zij onderbrak hem: Neen, neen, niet zoo dadelijk, er is te veel te regelen en in orde te brengen, wacht eene week, antwoordde zij bedaard.

Hij trok aan zijn snor, hij sprak eerst niet, toen zei hij: Ik ben gewoon hier nu alle dagen te komen. Het zal mij zonderling schijnen het huis gesloten te zien.

Onder het drinken van de thee liep het onderhoud over de vele woningen, welke in den zomer, met hunne geloken blinden en het waarschuwend briefje op deur of poort, aan de stad een doodsch uitzicht geven, en hoe ieder nu een buiten had of reisde of naar een badplaats ging.

Mijnheer Van der Hawermeiren mengde zich in het gesprek en Guido verzonk in gedachten.

Zijne stilzwijgendheid werd volkomen en hoorbaar, toen zijn vader — dokter Capuijns — na een hevigen ruk aan de bel was binnengeleid en ook plaats in den kring nam: het was een kleine, rosgrijze man, vlug bewegend, beslist van toon, scherp van blik, stuursch van aangezicht. Mijnheer Van der Hawermeiren vormde een contrast met hem, stil, lang en mager, de trage bedachtzaamheid van den geleerde op het gelaat dragend.

Zijne dochter geleeke op hem: zij ook was groot, slank en bleek, met bruine schrandere oogen. Haar blond haar, dat 's morgens ongekunsteld opgestoken werd, lag door de zwaarte der vlecht en de

bewegingen van den dag thans diep in den nek gevallen. Zij scheen zich volstrekt noch om haar uiterlijk noch om hare kleedij, die zeer eenvoudig was, te bekommeren en bediende de gasten met de oplettende handigheid eener goede huishoudster.

Het een of ander wetenschappelijk punt werd aldra luid betwist onder de twee oude heeren aan den eenen kant der tafel; en de twee overige personen, die er geen belang in namen, knoopten een stiller gesprek met malkander aan; maar het had ook wel iets ongewoons voor een jongen man en eene jonge vrouw, want het liep weldra over de verantwoordelijkheid of niet verantwoordelijkheid van den mensch in zake van misdaad, door drift gepleegd.

Het was reeds half twaalf, toen de dokter opstond en zijn stoel krakend verschoof. Guido gehoorzaamde dat sein tot afscheid nemen.

— Goeden avond en goede reis!

— Tot weldra! wenschte men van weers-kanten.

Handdrukken waren nog gegeven in de vestibule, en de poort viel toe achter de bezoekers.

De groote zoon liet plichtmatig den kleinen vader aan zijne rechter hand naast den muur. Zij wisselden echter geen enkel woord en stapten haastig door de ledige straat, aan den hoek onder de wuivende gaspit inslaande. Een paar huizen verder stak Cappuijns met rassche en als grammoedige beweging zijn sleutel in het slot, draaide hem, trok hem krijschend uit, en trad binnen zonder naar zijn gezel, die hem volgde, om te zien.

II.

Dokter Cappuijns was de aangetrouwde oom van Aurelie. Een man uit lagen stand. Door wilskracht en werkzaamheid had hij het zoover gebracht schitterende examens af te leggen en, na jaren worstelens, zich een eigen, eerlijk bestaan verschaft. Hij was aan de liefde zijner jeugd getrouw gebleven en had een onbemiddeld meisje gehuwd. Jong door den dood weggerukt, had zij hem een knaap nagelaten. Deze knaap was Guido. De praktijk van den dokter breidde zich uit, zijn gezag groeide aan, en ondanks

zijn weduwschap, zijn weinig gunstig uiterlijk en den last van het kind, was het hem gelukt de hand van juffrouw Van der Hawermeiren, de zuster van den huidigen emeritus-professor, te verkrijgen.

Die gebeurtenis bracht zonneschijn in het leven van Aurelie. Eenig dochtertje en moederloos waren hare dagen tot hiertoe treurig heengevloten in het gezelschap van een leergierigen vader, die weinig naar haar omzag en een paar aanmatigende meiden, die haar aan onwetende willekeur deden gehoorzamen, en meenden goed te handelen door haar van alle kindergezelschap te verwijderen. Thans kreeg zij een speelkameraad: Guido! en hoe jong zij ook was — vijf jaar — herinnerde zij zich evengoed als de twee jaren oudere knaap, hoe alles eensklaps, als door de tooverroede eener fee aangeraakt, om haar veranderde. Hare tante, die eertijds slechts zelden overkwam, en nu voor hare kleedjes zorgde, die in de buurt woonde, en door wier gezegend toedoen het voorzeker was, dat er op een morgen een groot gat in den scheidsmuur werd geslagen — Aurelie had

er bij gestaan en de metselaars met breekiijzers en hamers aan het werk gezien — en er vervolgens een poortje bestond, dat enkel met een klink sloot, en zij en Guido nu bestendig samen waren en in den groenen tuin van oom den dokter mochten spelen en rondloopen. Dat was maar een stadstuin, doch hij scheen haar groot, bijna zoo groot als haar in latere jaren de uitgestrekte eigendom voorkwam, dien haar vader op een paar uren afstand van de stad kocht, en waar zij vervolgens hunne zomers doorbrachten.

Toen de kinderen wat ouder werden en elk van hun kant school gingen, maakten zij 's avonds hunne devoirs ¹⁾ te zamen en de grootere Guido hielp de kleinere Aurelie. Hij was als een levend woordenboek, een nooit verdrotten meester voor haar. Zij hadden elkander lief als kinderen van hetzelfde huis.

Maar Aurelie moest vroeg naar kostschool, en vermits haar vader haar een veelzijdige ontwikkeling wilde laten verkrijgen, had hij haar een paar jaren in Frankrijk, één jaar in Duitschland, één jaar in

¹⁾ Schoolwerk.

Engeland doen verblijven. Guido was aan de hoogeschool. Intusschen, terwijl zij in den vreemde vertoefde, stierf hare tante en bij de spijt over dit verlies kwam zich voor Aurelie nog een grooter verdriet voegen. Zij vernam van haren grammoedigen vader, bij haren terugkeer in den vacantietyd, dat alle omgang met oom den dokter was afgebroken en moest afgebroken blijven. Hare tante had namelijk geheel haar fortuin in eigendom aan den overleden echtgenoot gelaten, en deze werd, te rechte of ten onrechte, door Cappuijns beticht deswege eene zedelijke drukking op de stervende te hebben uitgeoefend.

Eene ijzeren stang lag aan den kant van hun tuintje, dwars over de toegangspoort, ten einde aan te geven, dat alle verkeer voortaan opgeschort was.

Wat schuld hadden Guido en zij aan dit alles? vroeg Aurelie zich soms met weemoed af. Zij kon er geene ontdekken. Overigens zij eerbiedigde het verbod. Bijwijken ontmoette zij Guido nog op de straat. Hij was een jongeling geworden, groot en kloek; hij had een snorbaard gekregen. Zij

was een volwassen meisje, opgeschoten, en had iets van het ontzagwekkende haars vaders in gang en gelaatsuitdrukking. Deze bijzonderheden waren het veelmeer dan de afwerende stang, wat hen van elkaar verwijderd hield, en oorzaak was, dat hij zich beperkte verlegen in allerijl zijn gegalonneerde studentenpet af te nemen zonder haar naam te durven noemen, wanneer zij, gevolgd door hare meid, hem voorbijging, lichtrood wordend en buiten haar weten haar stap een weinig verhaastend.

De spijt over de verwijdering zelf verminderde naarmate de tijd vorderde en de een in 't leven van den anderen niet medetelde.

Aurelie deed als andere meisjes van haar stand en haar leeftijd: zij ging naar bals en concerten, zij had bekenden en vriendinnen; eene oprechte vriendschap vormde zij niet. De jonge juffrouwen harer omgeving en de jonge heeren, die haar het hof maakten, waren te ijdel voor haar ernstigen geest. Hoe het kwam had zij niet kunnen zeggen, geen enkel grondbeginsel had zij dienaangaande vooruitgezet, geen besluit

genomen, doch na eenige jaren was haar leven van gezelligheid in eene betrekkelijke afzondering van de wereld veranderd. Haar hart was vrijgebleven en de behoefte aan meesterschap en heerschappij, die zoo machtig veel er toe bijdraagt om de jonge meisjes op zekeren leeftijd tot het huwelijk te verlokken, had bij haar bevrediging gevonden, nog voordat die behoefte zich gelden deed. Zij was de meesteres des hui- zes en haar vader stond zijn wil aan den haren af. Kunst en wetenschap trokken haar aan, niet de kunst, die men zelve beoefent en welke ons hare bloemen reikt en met hare doornen kwetst, maar de vol- doening om het kunstgenot te zoeken en te vinden. Niet de wetenschap van den man, die studiën vereischt, een practisch doel beoogt, doorgrondt en den vooruit- gang een stoot geeft, maar die oppervlak- kige, veelomvattende en toch verwarde en groote leemten aanbiedende liefhebberij- kennis der weetgierige vrouw, wars van alle pedanterie of praalzucht, enkel voort- spruitend uit den drang naar ontwikkeling, welken de Duitschers „Streben” noemen.

Aldus bereikte zij de zes en twintig jaren. De wrong tusschen haar vader en oom Cappuijns was door den tijd versleten. Reeds den zomer te voren hadden zij — tot dezelfde politieke opinie behoorend — elkander gedurende dagen van verkiezingskoorts in het comiteit ontmoet; eerst in 't algemeen gesprek hunne wederzijdsche opmerkingen bedild of de kansen van welgelukken berekend; later al eens het woord tot elkander gericht; vervolgens samen de zaal verlaten en den weg in gezelschap tot aan de deur des eenen afgelegd. Wat echter hun volkomen verbroedering had teweeggebracht was eene plotselinge bezwijming, waardoor de professor aan zijne schrijftafel was verrast geworden; het radeloos om hulp snellen der verbijsterde meid naar den naasten dokter, en de ijvervolle toewijding van dezen tijdens eenige dagen van gevaar.

Het spreekt van zelf, dat, nu de oude heeren verzoend waren, de jongelieden geen wrok meer droegen. Alles kwam zoo natuurlijk, de vroegere vertrouwelijkheid werd niet weder aangeknoopt, maar om zoo te zeg-

gen na jaren voortgezet, zooals zij het doet tusschen degenen, die enkel door het maandenlang verblijf in eene kostschool zijn gescheiden geweest. Een korte tijd op zich zelf, maar die van groote beduidenis wordt, omdat hij het kind tot volwassen persoon heeft gebracht. En nu hadden zij elkander weder, nu herkenden zij den lach, den spreektoon, de eigenaardige wijze van doen of zeggen. Hunne vriendschap voerde de bevredigende zekerheid met zich, dat zij oud was en bezat toch tevens den tooverglans der nieuwhed. Wat al ontdekkingen en verrassingen waren er niet: met wat zij dachten, wat zij wisten, wat zij gevoelden, wat elk hunner geleerd en ondervonden had!

Zij kwamen nu dagelijks te zamen, meest 's avonds in het huis van den professor; doch het gebeurde ook, dat Aurelie met haar vader bij uitzondering de thee bij den dokter gebruiken ging.

III.

Nooit had zij minder lust dan dit jaar gevoeld om naar buiten te gaan; maar zij had

toch niet vermoed, hoezeer het contrast der verwijdering met hare thans gewone gezelligheid haar treffen zou. Aanvankelijk was er veel in orde te brengen, wat haar afleiding verschafte; na verloop van een paar dagen welde er echter een soort van onbehagelijkheid in haar gemoed op. Zij gaf er zich eerst geen duidelijke rekenschap van; maar de tweede en derde avond te lande schenen haar reeds lang, niet zoozeer, omdat de stilte niet gestoord werd, maar omdat zij op voorhand wist, dat zij niet gestoord zou worden. Zij geeuwde een paar malen met het boek voor zich, onder de lamp rechtover haar altijd kalmen, tevreden studeerenden vader gezeten.

Was het de buitenlucht, die haar aldus terneerdrukte? Was het de gure voorjaarswind, die bij dage de wandelingen in den tuin en aan den boord der Leie, die hem aan één kant begrensdde, zoo weinig aantrekkelijkheid bijzette?

Zij wist het niet. Zij dacht aan de stad met hare duizend nauw verneembare levensgeruchten, die zelfs degenen, welke tehuis blijven en alleen zitten, voor een gevoel

van afzondering vrijwaren. Zij dacht aan Guido, aan zijn schranderen geest, aan zijn boeiend woord, aan zijn veelomvattende kennis en leerrijken omgang, en zij begon te verlangen, dat hij daar wezen zou. Was zij op die korte maanden hunner hereeniging reeds zoozeer aan zijn gezelschap gewoon, dat zij het niet meer missen kon? Het scheen wel zoo. In de stad was zij verheugd hem te zien; nooit wenschte zij zijn bezoek, rustig zag ze het te gemoet; bevredigd en zonder spijt hem vertrekken. Zij minde Guido met de milde toegeeflijkheid eener zuster en beoordeelde hem tevens met de strenge blaam van een onpartijdigen rechter: hoe was het toch mogelijk, dat een verstandig man als hij tot hiertoe al het practische had over 't hoofd gezien? Eerst de medicijnen, later de rechten, vervolgens het notariaat bestudeerend, het vak daarenboven verwaarloozend voor de eene of andere nieuwe belangstelling in kunst of wetenschap, die op hare beurt, al eer doorgrond te worden, alle aantrekkelijkheid verloor. Het was de beweegbare gretigheid van zijn geest, de onverzadelijke weetgier

zelve, die er de oorzaak van waren; maar wist hij dan niet, dat studie geen dilettantisme is en iets nuttigs tot doel moet hebben? Zij kon zich ergeren over zoo weinig doorzicht, gepaard aan zoovele natuurlijke begaafdheden.

Maar thans dacht ze aan dit alles niet. Zij wenschte om zijn stap te vernemen, zijn glimlach te zien, zijne stem te hooren, en zij schold zich zelve voor dom uit. Zij had hem verboden te komen: — Donderdag, Vrijdag, Zaterdag, lispte zij. Dan zou het acht dagen zijn. Zij had gezeid acht dagen; maar zou hij het zoo letterlijk opnemen en nu niet gaan meenen, dat hij slechts den Zondag komen mocht? Was hij daar niet als tehuis?

IV.

Den Vrijdag ging haar vader naar de stad. Aurelie verblijdde zich bijna over zijne afwezigheid. Dit bezoek was als een band, die haar met de aldaar geblevenen verbond. Zoodra zij het terugkeerend rijtuig hoorde, liep zij het voorhof op en reikte hem de

hand bij het afstijgen. Hij had een groot pak boeken mede, dat hij zelf, de hulp van den knecht weigerend, binnendroeg en zij volgde hem in de woonkamer.

— Alles goed in 't ledig huis?

— Ja.

Mijnheer Van der Hawermeiren tastte in den achterzak van zijn jas, in de zijzakken, in zijn vest en haalde er beurtelings allerlei voorwerpen uit een pakje thee, een fleschje glycerine tegen het springen der handen en lippen in dit gure voorjaar, een modejournal en twee dubbele strooken postzegels, de eene rozenkleurig, de andere groen.

— Daar, daar, sprak hij met de naieve fierheid van een kind, dat geene boodschappen vergeten heeft.

Onder het zoeken had Aurelie hem gevraagd:

— Zijt gij bij oom Cappuijns geweest?

— Ik heb er gedineerd.

— En wanneer komen ze? vroeg ze schijnbaar achteloos, de postzegels rond haar vinger rollend.

— Ha! Zondag, — haar aangezicht hel-

derde op — 't is te zeggen de dokter, want Guido is belet.

— Hozoo? liet zij teleurgesteld ontglippen.

— Wel, hij moet naar de vergadering van de commissie voor het oprichten van een standbeeld voor... voor...

Hij haalde de schouders op ten teeken, dat de naam hem niet te binnenschoot.

Het was ook dat niet, wat Aurelie belang inboezemde:

— Wanneer komt hij dan? vroeg ze.

Nu was mijnheer Van der Hawermeiren eens recht in zijn schik te kunnen bewijzen, dat hij bescheid wist: — Ik heb hem gezegd, mijn jongen, doe zooals gij verkiest, geneer u niet, wij zullen u zonder fout Zondag over acht dagen verwachten.

— O papa, dat is hem afzeggen! sprak zij op een toon van verwijt. Maar hij luisterde niet. — Welnu, vroeg hij opgeruimd, met de zelftevredenheid, die eene gepleegde heldendaad medebrengt: heb ik uwe boodschappen niet goed gedaan? en hij streeelde de uitgepakte voorwerpen met het oog.

— Opperbest, antwoordde zij met ironie.

Zij wilde hem echter niet bedroeven,

haar braven, dwazen, geleerden vader, die alles gewoonlijk verkeerd deed, en zij ging uit de zaal om hare ontevredenheid te verhelen. Het fleschje glycerine had ze laten staan, het pakje thee laten liggen, de postzegels op de tafel geworpen, zij zoo bezorgd, die nooit de kleinste wanorde noch bij zich zelve noch bij anderen gedoogde.

De koude voorjaarswind blies in haar aangezicht en dreef een traan in haar oog. Kwellend lag in haar hart: neen, Guido zien of niet zien, was haar om 't even; maar hem zoo brutaal doen begrijpen, dat hij gedurende heel de week niet komen mocht, was te kras. In eens stond zij pal en maakte eene beweging om op hare stappen terug te keeren: hem een telegram zenden? — Neen, dat was te veel gewicht aan de zaak hechten. Dan dacht ze, of ze hem niet schrijven zou. Och neen, zij had hem nog nooit geschreven. Er stond haar niets te doen dan het vervolg af te wachten...

Zij liep zoo haastig door de tuinpaden, dat zij verschrikte, toen de hovenier, uit een zijlaan komend, met de hand, die hij

onder 't spreken, ten blijke van eerbied, recht naast de pet hield, haar vlucht stuitte om te vragen, waar zij dien boomstronk wilde geplaatst hebben, dien zijne dochterkens zoo even aangebracht hadden.

Aurelie had naar dien tronk verlangd; zij had zoo iets in een naburigen tuin bewonderd: het onderdeel van een knoestigen wilgestam, half in den grond gedolven en kunstmatig met varens en maagdepalm overgroeid. De hovenier had moeite gehad om er een dergelijken te ontdekken, en wilde haar medetroonen om hem te zien.

Zij schoot als uit een droom: 't Is mij om 't even, zei ze ongeduldig, bijna onbeleefd, gij doet mij verschrikken, Wanus.

De man verschrikte ook over het stroeve van haar stem; doch even ras bezon zij zich en: — Ja, toon mij dien, zei ze milder en begeleide zijn tragen, loomen aardwerkersstap.

Even achter de hazelaren stonden de dochters er mede. Zij hadden hem op een kruiwagen tot daar gevoerd: een plomp stuk hout, een zwaren last voor twee meisjes. De eene, de jongste, de grootste, droeg nog

het handzeel over de schouders, terwijl zij de uiteinden er van rond de hand gekruld hield. Zij bezat een lief gezicht, regelmatig, verlokkend blij, met een hemelsche uitdrukking, die Aurelie verraste en tot sympathie bewoog. De andere, die aan den »kortewagen« was gespannen geweest, scheen zeer klein nevens haar. Zij had een bochel, een hooge heup en een pijnlijken trek op het gelaat. Haar mond was groot, haar gescheiden haar gitzwart. Zij groette diep, zooals de arme meisjes tegenwoordig te lande doen, iets wat zij van de nonnekens in de kloosterschool leeren.

Zij was niet beschaamd en gaf bescheid over de moeielijkheden van 't vervoer, omdat de weg van het bosch tot hier zoo moerassig vuil lag.

Hare zuster sprak niet en glimlachte.

Aurelie reikte aan het bultje een drinkpenning voor haar beiden. En: — Allè, zei de groote nu en reed met den geledigten wagen voorop, gevolgd door hare zuster.

Aurelie en Wanus zochten eene geschikte plaats voor het planten. Zij bleef er bij staan, toen de put werd gemaakt, en volgde

met het oog het uitwerpen van den mullen grond. De wind blies om hare ooren en joeg haar losgeraakt haar over het voorhoofd en deed haar rok op heup en beenen kleven. En nu eerst bemerkte zij, dat ze blootshoofds was en geen beschermenden sjaal had omgeslagen. Zij huiverde:

— Doe gij het maar alleen, Wanus, naar uw goeddunken, het is hier te koud, zei ze en trad den weg naar het woonhuis in.

V.

Mijnheer Van der Hawermeiren had een paar rijtuigen, welke hij in de stad niet bergen kon, maar die in den zomer van groot nut waren, evenals de bruin en wit gevlekte muilezel, die 's winters bij den boer op stal bleef. Aurelie reed er gaarne en veel mede uit in het omliggende. Zij mende zelf. Het was een groot genot voor haar. Den eersten Zondag reed zij er ook mede naar het naaste station — een goed half uur van het landgoed — om oom Cappijns af te halen. Zij wist, dat Guido niet komen zou, en toch was ze teleurgesteld,

toen zij den dokter alleen uit den trein stijgen en fiks, met korte stapjes als zoovele kleine schopjes, naderen zag. Een vriendelijke grijnslach verscheen op zijn kwaad aangezicht, zoodra hij haar ontwaarde. Hij nam plaats in 't open rijtuig en pijlsnel vloog de muil heen. Het was een zoele meidag en verbazend hoe veel groener alles scheen, nu de wind het jonge loover niet meedoogenloos omkrullen deed.

Mijnheer Van der Hawermeiren stond zijn voormaligen vijand af te wachten, en leidde hem rond in het huis en den tuin met al de bedrijvige voldoening, welke de bezitters van eenen eigendom, dien ze bewonen, kenschetst.

Aan de tafel kregen de heeren — wat vaak het geval was — eene discussie over een punt van politiek, vrij luidruchtig en met drift gevoerd. De professor animeerde zich enkel, wanneer hij een tegenstrever had, en Cappuijns met zijn oplopend temperament was bijzonder geschikt om zijn zwager in die opgewekte, hem zoo dierbare stemming te brengen.

Aurelie luisterde niet of weinig. Zij huis-

terde nooit naar hun geharrewar, niet uit minachting, maar omdat zij dezelfde dingen van in hare kinderjaren, aleer zij ze verstaan kon, had gehoord en de herhaling er van haar als een hol, onaangenaam gerucht aandeed.

Zij was blij, toen ze vernam, dat oom Cappuijns eene consultatie in de stad had, welke hem dwong met een vroegeren trein te vertrekken; en zij zorgde, dat paard en wagen op tijd gereed waren, om hem naar 't station te voeren.

Dat bezoek had haar vermoeid. Zij had zich voorgenomen niet het eerst van Guido te gewagen. Van hem was geene spraak geweest. Zij dacht nochtans aan hem, dien avond, toen zij met de schemering nog eens den tuin doorwandelde, in de logge rust en drukkende eenzaamheid, welke het einde van den Zondag zoo geheimnisvol en onverklaarbaar te lande over alles werpt. En zij verlangde weer naar hem met die innigheid, welke de ontbering van iets doet ontstaan. Had hij haar afzeggen en dat haars vaders euvel opgenomen, en dreef hij den kleingeestigen wrok zoo ver, dat hij haar

straffen wilde, of voelde hij die opschorsing van hun verkeer, die leemte der afwezigheid, niet zóó als zij? Het maakte haar wrevelig, dat navorschen naar iets, dat haar kwellend bezighield zonder de gronddiepten van haar hart te beroeren. Want in haar bekommernis en spijt mengde zich geene teederheid. De behoefte om hem dáár te hebben was eene behoefte van den geest, veelmeer dan van 't gemoed.

Terwijl ze des morgens hare lange lokken kamde, vroeg ze zich weder af, of ze hem dien dag niet zien zou. En hoe dwaas hij was niet ongehoorzaam te worden, — dit was juist het onpractische, het gebrek aan initiatief, dat hem kenschetste en heel zijn leven hinderlijk in den weg staan zou.

In den tuin was het heerlijk, alles kiemde en groende in de warme lentelucht vol levensgeronk. Hoe was het mogelijk nu niet een uitstapje naar buiten te doen! Het lindeloover hing malsch en blinkend aan de reeds lang geschoten, roodachtige twijggjes; purperen judaspenningen, in haast ontloken, schitterden tusschen en onder het nog kleinbladerig heestergewas, dat hen

aldaar overweldigen zou. De pyrrhus, kunstig besnoeid, bloeide nog hoogrood, alleen staande, in 't grasplein aan de bocht van het slingerpad. Dáar een perkje bontkleurige fluweelen anemomen, met open kelken de zon aanbiddend; ginder een grooter perk: hemelsblauwe tuinvergeet-mij-nietjes, een weelderigen hul ¹⁾ rozenkleurige silenas omzoomend, dat van verre aan den frischen overvloed en de gazigelijkheid van kundig uitgestalde balstoffen deed denken. De kastanjeboom stak fier zijne prachtige bloementoortsen op 't donker groen omhoog; al de groote boomen ritselden met lentesgezuizel boven het hoofd, en vrijpostig begon het woekerkruid zelf den weg te overdekken.

Wanus was bezig met het uitrakelen der dorre bladeren van onder 't hazelaargewas. Hij hield de korte pijp in den mond en had de berekend trage bewegingen van de grondbewerker, die weten, dat hunne taak lastig, en de dag lang is.

En nu jubelde Aurelie's hart met de vogelen mede; het zweefde met de speel-

¹⁾ Massa.

sche, kwetterende zwaluwen in de ruimte; alle gedachten dommelden in rust; ademen werd eene weelde in al dat groen. En zij bleef staan voor eene groep meiroosjes, hevig geel, zonder schakeeringen, zooals wel dikwijls gele bloemen zijn — of schijnen zij het, omdat het oog, door hun geschitter verblind, de tonen niet meer vat? Dorre takjes staken boven de groene uit, schendende teekens van vergankelijkheid en verval op dit alom uitbarstend lenteleven.

Aurelie bezat fraaie handen, die zij met de grootste zorg verpleegde; nooit stelde zij die aan de lucht bloot. Thans ook had zij hare lange, tevens den pols beschermende, vleeschkleurige hondenvellen handschoenen aan, en werktuiglijk begon zij de naakte takjes af te breken. Zij smaakte het zuiver mechanisch genot der vingers: de broze stokjes te doen kraken en telkens zegerijk hun kleinen weerstand te overwinnen. Aldus had zij reeds een heelen hoop rijshout verzameld en stond zij nu verder, nog altijd werkzaam, bij de lagere theeboompjes, wier kenmerk het ook is hunne dof rozenkleurige, wollige bloemenkaarsjes door eene om-

geving van bruine, bladerlooze stokjes te beschamen.

Daar klepte 't klokje voor 't diner. En zij schoot uit hare verdooving op en haastte zich naar huis om haar vader niet te doen wachten. Wat was zij zonderling en wel-lustvol, die opschorsing van alle gevoelens en gedachten, dat oplossen van 't eigen ik in de onmiddellijke omgeving! En welke vergoeding voor het ontberen van de onrustwekkende begaafdheden des geestes moest er niet liggen in de tevreden, bespiegelende verstomping dergenen — zooals zij, misschien ten onrechte, geloofde dat er zijn — welke nederig en arbeidzaam, aan het redeloos lastdier gelijk, hunne dagen slijten!...

Tegen den straatkant, juist waar de steenweg een hoek vormt, was in den tuin eene kleine hoogte; daar stond een open linden-prieëltje met eene bank. Men zat er beschut voor 't oog der voorbijgangers en kon toch, door eene opening in 't groen, zelf alles bespieden; geene boomen of struiken benamen het uitzicht op de vlakte. Over de Leie, welke na vele kronkelingen door

wei- en akkerland op eenige honderden meters voor het landgoed terugkeerde, lag eene ophaalbrug; het tolhuis stond er naast. Aurelie bezat een buitengewoon scherp oog en kon de komenden en gaanden tot op grooten afstand onderscheiden. Na den middag, terwijl haar vader bij het lezen van een dagblad in zijn zetel insluimerde, ging zij in dat looverhuisje zitten. Het was het uur van den trein en telkens maakte zich daar eene kleine gejaagdheid van haar meester. Zij keek bestendig op van haar boek: er kwam een wagen of een prachtgespan over de brug; de vrouw van den tolmeester verscheen met de hand uitgestrekt voor het te ontvangen recht; soms werd er door deze een praatje met een voetganger of ruiter gemaakt. De lucht was zoo helder, dat Aurelie het verdoofd geruisch van den verren trein vernam. Zij vouwde haar boek geheel toe. Zou Guido komen? Zou hij het niet doen? En zij bleef in de richting kijken. Neen, niemand, dien zij met hem verwarren kon. Enkele malen schrikte zij nochtans belangstellend op: een zekere zwier, eene eigenaardige, hoogege-

stalte, een donkerder kleederdracht deden haar een oogenblik twijfelen; maar neen, zij zag het dra, het was een handelsreiziger of ergens een bezoeker met bestemming voor een ander landgoed uit de buurt. Toen welde een soort van schier vernederende teleurstelling in haar gemoed op. Hoe was het mogelijk zich aldus om een afwezige te bekommeren! het was een gebrek aan eigenwaarde tegenover zich zelve, zoozeer naar iemand te verlangen, die aan haar niet dacht en haar zoo goed kon missen. En nu zij zekerheid had, dat Guido vandaag niet te verwachten was, hernam zij kalmer hare lezing of haar handwerk, in haar hart verblijd, dat er ten minste niemand anders haar geliefde eenzaamheid verstoren, en haar tijd rooven zou.

Het was opmerkelijk, en zij gaf er zich geene rekenschap van waarom, maar zij vreesde het bezoek van bekenden uit de stad, en bij gebrek aan zijn gezelschap, bleef zij 't liefst aan zich zelve overgelaten.

VI.

Het schoone weêr had niet aangehouden.

Fel blies de wind in 't malsche loover, dat aan zooveel strengheid niet gewend, pijnlijk dooreengeslagen, zijne aanhoudende weeklacht hilde. Aurelie, die heel de week om zoo te zeggen buiten had geleefd, kon het in huis niet uithouden. Zij wandelde op 't voorplein, warm in een sjaal geduffeld, met een capeline op het hoofd, waarvan de fronsels tot over hare wenkbrauwen hingen. Daar, juist in 't zuiden, was zij wat voor den noord-oostenwind beschut, maar zij hoorde zijn woeden in de loeiende sparren, niet ongelijk aan het geruisch der zee; de wolken waren grauw met logge zwarte randen en namen monsterachtige gedaanten aan; nu en dan vielen enkele koude regendruppelen op hetgeen van haar gelaat was blootgebleven. Zij ging met rassche schreden heen en weer onder den grooten, gestruikten kerslaurier ¹⁾, die zoo overvloedig vol bloementrossen stond, dat hij als met donzige sneeuw bedekt scheen; de grond zelf er onder lag heel wit met afgestoven, fijne bladerkens bestrooid. Zij dacht dat zij

¹⁾ Kerslaurier: *prunus lauro-cerasus*.

zulk weêr minde, en de oproer der elementen iets grootsch in zijne woestheid heeft, dat ontzagwekkend de macht der natuur verkondigt. Zij voelde zich zoo levenslustig, het scheen haar, dat ze uren ver had kunnen gaan. En zij zag op in 't loover: dáar, ergens verborgen, dichtbij, zong de nachtegaal. Zijne stem overheerschte het bruisen van den wind, als trotste hij de kou en de orkaan; onvermoeid en onverdroten wierp hij zijne jubeltonen in de ruimte, het luisterend oor verrukkend door hun harmonische, oneindige afwisseling.

Wat was het toch heerlijk te lande!...

In eens, zich omkeerend, schrikte zij en deed een stap achteruit: Guido stond vóór haar. Zij had het ijzeren hek niet hooren openen. Hij lachte haar tegen, ook in zijn jas gewikkeld, met den kraag op en de schouders hoog, rood van zijn worstelen met den wind.

Hij stak haar de hand toe, en terwijl zij die nog vasthield, vroeg zij, blij verwonderd:

— Hoe komt gij hier?

Het uur van den namiddagtrein, met welken zij hem dagelijks verwacht had, was

lang voorbij. Zij had zijne komst zoozeer bespied en nu verraste hij haar toch op het oogenblik, dat zij volstrekt aan hem niet dacht!

— Te voet, antwoordde hij.

— Meer dan twee uren gaans, door zulk een weder! zei ze, het klonk bijna verwijtend.

En hij bekende het als een scholier, die eene guitenstreek op zijn geweten heeft: hij kon het in de stad, in zijne ballingschap, niet meer uithouden. Het was nu Vrijdag, morgen nog geduld te hebben . . . nog een heelen dag te verloopen tusschen den Zondag! neen neen, hij had zijn uurwerk geraadpleegd en was naar 't station geijld, hij hoorde den wegtrekkenden trein fluiten, juist, toen hij met zijn snel genomen kaartje aangelooopen kwam. Zijne teleurstelling duurde slechts een oogenblik. Hij zou zich daardoor niet laten afschrikken: Ik wilde u zien, vandaag, u — en uw vader, voegde hij er in eens verlegen bij.

Dit laatste deed Aurelie glimlachen. Eene onuitsprekelijke kalmte was in haar hart gedaald, eene bevrediging, eene zalig be-

wustzijn van macht en zegepraal. En nu was zij het, die zoozeer naar hem had gesnakt, welke met vriendelijke blaam zijn uitstapje kinderachtig en buitensporig noemde, terwijl hij aan hare zijde op 't voorplein heen en weer ging! Zij was oprecht, zij had al haar verlangen vergeten bij het veropenbaren van zijn nog grooter verlangen om elkander terug te zien. Zij dacht er niet meer aan om zich te ontschuldigen over schijnbare onbeleefdheden, of wilde het misschien niet doen, omdat zij gevoelde, dat het al te vriendelijk van haar ware geweest.

Guido was daar sedert jaren niet gekomen; alles moest hem bekend zijn en herinneringen wekken en scheen als dusdanig toch niet veel indruk te maken. Zij waren nu verder den tuin ingewandeld; hij had het hoofd eens binnen de halve staldeur gestoken, en den ouden muil een streelend klopje op de achterlende gegeven; en deze had omgezien en gehinnikt als tot wedergroet; zij waren genaderd tot aan de beukenhaag met haar bleek en glimmend groen, waarvan de weelderige broosheid bewondering en tevens angst voor zijn onmogelijk be-

houd verwekt. Dáar was het, dat hij, toen beiden van de schepping genoten, zonder van hare schoonheid bewust te zijn, kevers schudde, die zij als levenlooze voorwerpen hier en daar opnam en prikkelde, tot zij uit hunne verdooving ontwaakten en met de pooten begonnen te spartelen. Guido verzamelde ze in eene doos en toen werd een draad door hun stuitje gestoken en zij — op den grond gesteld — hieven hunne schubben in eene beweging van ademen op, al meer en meer, tot er eindelijk lucht genoeg onder was en zij eensklaps — altijd onverwacht nog voor de belangstellende toezieners — ook hunne gazen vlerken daaronder ontplooiden, en in lompe vlucht opgingen onder de zegekreten van de kleinen, die den draad hielden. Ginder stonden de groote denneboomen heen en weer geslingerd door den stormwind, hier de reuzenolm, waarop hij eens roekeloos, met levensgevaar, geklauterd was om er een weewaalnest (wielewaal) te rooven.

Zij waren aan den boord der Leie gekomen. Het schuitje van vroeger met zijn

rood en wit gestreept paviljoen lag er nog vastgeketend, zwalpend in het ongestuimig water, dat thans even grauw als de hemel was. Hoe vaak had hij er met haar als knaap tot aan de sluis in geroeid! Maar aan dat alles dachten zij niet of gewaagden er niet van, en weldra had het gesprek — wat altijd gebeurde, als zij te zamen waren — eene gansch tegenovergestelde wending van die der sentimentaliteit genomen. Op eene bemerking van Aurelie, dat het klimaat in Vlaanderen zoo veranderlijk is, had Guido gezegd, dat de huidige verkoeling hare wetenschappelijke uitlegging vond en alle jaren omstreeks den twaalfden Mei inviel, omdat zij veroorzaakt werd door de smelting der groote ijsschollen in de Baltische zee, die eene beduidende hoeveelheid latente luchtwarmte daartoe moesten opslorpen. Toen sprak hij van den wind, van andere natuurverschijnselen, en het was reeds laat en tijd om te vertrekken, voordat hij er aan dacht eens bij haar vader te gaan.

Zij keerden ras naar huis met koude wangen, frisch doorwaaide kleederen, kracht

in 't bloed, gezondheid in den geest en sympathie in 't hart.

Mijnheer Van der Hawermeiren was niet verwonderd Guido zoo laat te zien aankomen, hij was over niets verwonderd en had reeds vergeten, dat hij zelf dat bezoek tot den Zondag verschoven had; ook niet verheugd, of niet verstoord, omdat hij in zijne studie onderbroken werd. Hij ging mede tot aan het voorhek in zijn gekleurden kamerrok, en bemerkte geenszins, dat zijn jonge vriend zelfs niet had neergezeten, wat toch zonderling was voor iemand, die van uren ver kwam.

Bij het scheiden — haar vader had reeds den rug gekeerd — viel er Aurelie nog iets te binnen en zij zei heel opgewekt:

— Guido, 's avonds zie ik altijd een tamelijk groote, doffe ster in 't zuiden tusschen de constellatie van den Leeuw en het Aar der Maagd, het moet eene planeet zijn; Jupiter is niet zichtbaar, Mars kan het niet wezen, want die heeft eene roode kleur; Venus is grooter, het kan geen andere dan Saturnus zijn... is het zoo?

Hij wist het niet, hij wist er minder van

dan zij, die deze wetenschap ook uit liefhebberij bestudeerd had in boeken voor oningewijden geschikt. Hij had geen tijd meer: — Ik zal het aan Mouval — dat was zijn vriend, een sterrenkundige — vragen en u zijn antwoord Zondag mededeelen, zei hij heenijlend.

VII.

Des anderdaags stond hij daar weder, ook laat, lang na het uur van den trein: hij had niet willen wachten, hij moest haar dadelijk de boodschap brengen. Ja, zij had gelijk, hij had het aan Mouval gevraagd, het was Saturnus, die thans op de door haar aangeduide plaats zat.

Aurelie glimlachte, verrukt; hare oogen schitterden, zij was zoo verheugd over die ontdekking in het nederig grondbewustzijn zelf harer onwetende geleerdheid.

— Ziet ge 't wel, zei ze zegepralend, dat ik er iets van heb onthouden en gij mij niet te vergeefs die boeken van Houzeau en Flammarion heb gegeven.

Hij bekende het volgaarne, opgeruimd, hare blijdschap medegenietend. En als een leierzuchtig kind, dat fier is over zijne weten-

schap en ze bewijzen wil, daagde zij hem schertsend uit om haar vragen te stellen: welk teeken van den Dierenriem op een bepaalden dag en een bepaald uur aan de middaglijn voorbij trok. En hij deed het en zij — na eenig nadenken of aarzelen — wist bescheid te geven.

Aldus wandelden zij het slingerpad op.

Wanus had den kruidsteker neergezet en rakelde nu vlijtig, daar het Zaterdag was en de tuin in zijn Zondagstooi moest prikken; en »omdat er zooveel werk was met al dat verduiveld onkruid, waar een mensch niet meester over kan worden,” had hij Aurelie een paar dagen geleden voorgesteld zijne dochters in de hoedanigheid van wiedzters mede te brengen. Hetgeen met enthousiasme was aanvaard. Aurelie kon geene wanorde of gebrek aan oppas zien. Het was een genoeg voor haar, wanneer ze alleen drentelde, de kleine, fijngeschoeide voetjes in de mul omwoelde aarde te mogen stellen en wederkeerend langs het pad, het eerste spoor te volgen met het oog, en zich rekenschap te geven van de nauw merkbare bochten en afwijkingen in de

rechte lijn, door de aantrekkingskracht van boomstammen of struikgewassen veroorzaakt.

Toen zij aldus keuvelend aan den pyrrhusstruik kwamen, richtte eene kruipende gestalte zich juist daar van onder op: het dochtertje van Wanus, diegene met den grooten bult. Zij had een schortvol afval en rotte bladeren verzameld. Zij had de komenden niet ontwaard en trad terzijde om hen door te laten.

Zij groette zeer gewichtig met de diepe buiging, die men haar in 't klooster had geleerd. Guido's blik viel in 't voorbijgaan op haar: er lag iets jammerlijks en tevens comisch over die plichtmatige beleefdheid, in tweestrijd met den stand van dat misvormde schepsel, iets dat deed denken aan een aapje, toeren verichtend.

— Dag, Clete, zei Aurelie, met hooge, verwijderende minzaamheid en zij vervolgden hun weg.

Aan den ingang der overwelfde lindenallee lagen eene houweel en een krabber met de snee en de tanden omhoog naast een stapel versperrend onkruid. De beiden

bleven staan, Aurelie zag rond: de andere dochter van Wanus was verder in de zode neergehurkt, bezig met het uitwieden van een perkje rozelaren.

— Rensken! riep Aurelie.

De gestalte verroerde niet.

— Zijn het *les naturels de l'endroit*, welke zulke harmonische namen dragen? vroeg Guido schertsend.

— *Chut*, beval Aurelie en zij herhaalde op luideren toon den oproep van Rensken!

Nu had de aangesprokene haar gehoord en wendde zij het hoofd om.

— Kom eens hier, als een braaf kind, en neem dat gereedschap weg, het zou gevaarlijk kunnen worden. En het uitgestort onkruid bedoelend: de menghoop is ginder in den hoek, achter gene palmstruiken, zei zij, met den vinger de plaats aanwijzend.

Rensken stond op en kwam nader: haar voorschoot hing af en droeg twee groote groenachtige zandvlekken aan de kniehoogte van het kruipen over den grond; haar hoed, nog aan den hals met vuile strikken vast, was achterover in den nek gevallen, en hare

wispelturig losgekrabde en verwarde haren vormden eene lichtkroon in de laatste zonnestralen boven haar hoofd,

Zij bloosde hoogrood in de tegenwoordigheid van dien vreemden heer, beschaamd over het verwijt en had zich in haast neergebukt, met hare twee handen te gelijk het onkruid in hare schort scharrelend. De roode huid der kneukels en polsen droeg kleine, bloedige schrammetjes door de niet te ontwijken doornen van het rozenperk veroorzaakt.

Weldra was de ingang open, de sporen van het krabbelen harer nagels op de aarde achterlatend. En terwijl Aurelie het meisje nog een bevel gaf — iets nopens het voorplein, waar Guido niet naar luisterde — zag hij haar aan met verrassing eerst en weldra met geboeide bewondering in den blik, terwijl Rensken in bekoorlijke schroomvalligheid, glimlachend eenige woorden van onderwerping stamelde.

— *Elle est jolie!* sprak hij, nog eens omziende, aan Aurelie's zijde onder den boog van den loovergang voortgaande.

— Niet waar? zei deze op een toon, die

zijn oordeel niet alleen beaamde maar klem bijzette, het is als een madonnabeeldje van Rafaël.

Eene vrouw gevoelt nooit de behoefte eene andere vrouw — haars gelijke — om hare schoonheid te hooren roemen; maar dat achttienjarig veldkind was zoover beneden Aurelie in alle andere opzichten, dat het bij de steedsche juffrouw een gebrek aan het besef harer eigenwaarde, zelfs tegenover zich zelve, zou hebben behelsd, indien de minste zweem van naijver in haar hart ware ontstaan en zij Rensken anders dan onder een artistiek oogpunt had beschouwd. Het kwam haar niet in den zin, dat het bij Guido kon anders wezen, en het scheen ook niet zoo; maar die ontmoeting bracht hun gesprek op de schoonheid in 't algemeen, op sommige om hare uiterlijke gaven beroemde vrouwen, wier naam de geschiedenis heeft bewaard. En dra ontstond de vraag of het wel een geluk mag heeten voor een volksmeisje deze gave te bezitten, vaak om er den ondergang harer bewonderaars door te bewerken, of er zelve door in 't verderf gestort te worden.

Toen zei Aurelie: — Hebt gij er nooit op nagedacht, hoe zonderling het is, dat de schoonheid, die tronen heeft veroverd en oorlogen verwekt, die hare macht schier alom doet gelden en hulde vergt, waar zij verschijnt, bij enkelen eene werkeloze macht wordt, iets onbewust, dat noch de bezitster noch hare omgeving weten te schatten, als eene zeldzame bloem die onbewonderd bloeit en verwelkt op haren stam?

— Hoe meent gij dit? vroeg Guido.

— Ik meen, hernam zijne gezellin, dat om eene begaafdheid van het uiterlijke of den geest in een voordeelig licht te plaatsen, er eene daartoe geschikte omgeving behoort, dat de tooneelspeler een theater hebben moet, indien hij schitteren wil. Is niet de schoonheid van dat meisje uit de bosschen alsof zij niet bestond? waar geldt zij? wie zal ze schatten? Niet de ruwe werkmans, wier vrouw zij worden zal; niet de menschen die haar beperkten kring uitmaken; zij zelve heeft misschien geen spiegelkje of althans maar een onvoldoende, waarin zij hare eigene trekken bewonderen kan.,

— Halt, zei Guido lachend, nu overdrijft ge, en wij dan, rekenen wij niet mede, die Rensken — hij drukte luimig op dien naam — bewonderen en de eer van een geheel gesprek gunnen?

VIII.

Hij kwam des anderdaags met zijn vader, hij kwam den Maandag ook; den Woensdag stond hij daar reeds weder. Bijna te dikwijls nu voor Aurelie.

De lente was gansch verschenen met uitbundig gezang en schier overdadigen groei. Zij brachten meest den tijd in den tuin door, en alras begonnen zij ook wel eens in het schuitje over de Leie te steken en — het daar geankerd latend — volgden zij den trachel (jaagpad) langs den stroom. Er waren thans geene koewachters met koeien in de weiden; het opgeschoten gras, met duizenden kleurige bloemen er tusschen, suizelde en boog op groote oppervlakten onder den streelenden ademloop van den wind; de lucht was mild, het weêr bleef voortdurend mooi. Guido had altijd iets

boeiends te verhalen, iets belangrijks mede te deelen, eene bemerking te maken, of eene meening uit te drukken, die haar door de juistheid of de nieuwhed verraste en trof. En terwijl zij daar aan elkanders zijde voorttraden, in genoegelijke harmonie des geestes, naar niemand anders gezelschap wenschend, doelloos en bevredigd in de zomerzon, kon Aurelie toch niet nalaten een schuinschen blik op hem te slaan en haars ondanks zich af te vragen, of die groote, jonge, vernuftige man niets beters te verrichten had op de wereld dan hier met haar aan den boord van 't water te slenteren.

— Waar denkt gij aan? vroeg hij haar somtijds half misnoegd, wanneer zij, zichtbaar verstrooid, met een bewustzijn als van tijdverlies zwijgend voortschreed.

Zij kon of dorst hem dat niet zeggen: een gevoel van vrouwelijke kieschheid hield haar terug om die snaar te roeren, en zijn toekomst en zijn burgerplicht met hem te bespreken; maar zij nam zich voor het later eens te doen, openhartig en gestreng, zoodra hij zelf die quaestie aanraken zou.

Op een Zondag in den vroegen namiddag nog, dat zij beiden — onbemerkt van de twee kampioenen — een hevigen wetenschappelijken woordenstrijd tusschen de geleerde vaders aan het dessert ontvlucht waren, stelde Guido haar voor een tochtje op 't water te doen: hij zelf zou roeien.

Het schuitje, door haar aan 't roer bestuurd, door hem met krachtige riemslagen in beweging gesteld, volgde de vele kronkelingen der rivier met hare lage oevers en haar helder, den hemel en de boomen weerspiegeland nat; nu ras en stil het water doorsnijdend, dan trager, wat gehinderd — ruischend tusschen 't buigend riet heenschuivend.

Soms liet Aurelie hare hand over den boord in 't water slepen, den uitgetrokken langen handschoen met het stuur in de andere houdend.

Zij kwamen aldus tot aan de brug van het tolhuis. Zij hadden nog niet gesproken.

— Nog verder? vroeg hij nu.

— Indien gij niet te moede zijt, zei ze, want zijn in 't eerst verbleekt gezicht

was gansch rozenkleurig van de inspanning en kleine druppelen blonken onder zijn achteruitgeschoven stroohoed op zijn voorhoofd.

— Neen, antwoordde hij, den adem inhoudend om de hijgingen zijner borst te verbergen, en het vaartuig, wat ingetoomd in zijne vlucht, schoot snel onder den boog der ophaalbrug heen.

De vrouw uit het tolhuis kwam buiten en hield de hand boven de oogen om hen na te zien.

— Even tot ginder aan dat groepje boomen, bad Aurelie, die nu begon te denken, dat zij misbruik van zijn dienstvaardigheid had gemaakt, en dat de lichaamskracht van den sterkste ook hare palen heeft.

Die groep was een hoop struikgewas, dat zij altijd van uit het priëltje op den hoek van haar tuin donker op de weide afteekenen zag, en dat zij ofschoon niet ver er van verwijderd — in rechte lijn ten minste — nooit had bezocht.

Het was een bekoorlijk plekje, zooals de Leie er vele telt, eene bocht van 't water met riet begroeid, door een elskant belom-

merd, en nog met een paar hooge boomen overschaduwde.

Guido wierp het anker in den grond. Hij was op den boord gesprongen. In zijne volle lengte stond hij daar, met een zakdoek zijn aangezicht afdoopend.

Hij wilde niet bekenen, dat hij vermoeid was en de inspanning te groot achtte; maar hij had dorst, zei hij, en op haar raad keerde hij langs den oever terug — te voet thans — naar de herberg van het tolhuis om een glas bier.

Aurelie bleef alleen in het schuitje. Over de weiden heen zag zij haar landgoed: wit, in 't groen half verborgen; de massa's van den tuin, het hek aan den ingang; haar voorkeursplekje op den hoek. Het was een genot met haar scherp oog al die bijzonderheden uit te vorschen....

Reeds een paar malen had een voorbijganger, aan den anderen kant van 't water zijn weg volgend, de pet voor haar afgenomen, nu ruischte iets dichtbij en zij keek om: een drietal meisjes — aankomelingen — waren in den elskant verschenen en stieten elkander giegelend in hare richting vooruit.

Zij konden haar niet bereiken en zouden 't zeker niet hebben gepoogd; maar hunne tegenwoordigheid was niettemin als eene stoornis en een gevaar en zij keek uit, of Guido niet terugkwam.

Neen.

Toen nam ze haar lievelingsboek — Gedichtjes van Heine — dat naast haar met een meegebrachten sjaal op de bank lag en opende het. Zij kon echter niet lezen en schuins terzijde keek zij onder haar zomerhoed, aan de kin gestrikt, vooruitspringend van vooi ¹⁾ en die het gebruik van een zonnescerm overbodig maakte, naar de haar bespiedende en storende meisjes. Zij hoopte deze door eene onverschillige houding te ontmoedigen; maar nu klonk het van op den oever:

— Koekoek, koekoek! — er waren knapen bij de overigen gekomen — en een luid gelach ging op. „Tietjes en haantjes,” zei er een. Wat dat beduidde verstond zij niet, maar hoorde iets voorbij zoeven en zag de sprongen van steentjes of keitjes over 't water.

¹⁾ Rand. Enkel van een hoofddeksel gezegd.

Dat werd gevaarlijk en zij verwachtte het oogenblik, waarop men haar hoofd tot mikpunt nemen zou, toen gelukkig Guido ginder opdaagde.

De bende was in 't struikgewas verdwenen.

-- Kom, zei ze, kom, laat ons vertrekken, het oord is hier niet veilig den Zondag.

Zij scheen beangstigd of zenuwachtig en vertelde het gebeurde. Strijdlustig keek hij rond; maar de rustverstoorders waren verder aan het steenen werpen in 't water bezig, en hij sprong in de boot en de terugtocht werd aangevangen.

De brug was opgehaald: een schip kwam uit de andere richting aan, een laag kolen-schip, dat stroomopwaarts vaarde en ondanks een paar trekkers en zijn zeil — donkerrood en gansch ontvouwd — slechts traag voortgeraakte. De vrouw uit het tolhuis stond bij de opening en liet een klomp, aan een touw bevestigd, van een stok afhangend, als de angel eener vischerroede, naar omlaag zinken en de schipperin legde het verschuldigde er

in, waarna de vangst werd opgetrokken.

Het schuitje wachtte intusschen dicht aan den oever; er waren reeds eenige menschen verzameld, pachtersdochters, die de steedsche juffrouw aangapten met de dwaze, gedachtenlooze nieuwsgierigheid der koeien in de wei, als zij voorbijgangers zien, terwijl een paar boerenkinkels van de ophoudende gelegenheid gebruik maakten om al gauw aan de deur der herberg, nog eene pint te ledigen.

De tolvrouw herkende Aurelie:

— Dag, juffrouw, — en zij knikte naar den tochtgenoot — schoon weêr om een toertje te doen.

Lag er iets spotachtigs of misplaatst in hare beleefdheid en haar gezegde, of was Aurelie prikkelbaar? Althans het mishaagde haar.

— *Vite*, smeekte zij Guido.

Voorbij de brug kwamen nog twee meisjes: het bultje, dat, bijna stilstaande, deftig haar aangeleerde buiging te pas bracht en Rensken naast deze, recht en groot, minzaam doch beschaamd met het hoofd knikkend.

— Krek, krek, krek, ti, ti, ti! klonk het wat verder in 't oeverlisch, — krek, krek, krek, ti, ti, ti! De rietmusch, wier gezang op eenzame plaatsen den wandelaar of varenden verrast. Aurelie had ze dikwijls en gaarne gehoord, als een lentedgeluid, als een toon, die aan geheimzinnig vogelleven en wilde eenden denken doet. Nu scheen er ook iets schimpends voor haar in te liggen en nogmaals stuwde zij Guido aan om spoed te maken en te huis te zijn.

IX.

Des avonds werden de beide gasten naar den laatsten trein gevoerd. Zij zaten in de victoria op de achterbank, vader en zoon, Aurelie hoog op den bok met den koetsier — of dengene, die verondersteld was het ambt van koetsier waar te nemen — wat lager naast haar. Zij zelve hield de lijnen. Guido zag hare slanke gestalte, verdund nog door de haar omvattende klaarte, scherp voor zich op den hemel afgeteekend.

Lustig liep de muil, nauw met den eindkoop der zweep als door eene liefkoozing beroerd. Aurelie genoot volop van dien rit; dubbel genoot zij nu in het onduidelijk besef, dat zij door de tegenwoordigheid van den oom en den dienaar eene door de wereld geëischte eerewacht bezat, die haar gemeenzamen omgang met Guido billijkte; het was een gevoel van bescherming tegen nieuwsgierigheid en dwaze onbescheidenheden.

Nochtans zij steeg niet af, aan 't station gekomen. Zij drukte, van op haar hoogen troon, den beiden mannen de hand, deed het rijtuig omkeeren en ving onmiddellijk den terugtocht aan.

Zij had voorgegeven, dat haar vader op haar wachten zou. Zij had niet gezeid: „Tot wederzien” noch „tot weldra” aan Guido. Wat had haar teruggehouden om te blijven tot hun vertrek, om zijne laatste groete van uit het venstertje te beantwoorden? wat dreef haar weg van de plaats — het buitenstation — waar de afwisseling, welke het gaan en komen der laatste treinen medebrengt, iets belangwekkends en

boeiends heeft, van hetwelk de aanwezigen zich moeielijk losrukken kunnen?.

Het was een bewustzijn van oververzadigdheid van zijne tegenwoordigheid en zijn onderhoud, iets gelijks aan hetgeen men ondervindt na het lezen van te veel poëzie, het hooren van te veel muziek, gepaard aan een zucht naar vrijheid, eene behoefte aan ons zelve te behooren, met onze gedachten alleen te zijn.

Het was nog dag, toen het rijtuig aan de tolbrug stilheid. Dáár stond de vrouw met de hand uitgestrekt om het weggeld te ontvangen. Zij had bruine, toegeknepen, sluwe oogen, gansch in overeenstemming met haar dunne lippen en de spotachtige uitdrukking, die er op lag, en den fleemenden spreektoon, die er uit kwam:

— En ge keert alzoo terug op uwe eenigheid, juffer Aurelie? zei ze, glimlachend.

— Hoe anders, sprak deze met eene zekere hoogheid.

— Scheiden is droevig, herhaalde de vrouw en zij knipoogde naar den koetsier, die ook een voor Aurelie onmerkbaar teeken met de wimpers deed en niet lachen dorst.

De zweep viel op den muil en hij rende heen.

Wat wilde die vrouw zeggen, wat bedoelde zij? Was het eene zinspeling op Guido en zijne vele bezoeken aan het landgoed? Het bloed steeg Aurelie naar 't aangezicht bij de gedachte, dat zij opspraak verwekten en men hunne wederzijdse verhouding tot elkaar verkeerd uitlegde.

Nu had zij de verklaring harer onrust, nu wist zij waarom zij zich, onbewust nog, maar onaangenaam inwendig gewaarschuwd dienzelfden achternoen had naar huis gehaast.

— Ik zal met hem niet meer gaan varen, dacht zij, ik zal met hem alleen niet meer in de weiden en aan den oever van 't water gaan wandelen.

Had zij wellicht haar goeden naam op 't spel gezet? Zij twijfelde. Als het meerendeel der stedelingen had zij gemeend zich te lande alles te mogen veroorloven; zij die in de stad, nu nog, dat ze reeds bijna op het einde der twintig was, nooit tenzij met haren vader of onder de hoede eener meid

uitging, had hier alle gebruiken over 't hoofd gezien. Zij, die zoo bang was voor excen- triciteiten, droeg hier een zonderlingen hoed die de blikken aantrok...

— Vandaag zal hij hier weder staan, zei ze in zich zelve, ontevreden des morgens daarna benedenkomend, indien hij toch wat uitblijven wilde!

En na den middag, omtrent het uur van den trein, ging zij in het priëeltje zitten en bespiedde zij zijne verschijning met rusteloos verlangen, en angstige spanning; maar het was een verlangen om hem niet te zien, een angst voor zijn bezoek.

Hij zou niet komen, en zij verademde, zij voelde, dat ze hem slecht aanvaard zou hebben, en tevens, dat het haar naderhand berouwen zou.

X.

De Dinsdag, de Woensdag, de Donderdag vergingen en hij bleef uit. Wat was er? En nu begon zij zich te bekommeren over hem en zijne gerekte afwezigheid, juist als de eerste week, toen ze buiten verbleef.

Wat voor een grillig schepsel was ze toch! Door welke onbegrijpelijke tegenstrijdigheid wenschte zij naar hem, wanneer hij haar onverschilligheid toonde, en kreeg zij een gevoel van verveling en overvoldaanheid, zoodra hij naar haar gunsten streefde?

Den Vrijdagmorgen zei ze aan haar vader op het oogenblik, dat hij op 't voorplein in de victoria stapte om naar den trein te rijden:

— Ik ben verwonderd, dat Guido deze week niet eenmaal is gekomen.

— Is hij niet gekomen? sprak deze verbaasd. Inderdaad... o wat zou hij ook zoo dikwijls komen doen?

Zij had het opzettelijk gezegd, opdat hij het overbrengen zou.

Dien dag verwachtte zij hem niet. Hij wist nu, dat haar vader elken Vrijdag naar de stad ging en eerbiedigde hare eenzaamheid.

Het weder was zeer mooi. Zij had reeds eenige malen de tuinpaden op en neer gewandeld, toen een lust om te varen, dien zij eerst bedwong, in haar opkwam; maar

hoe, met wien? Er was niemand om te roeien. Ja toch, misschien kon Wanus dat.

Zij trad over de hellende zode tot aan den boord van de Leie onder den treurende esch, in welks schaduw de schuit gevangen lag en trok, buigend, de ketting naar zich, en toen eerst keek ze rond om hulp.

Rensken stak met haar langstelig ijzer het onkruid van het pad, in de onmiddellijke nabijheid.

— Waar is uw vader? vroeg ze.

— Ik heb hem hooren zeggen, dat hij naar 't dorp ging om koolplanten, antwoordde Rensken, veel te luid voor den kleinen afstand, die hen scheidde. — Zoudt gij gaarne varen, juffer Aurelie? Wil ik u trekken, ik kan dat wel, hernam ze den stekker reeds tegen eene ornamentalspar in 't grasperk aanleunend.

Aurelie bedacht zich een oogenblik, aarzelend in haar groot verlangen, twijfelend, of ze dat jonge veldkind tot dien ruwen mansarbeid verlagen mocht, toen de zwarigheid zich van zelf oploste: daar daagde in eens Camiel, de vijftienjarige broeder

van Rensken op, met de drie koeien van het naaste hoeveken, waar hij in dienst was, en die hij hier alle namiddagen wachten kwam.

— Rensken, laat uw werk staan en hoedt gij ze, zei Aurelie. En zij riep, nadat het meisje hem de zeelen afgenomen had, den knaap bij zich. Rensken had haar een gelukkigen wenk gegeven: trekken! dat was verkieslijker dan roeien, op die wijze kon ze alleen blijven.

Camiel had reeds een touw gehaald en met die vlugge dienstvaardigheid, die blijde, toeschietelijke haast der jeugd, die nog hare krachten niet spaart en geene vermoeienis ontziet, misschien met het verlokend flikkeren van een milden drinkpenning in het vergezicht, had hij zich zelf aangespannen en trok hij lustig het schuitje voort, waarin Aurelie nu nederzat.

Het was eene vreugd aldus over 't water te zweven, zonder riemslag, zonder schok, zonder den bekommerenden aanblik der inspanning naast zich. En zij dacht aan Guido, dat hij zich zoo afgesloofd had den vorigen Zondag en of hij willicht ziek zou wezen.

Die vraag had zij zich reeds meer dan eens gedurende de week gesteld met een soort van gewetensbezwaar. Het was hare schuld. En nu met de hand, die zij in 't water slepen liet, met de zon op hare schouders en den zonderlingen witten hoed op, met den zang van de rietmusch in haar oor — ginder uit het oeverlish schaterend: »Krek, krek, krek, ti! ti! ti!» met de eenzame brug wat verder, de wei zonder koeien en den weg zonder menschen, verlangde zij naar hem. Alleen genieten van al dat schoon, dat was slechts half genot; maar kunnen zeggen: „ziet gij haar?” van de zwaluw, die met open bekje de oppervlakte van het water scheert; den vinger vermanend op te heffen om hem, die spreekt, te onderbreken met: »hoort gij hem?” van den nachtegaal ginds in 't struikgewas; den veelwetende te vragen naar de herkomst der gazen waternimf, die over de golfjes zweeft; te hooren van haar geheimzinnig bestaan en haar gedaantewisselingen, als afzichtelijk kruipdier, op den goorachtigen bodem van gracht of rivier, o dat was het, waarnaar zij haakte, waarnaar haar

geest behoefte had! En nu vond zij zich zelve onbegrijpelijk dom, uit ontzag voor de wereld — eene haar volkomen onverschillige boerenwereld — in haar gemoed reeds aan zijn omgang verzaakt te hebben. Neen, neen, hij mocht komen, zooveel, zoo vaak hij wilde, zijn bijzijn was haar meer waard dan al het overige. Hij was haar broeder en haar vriend. En in het boomen-groepje, waar de schuit op anker lag en Camiel, hoogrood, in 't gras uitrustte, wond zij zich zelve op en haakte zij naar hem.

Bij het terugkeeren, was de schuit juist aan de brug, toen de muil met de victoria er stilhield en zij ook deed de schuit stilhouden, sprong er uit, beloonde den met de blikken in hare geopende portemonnaie vorschenden knaap en wipte naast haar vader.

Waarom had ze 't gedaan?

Zij gaf zich geene rekenschap van die daad: — Wat nieuws? vroeg ze. Oom Cappuijns gezien?

— Ja, bij hem gedineerd, zei hij. Zij kende het antwoord voorop, hij dineerde altijd

bij zijn zwager. — Guido is ziek, liet hij er op volgen.

— Toch niet erg zeker? vroeg Aurelie met eene koude rilling door de haren.

— Ja, nogal; ik weet het niet goed, pleuris geloof ik, was zijn twijfelend antwoord.

— Vader, spreek duidelijker, zei ze in angst, als bad zij hem haar niet onnoodig te kwellen, — wat is 't? en zij zag werktuigelijk om, alsof haar iets had naar de stad getrokken.

— Hij is beter, stellig beter, zei de geleerde man.

— Is hij aan tafel gekomen? onderzocht zij, in deze daad een maatstaf zijner ziekte zoekend.

— Aan tafel? wacht eens... ik denk ja... en toch neen, hij blijft op zijne kamer.

— Hebt ge hem gezien?

— Ja, hij zat op, bezig met lezen, hij was nagenoeg genezen, hij zal komen binnen kort.

Nu was het bescheid ten minste duidelijk en geruststellend. Het ware onzin geweest haar schielijk gemaakt plan, hem

zelve te gaan bezoeken, ten uitvoer te brengen. Zij zou hem afwachten en met dit besluit stapte zij na haar vader uit het rijtuig op het voorplein.

XI.

Wat was zij blij, wat schitterde haar oog, wat ademde zij diep, toen zij hem eindelijk — na nog acht dagen, eene eeuwigheid -- terugzag!

Maar hij was bleek geworden, hij was veel kranker geweest dan haar vader gezegd, en zij vermoed had.

— In levensgevaar?

Dat wist hij zelf niet en hij ook glimlachte nu, met nog een trek van lijden om den mond. Het scheen hem zooveel goed te doen, dat zij zich over hem verontrust had.

— Ja, want het was mijne schuld, zei ze.

Hij was alleen gekomen, op een weekdag, zonder zijn werkzamen vader, die zich zelden enkel des Zondags eenige uren uitspanning gunde.

Aurelie had in der haast een lekkeren maaltijd laten bereiden, zij zorgde voor hem als eene moeder voor haar kind, en

hij at met die gretige voldoening en dien smakelijken lust van den herstelden zieke, door 't vasten verzwakt, door de ontbering geprikkeld. Hij voelde nieuwen levensmoed en nieuwe levenskracht in zijne aderen vloeien, en drukte het herhaald en vroolijk uit, hoezeer hij van dien dag genoot, dáár in die gezellige tuinkamer, met de open vensterdeuren, het rozenperk er voor en al het groen, zoo helder door de zon beschenen!

Het was eerst, toen de grootste hitte voorbij was en de verkoelende schaduw reeds nevens de struiken lag, dat ze eens het tuinpad opwandelden.

Aan den ingang van het lange looverpriëel bleef hij staan; het groen was reeds verhard en donkerder geworden, enkele bladeren half doorgevreten, andere met roode puntige uitwasjes overdekt.

— Op zoo korten tijd, merkte hij op.

— Zoo korten tijd! herhaalde Aurelie verwijtend, mij heeft hij lang, zeer lang geschenen!

— Wezenlijk? vroeg hij, blij zijn oogen opentrekkende, heel het gelaat als het ware

door een inwendige flikkering verlicht, en eer zij zich rekenschap gaf van hetgeen er gebeurde, had hij haar om het middel vastgegrepen en drukte hij haar op zijn hart.

Aurelie verschrikte. Zij worstelde zich los, zij stiet hem achteruit, geweldig, met hare twee vuisten op zijne borst. Dit alles had slechts eenige oogenblikken geduurd, hij had den tijd niet gehad haar te kussen.

Hoogrood trok ze haar verschoven zonhoed terecht. Zij spraken niet. Hij scheen bedremmeld. Hij deed een paar stappen in de richting, die zij gevolgd hadden, onder het dichte gewelf; maar zij keerde zich om en trad den terugweg aan: zij zou hem geene kans laten te herbeginnen, zich geen tweede maal aan zulk een woeste liefkozing bloot stellen; — en gebelgd en verontrust keek zij rond, of Wanus en Rensken niet in de nabijheid en er getuigen van geweest waren. Gelukkig ontdekte zij hen niet.

Aurelie was als een dronken mensch, die in eens door een verrassend toeval ontuchttert, als een roekelooze, die zich dwaaselijk te ver aan den weeken rand van 't

water heeft gewaagd en, schrikkend, door een beangstigd waarschuwend geroep teruggehouden wordt. Zij was beschaamd, gebelgd en bedroefd — ten uiterste bedroefd. Moest zij zoo oud geworden zijn om nog niet te weten, dat de mannen in den dunk hunner eigenliefde een waardeerend woord der vrouwen soms gansch verkeerd uitleggen? Had zij door coquetterie zijn hartstocht opgewekt en verlangens doen ontstaan, die tot zijn ongeluk leiden moesten, die zij niet deelen wilde, niet deelen kon, niet deelen mocht? Hij was in de onmogelijkheid, zijn lot aan het hare te verbinden; hij had door werkzaamheid zich en der vrouw zijner keuze geen toekomst weten voor te bereiden.

Welhoe, hij onderstond zich dat te doen! verachtte hij haar dan? of was er geene vriendschap mogelijk tusschen twee jonge menschen als zij? ontaarde het gevoel des eenen altijd noodzakelijkerwijze in wat men „liefde” noemt? Moest alle omgang, alle vertrouwelijkheid vermeden worden als iets verderfelijks en was het niet zonder grond, dat de wereld zulke betrekkingen afkeurt?

Zij had kunnen weenen van schaamte en spijt.

De stilte werd zoo drukkend, terwijl zij daar naast elkander voortstapten, dat eene uitlegging — wat zij volstrekt niet wilde — onvermijdelijk scheen.

Aan de bocht van het pad stond haar vader voor hen. — Ha! men wilde hem niet mede hebben, men ging liefst alleen, zei hij glimlachend in zijne onnoozelheid, duizend mijlen er van af de waarheid te vermoeden.

Zij bleven een oogenblik allen naar elkander gewend, voordat zij verder wandelden en Aurelie bemerkte op den zwarten jas van Guido, op de borst, twee stofvlekken, de plaatsen, waar zij hem met hare gedroogde handschoenen, nog bezoedeld van een vroeg tuinwerk in de bedauwde aarde, had achteruit gestooten. Hij onbewust, antwoordde aan haren vader, kalm, zeer traag, als om geene aandoening te verraden, met een glimlach — was het nog eene nagebleven lijdensuitdrukking zijner ziekte of was 't verlegenheid? — die iets zeer pijnlijks had. En zij zag dien glimlach en die twee vlekken, die ze niet uit mocht doen wisschen, als de stomme getuigen zijner vermetelheid,

de aanklagers harer onbezonnen liefderijkheden, harer behaagzucht, of was het harer te oprecht groote neiging tot hem? Zij zag ze den ganschen namiddag kwellend voor zich, ook in huis, toen hij nog eens aan de tafel nederzat; ook toen hij in het rijtuig stapte om naar het station gebracht te worden, waarheen zij hem niet vergezellen wou.

Hij drukte haar de hand, innig, hij scheen iets op de tong te hebben, dat de tegenwoordigheid van mijnheer van der Hawermeiren er op weerhield. — Pardon! zeide hij met een inzicht, dat zij alleen verstond.

— Welhoe, pardon? antwoordde haar vader, wat opgewekt door de gezelligheid van zijn gesprek, dat ditmaal — op 't laatst van den dag ten minste — met hem alleen was gevoerd, pardon! alsof gij ons kondt storen!

— Ik vreesde maar uw tijd geroofd te hebben, zei hij luide, nogmaals met den blik op Aurelie, maar zij bleef sprakeloos en droef.

— *Allons donc!* verzeker hem dan, dat hij altijd welkom zal wezen, spoorde haar

vader haar in zijn onwetendheid aan, onbewust veel beleefder dan naar gewoonte, omdat hij gevoelde, dat zijn dochter het niet was.

— Is het waar? vroeg haar Guido, dat ik in het vervolg ook nog zal welkom wezen?

— Ja, altijd, antwoordde zij, getroffen door het neerslachtige van zijn uitdrukking en het berouwvolle van zijn toon.

En zij zag de victoria na, die traag heenreed door het ijzeren hek, dat Rensken — toegeschoten op een wenk van den koetsier — ijlings opengetrokken had en wachtend vasthield.

XII.

Aurelie's vrees voor de veropenbaring van een ander gevoel dan dat van broederlijke verkleefdheid van Guido's zijde bleek aanvankelijk ongegrond even als hare beduchtheid, dat er voortaan eene soort van verlegen spanning in hun omgang heerschen zou! Hij was dezelfde, toen hij wederkwam, enkel lag er wat meer terug-

houdendheid in de manier, waarop hij zijne vreugd haar te zien betuigde, wat meer afwijzende ingetogenheid in den druk harer hand. Hij vroeg haar niet om in den tuin te gaan, zooals hij placht te doen.

Zij zaten samen in 't priëel aan den hoek van den straatweg. Hij had een nieuw verschenen boek mede en las het haar voor. Hij las zeer goed, elke nuanceering in acht nemend, en toch vloeiend en eenvoudig, zonder klemmenden ophef. De klank zijner stem was diep en welluidend en Aurelie luisterde, geboeid door den toon, meer nog dan door den inhoud, verstrooid zelfs bijwijlen, niet aandachtig het verhaal meer volgend. Zijn blik rustte op de bladen en, voortdurend, met haar vergeten borduurwerkje in de hand, kon ze hem ongemerkt aanzien en zijne trekken ontleden. Zij wist niet of hij mooi mocht heeten, maar karakteristiek voorzeker was zijn breed gelaat met de zware toegegroeide wenkbrauwen en de blauwe oogen. Vernuft straalde op zijn voorhoofd; van kracht getuigden zijne kloeke schouders, hij scheen geschapen om te heerschen en te gebieden,

onbruikbare gaven, waardelooze eigenschappen, indien wilskracht en volharding ontbreken ...

Aldus mijmerde Aurelie, gehoor aan zijne lezing leenend.

Een aanhoudend schrappend geluid werd in de onmiddellijke nabijheid verneembaar.

Hij zag op, benieuwd wat het mocht wezen en Aurelie weerde de over 't kijkgat hangende twijgjes en bladeren met de hand weg en zei toen: — 't is Rensken.

Had zij door het lang stilzwijgen de hoogte van den toon niet berekend, of was het gehoor van dat buitenkind bijzonder vatbaar, zooals weleens met lieden uit de volksklas het geval is? althans:

— Wat belijft? vroeg zij van achter 't groen, hare bezigheid stakend.

— Niets, antwoordde Aurelie, stil lachend en Guido lachte heimelijk mede om het misverstand.

Hij had zijne lezing hernomen, toen Rensken zelve nu zonder eenig ontzag voor de stoornis, die zij teweegbracht, weder van achter 't loover iets vroeg.

Hare gebiedster verstond het niet en

riep haar nader en het meisje verscheen in de opening van het priëel. Het groen omlijstte geheel hare gestalte; de klaarte viel verlichtend over de kroezelige goudkroon van haar hoofd; hare wangen gloeiden van de inspanning, hare oogen blonken.

— Ik vroeg, zei ze verlegen geworden, — of ik het water uit de boot niet scheppen moet. Dat was gewoonlijk haar taak, als Guido daar was en zij varen wilden.

Aurelie moest zich niet bedenken, zonder aarzelen zei ze: — Neen, dank u, wij zullen hier blijven. Dat laatste was voor Guido meer dan voor het werkmeisje gezegd.

Hij sprak geen woord, in gedachten voor zich starend.

— Niet waar, zij is schoon, ontegensprekelijk schoon? zei Aurelie. Zij zei dat altijd, als zij Rensken in het bijzijn van een derden persoon zag, en was ze alleen dan dacht zij het.

— Ik heb ze niet aangekeken, antwoordde hij met een doordringenden blik vol ingetoomde bewondering op haar zelve. Sprak hij aldus oprecht, of wilde hij haar doen begrijpen, dat zij alleen, bij uitslui-

ting van alle anderen, voor hem bestond?

Gehuicheld of gemeend, zijn antwoord vleide haar.

XIII.

Het priëel werd nu hun geliefkoosd plekje. Zij brachten er, bij voortdurend schoon weder, schier al den tijd van zijn bezoeken door. De voorbijgangers hoorden het onverstaanbaar gemurmel hunner stemmen; de terugkeerende schoolkinderen stampden elkander schomperend tegen de haag aan; de hooiers, met de vork op den schouder aankomend, sloegen een kwinkslag; de meisjes en jongens, die op de hooggeladen, waggelende wagens neerzaten, hieven aan den hoek van 't landgoed een joelend vreugdgeschreeuw aan, als wilden zij het stout en luid verkondigen: — Dáár zit een minnend paar!

Zij waren er zoo verre van af: hun gesprek liep meest over ernstige dingen. Guido's humeur was somber geworden. Eens klaagde hij, dat hij op zijn jaren nog niets of niemand was.

— Aan wien de schuld? vroeg Aurelie als een verwijt.

Maar zijn blik schoot een vonk.

— Aan mijn vader, zeide hij, en nu voer hij uit: zijn vader was een gierigaard en een dwingeland; hij had zijn zoon met geweld vakken willen doen aanleeren waarvoor hij geene geneigdheid voelde: de medicijnen, het notariaat! Guido's toon klonk verachtend en hij deed pijnlijke bekentenissen: zijne moeder was arm geweest, verdrukt door haar echtgenoot, en de minachting, die hij haar toedroeg, had hij op den zoon, zijn eigen kind, overgeplant; Guido werd van jongs af aan in de ouderlijke woning behandeld als behoorend tot een ondergeschikt ras. De hoogere studiën, de mathesis, trokken hem aan. Zijn vader verzette zich er tegen. En hij trad in bijzonderheden: zelfs in zijne weetgierige liefhebberijen werd hij gedwarsboomd: nog onlangs had Cappuijns het werk over geologie van Le Hon, dat Guido besteld had, smadelijk naar den boekhandelaar teruggezonden . . . en een onweershoudbare traan van verontwaardigde krenking sprong uit het oog van den jongen man.

Aurelie zuchtte, geen antwoord vindend, betwijfelend, wie 't recht aan zijne zijde had, maar pijnlijk aangedaan door al 't verkeerde in den omgang dergenen, die de natuur had voorbestemd om elkanders geluk te bevorderen.

Naarmate de zomer zijn gang ging, werd Guido's gemoedstoestand zonderling. Aurelie zou het niet hebben kunnen naspeuren, hoe de verandering gekomen was; maar zij had onbewust een soort van medelijden met hem gekregen, een gevoel, dat haar ten opzichte van zulk een schranderen, geleerden mensch bijna als eigendunk onbevredigd liet, en ook zij ontzag hem, zij vreesde zijne slechte luim als eene al te toegeeflijke moeder, die haar kind bederft.

Soms lag er iets teeders in zijn blik, zijn stem kreeg een bewogen toon, als hij de eenvoudigste woorden uitte; een sulachtige verstrooidheid kwam hem over in het midden van 't gesprek; hij nam haar neergelegd handwerk op en scheen het aandachtig gade te slaan, of stelde eene dwaze vraag er over, die zij beantwoordde met een verlegen besef, dat hij aan andere

dingen dacht en andere dingen zeggen ging, die zij niet hooren wilde, hem nauw merkbaar daarin tegenhoudend door allerlei onnoodig en onbelangrijk bescheid. En er volgde eene poos van het drukkendste stilzwijgen.

Eens had hij hardop een nieuw verschenen boek gelezen, waarvan de inhoud haar zeer had geboeid.

— Schoon! zei ze, nog ontroerd door het aangrijpende der laatste bladzijden, — men ziet die menschen leven, men voelt en lijdt met hen.

— En men is ten laatste gelukkig met hen, besloot hij met een glimlach, die zijne eigene aandoening te verhelen zocht, — Aurelie, willen wij zelven te zamen eens een roman maken?

-- Ja, schertste zij, indien wij kunnen.

— Waarom niet? Een ieder kan dat, als de grondstoffen maar voorhanden zijn.

— De vinding?

— Die is er reeds.

— En de dialoog? vroeg zij, altijd meenend, dat het boert was.

— Ik geef den toon aan en gij antwoordt,

zei hij, ik hartstochtelijk, gij koel en onverschillig.

— En het einde? vroeg Aurelie, onbepaald verontrust over de wending, die de scherts scheen te nemen en het zonderling geheim inzicht, dat zij in zijn woorden meende te gissen.

— O het einde moet slecht wezen, het kan niet anders, zei hij, met de tegenstrijdige bestanddeelen, die in 't spel zijn en in botsing komen.

Zij poogde nog te glimlachen, weder half twijfelend of 't kortswijl was bij hem: — En waar zult gij het woord vinden, dat ontroert, den grievenden toestand, die den lezer door de ziel gaat?

— In mijn eigen hart, in mijn eigen leven, zei hij als eene weeklacht. En toen hernam hij met bitteren spot: — Voor zulke romans zijn er geene lezers, zij worden niet op het papier gebracht, zij worden in de werkelijkheid, diep in 't gemoed verborgen, samengesteld en lijdend uitgewerkt.

XIV.

Mijnheer Van der Hawermeiren had eenige verwanten van zijne zijde en ook van die zijner vrouw in de stad en het omliggende.

Aurelie had enkele betrekkingen uit de kostschool behouden. Al deze personen waren gewoon in den zomer uitgenoodigd te worden. Zij brachten beurtelings een dag op het landgoed door; een paar reeds gehuwde vriendinnen kwamen er met hare kinderen voor eene week. Zulke luidruchtige jonge gasten stoorden haar vader wel eenigszins, maar enkel dit jaar scheen Aurelie zijne rust boven alles te stellen. Tot dusverre was nog niemand gevraagd. Soms zei zij in de tegenwoordigheid van Guido:

— Och, de zomer is reeds zoo ver en dezen en genen moeten wij nog ontvangen! of: — Wat zal tante Sloek denken! en — eene bekende noemend: — Voorzeker heeft zij ook reeds lang een brief verwacht!

Guido antwoordde niet daarop. Hij scheen het zelfs niet te hooren. Eens zei hij wrevelig:

— Waarom noodigt gij al die menschen

niet uit, indien gij zoo naar hen verlangt?

— O verlangen! weerlegde hem Aurelie versmadend, ik verlang naar niemand, maar de omgang met onze vrienden en verwanten legt ons verplichtingen op.

— Alleenlijk zal ik u verzoeken, zei hij schier verstoord, dat gij mij waarschuwt, indien gij volk verwacht, opdat ik te huis blijf, en hij trok den kraag van zijn jas op, als ware de gedachte aan hunne komst reeds voldoende om hem op de vlucht te jagen.

— Gij zoudt er niet te veel wezen.

— Ik wil niet, antwoordde hij als eene bedreiging.

Zij deed het niet, zij noodigde niemand, steeds uitstellend, niet alleen uit ontzag voor hem, maar omdat elk bezoek haar nu wezenlijk tot last zou geworden zijn.

Weldra kwam het toeval — een zeer ongewenscht toeval — haar te hulp: haar vader was bij het terugkeeren van den trein door eene onweersbui verrast geweest. Hij had geen regenscherm meer. Aurelie had er hem 'smorgens een in de hand gegeven; hij kon niet zeggen, waar hij het had

achtergelaten; maar hij was het kwijt op het oogenblik, dat hij het zoo dringend behoefde. Het was een warme zomerregen, en des te verderfelijker, daar hij, doornat in het brughuisje gevlucht, de kou niet voelend, in het deurgat was blijven staan om het schouwspel van het neerstroomend water — als eene onmetelijke gordijn over de uitgestrekte weiden wuivend — aan te zien. Het was eerst, toen hij begon te bibberen, en zijne tanden klapperden, dat hij zijne onvoorzichtigheid begreep.

Gedurende vier dagen lag hij te bed in koorts. Aurelie, aan de grootste onrust ter prooi, week niet van zijne sponde. Capuijns kwam elken morgen tusschen twee treinen, Guido in den namiddag, maar zij leidde hen nauwelijks tot aan de voordeur uit. Zij bevroedde, dat haar vader in stervensgevaar verkeerde en dorst het niet te vragen. De twijfel was haar nog minder pijnlijk dan een antwoord, dat haar de zekerheid van genezing, maar ook van dood kon geven.

Neen, zij wist niet, hoe groot de bedreiging was, zoo groot, dat Guido meer dan eens, nadat zijn vader een slecht bericht

had gebracht, met angst uit den trein steeg, en enkel verademde, toen hij van verre bemerken kon, dat de vensterblinden van het landgoed niet gesloten waren. Behoedzaam belde hij aan het hek, dat, nu de huisgenooten niet meer om zoo te zeggen buiten in de open lucht leefden, uit vrees voor indringing, bestendig dicht bleef. Rensken, verscheen weldra aan den achterhoek van den gevel, langs den kant der keukens en naderde tot hem, met die onbehendige verlegenheid van stap, eigen aan het toetreden op iemand, dien men te goed ziet staan; niet wetend, of zij reeds op een afstand groeten of eenig herkenningsteeken doen moest.

— Hoe gaat het met mijnheer?

— Nogal wel, geloof ik, en hij volgde haar naar de voordeur. Rensken was thans eene sport hooger in den rang van werkvrouw opgeklommen en van wiedenster „binnendienstster” geworden. Zij droeg een wit voorschoot en een van Aurelie gekregen katoenen kleed, welks sierlijke snede de goede maakster verried, maar dat te eng was voor de kloekere gestalte van het meisje.

Guido trad zonder merkbaar gerucht in de kamer, waar hij in het eerst, door de groote klaarte van buiten verblind, de voorwerpen slechts onduidelijk ontwaarde. Aurelie, bleek, vermoeid van 't waken, stak hem zwijgend de hand toe met een knikje van tevredenheid, omdat hij daar was en met eene trilling der lip, door haar weerhouden smart teweeggebracht. Hij duwde met kracht in hare hand, als wilde hij uitdrukken: — Hier is een vriend, op zijne hulp, op zijne trouw kunt gij rekenen. En zij beantwoordde die stomme verzeke- ring door hem hare slappe hand wat langer te laten vasthouden dan gebruikelijk is.

Mijnheer Van der Hawermeiren lag in zijn bed, half ingesluimerd of half bewus- teloos. Guido dorst hem niet storen uit die verdooving. Hij bleef eenige oogenblikken aan de sponde staan en wanneer de zieke zijne oogen opende, en, zonder dat eenige verandering op zijn gelaat verscheen, hem strak en onverschillig bleef aanstaren, boog hij wat voorover en murmelde streelend als tot een kind: „Dag oom”. „Houdt moed”, sprak hij nog, zijne vlakke hand

op de deken drukkend, waaronder hij eene hand van den lijder voelde. Hij mocht niet langer blijven, dat begreep hij, ziende dat Aurelie was blijven rechtstaan.

— Vaarwel, moed, sprak hij ook tot haar en was reeds buiten. Hij drentelde in den tuin wat rond; soms opende hij het uitgangshekje en deed eene wandeling aan den rand der Leie en nog verder tot aan den zoom van het sparrenbosch. Liefst had hij zich, in het schuitje met een boek zittend, den stroom laten afdrijven; maar hij liet het vaartuigje met zijn rood en wit gestreept paviljoen, tusschen welks geplooiden bovengarneelsels de wind lustig trillend liep, onbetreden onder den esch geankerd liggen. Het in beweging brengen voor een pleiziertochtje zou te onbetamelijk afsteken op deze omgeving van zorg en onrust.

Vóór het vertrek trad hij nog eens in de ziekenkamer. Zijne vluchtige tegenwoordigheid was eene versterking voor Aurelie, en zette haar kracht bij om den langen nacht met zijne verhooving van koorts en kommer te zien naderen.

Maar weldra scheurde het onzichtbaar rouwfloers, dat heel de woning en den tuin scheen te bedekken, verblijdend open. De stap van Rensken, die het hek opende, was levendiger; Guido zelf belde onbewust luider; de deur der krankenkamer werd met minder omzichtigheid van binnen ontsloten; Aurelie drukte hem vroolijker en korter de hand; de zieke zelf begroette hem nu met een lachje van tevredenheid en een heesch welkom. Hij was gered, hij zou genezen!

Het werd een zalige voldoening voor Aurelie, gedurende de dagen zijner trage herstelling onafgebroken met haar vader te zijn, om zoo te zeggen, gelijk gewaardwordend, bijna zelve de kracht, die zij hem bij middel van medicijnen en verkwikkende spijs en drank weergaf, verkloekend in hare eigene aderen te voelen; het schoon weder daarbuiten door haar raam te zien zonder lust te krijgen om in den tuin te gaan, telkens aan oom Cappuijns, die nu onregelmatiger, en aan Guido, die nog elken dag kwam, te kunnen zeggen: „Beter, beter!”

Het was maar na verloop van een paar weken, dat zij, op haar vaders aandringen, die beweerde, dat hij liefst wat alleen was, tot op de buitenbank aan den voorgevel van het huis soms ging zitten, met den rug naar zijn kamervenster, waar zij eene bank had doen dragen, om dadelijk bij de hand te zijn, als hij iets noodig had. Hij leunde thans in zijn zetel en zat reeds weder met een boek, dat eene oorzaak van liefderijken twist tusschen zijne verpleegster en hem uitmaakte. Aurelie wilde het hem afnemen, voorwendend, dat de lezing hem vermoeide; hij beloofde het enkel vlug te zullen doorbladeren, indien zij toestemde wat versche lucht, die zij zoozeer behoefde, te gaan inademen. Zij was zoo verbleekt, zoo vermagerd: haar armband, die vroeger het vleesch neep, hing los; meer dan eens moest zij de afgevalen ringen harer vingers zoeken.

XV.

Een oneindige vrede lag over haar ge-
moed: geestelijk en lichamelijk rustte zij

uit van de vermoeienissen en den angst. Zij had het nooit bevroed, hoe dierbaar haar vader haar was, hoezeer haar leven met het zijne als versmolten lag. En het was Guido niet ontgaan, welk eene voortreffelijke ziekenbèzorgster zij mocht heeten. Hij had haar bewonderd en zei het haar. Niets is welkomer dan een dergelijke lof. Zij lachte hem toe met een vochtig oog, zij was nog zoo vatbaar voor ontroering, na al den doorgestanen angst!

— Ik beveel mij aan, indien gij ziek wordt en hulp behoeft, schertste zij onvoorzichtig.

Maar eene uitdrukking van spijt verscheen op zijne trekken: — Als ik bedenk, sprak hij, dat wij elkander vreemd zijn en vreemd zullen blijven! en hij keek naar den grond.

Aurelie dorst niet antwoorden uit vrees voor eene uitbarsting. Deze brak niettemin los.

— Wij zitten hier nu te zamen, hernam hij na eene pauze, alsof ons niets kon scheiden, wij lezen dezelfde boeken, wij wisselen gedachten, wij kennen elkanders leven, ik weet schier uur voor uur, wat

gij doet; mijne grootste, mijne eenige belangstelling is in u, en als ik bedenk, en hier sloeg hij met geweld eene brochure, die hij achteloos onder het spreken had in de hand genomen, op het ijzeren tuintafeltje voor zich aan, — als ik mij voorstel, wat eenmaal moet gebeuren, dat een ander om u komen en u medevoeren zal, dan zou ik razend kunnen worden. Ik heb nog niemand bemind dan u, liet hij er innig op volgen.

En Aurelie, ten uiterste verlegen, antwoordde, onwetend en roekeloos:

— O Guido, zoudt ge zoo oud geworden zijn zonder eenige andere verliefdheid?

Hij zag op, vluchtig, zeer verwonderd over die vraag van harentwege, maar begon ras, openhartig als tot een kameraad: — Ik zal u alles bekennen, het is beter aldus. Aurelie, ik hoef mij niet te schamen, de zonden, die ik op mijn geweten heb, zijn kleine zonden, geringer dan die van een man van mijn stand en die tot mijne jaren gekomen is, gewoonlijk zijn; mijn leven is nooit losbandig geweest, alleenlijk... maar ik kan u dat niet zeggen... weerhield

hij zich in eens, ziende, hoe onschuldig haar bruin en klaar oog op hem bleef gericht. — Weet dit ten minste, dat ik nooit lichtzinnig met de gevoelens van een eerlijk meisje heb gespeeld, dat ik nooit duurzame verkleefdheid voor geen enkele heb gehad; dat mijn hart onverdeeld aan u heeft toebehoord en zal blijven toebehooren, zelfs dan als gij de vrouw van een anderen zult zijn.

Aurelie had thans de blikken neergeslagen, heel in verwarring, blozend over hetgeen hij haar gezegd en hetgeen hij haar niet gezegd had, teleurgesteld door zijne oprechtheid, als ontnuchterd. En in het besef, dat de stilzwijgendheid hier te veel gedachten wekte, die moesten verdreven worden, sprak zij met haast doch ongeveinsd als alle meisjes, die niet zeer jong meer zijn en wier hart is vrijgebleven: — O, ik zal waarschijnlijk nooit trouwen.

— Niet? vorschte hij na, haar hoopvol aanstarend.

En in zijne lichtgeloovigheid deed hij gretig een onzinnig voorstel: hij vroeg haar om een verbond te sluiten, waarbij zij nooit

huwen zou; van zijne zijde zou hij zich verbinden niet aan trouwen te denken, wat of er ook gebeuren mocht. — Ik zal uw vriend, uw knecht, uw slaaf wezen, zei hij op schorren toon, mijn leven aan u offeren, al mijne gedachten aan u wijden, mijn geest scherpen om u vreugd te verschaffen . . .

— En wat zult gij eischen als tegenloon? vroeg Aurelie, die trachtte te schertsen, maar wier hart popelde, wier stem ontroerd klonk.

— Niets, sprak hij met vastheid, geen woord van genegenheid, geen blijk van voorkeur, geen druk uwer vingers; maar de belofte, de plechtige belofte, dat geen andere man ooit meer van u zal krijgen . . . Hij had de handen gevouwen in vervoering en het kwam Aurelie voor als ging hij voor haar aanbeddend neerzinken.

Zij sprong op met een gevoel van gevaar voor iets bespottelijks, en snel en afgebroken sprak zij:

— Guido, indien gij nog ooit over liefde of iets wat er betrekking op heeft, spreekt, zal ik gedwongen wezen u uit mijne tegenwoordigheid te verbannen.

Hij zag, dat zij het ernstig meende. — Nooit, nooit, beloofde hij, diep het hoofd buigend, als een scholier, die beeft voor de uitvoering eener geduchte straf.

En zij, als eene moeder, welke het reeds berouwt den toon te hoog tot haar schuldig kind te hebben gevoerd, die verzachten wil zonder toe te geven, sprak met mildheid: — Laat ons de goede, trouwe vrienden blijven, die wij tot hiertoe zijn geweest.

Haar vader riep haar. Zij werd tamelijk lang bij hem opgehouden en toen zij wederkwam, zat Guido nog op de bank, die de avond reeds naast hem bedauwde, in de verkoelde lucht, terwijl de roode zon achter de boomen zonk, — met de twee handen voor het aangezicht, in dezelfde ontmoedigde, naargeestige houding, waarin zij hem verlaten had.

XVI.

Het was dien dag nog vroeg in den namiddag, te vroeg voor het uur van den trein met welken Guido gewoonlijk kwam. Aurelie had in het priëel op den hoek

aan de straat plaats genomen en las. Op eens werd hare aandacht afgeleid door een beschaafd gemurmel van vrouwenstemmen, dat niets boersch had, aan den anderen kant der haag. Zij leende het oor. Het was Fransch. Zij keek door 't openingetje in 't groen: twee vriendinnen van haar, juffrouw Blanke en mevrouw Spanoghe! Zij bleven staan aan het hek, dat open was; zij schenen te aarzelen om binnen te komen of zelfs aan te bellen, met elkander geheimzinnig beraadslagend.

In eenige sprongen was Aurelie bij haar.

— Welkom

— Hoe gaat het?

— Goed.

— En met uw vader?

— O beter, schier gansch hersteld ... maar kom toch binnen, sprak Aurelie, die van elk eene hand vasthad en een onverklaarbaren weerstand voelde.

— Neen, neen, wij willen u niet storen, beweerde mevrouw Spanoghe, nog achteruitwijkend en juffrouw Blanke, eene veertigjarige, in een licht en kleurrijk zomerjaponnetje, met vergeet-mij-nietjes op den

hoed als een meisje van zestien jaren, herhaalde, zich overdreven ontschuldigend:

— Wij willen u volstrekt niet storen, wij zijn met den morgentrein gekomen en hebben eene heerlijke wandeling aan de Leie gedaan. Vooraleer te vertrekken, drentelden wij toch eens in de richting van het landgoed.

Aurelie gevoelde ik weet niet welke vijandelijkheid, achter die daad van vriendschap verborgen, en in hare verlegenheid begon zij verwijten te doen, waarom de bezoeksters niet bij haar het middagmaal genomen hadden, en tevens lag er wel iets van zelfverwilt in haar gemoed, dat zij de beiden tot dusverre nog niet eens schriftelijk daartoe uitgenoodigd had.

Een lichte lach, dien Aurelie voor een beteekenisvollen spotlach hield, verscheen op het aangezicht van mevrouw Spanoghe en zij zoowel als juffrouw Blanke bleven hoorbaar zwijgen.

Toen drong Aurelie er nogmaals op aan, dat ze binnenkomen zouden, en daar zij zich voortdurend, als hadden zij een verbond daartoe aangegaan, geweldig ver-

weerden, moest Aurelie haar letterlijk binnen het hek trekken.

— Zijt gij alleen? vroeg juffrouw Blanke, gewichtig, met drieste bescheidenheid dien pijl in 't hart van Aurelie schietend, en aarzelend rondziende.

Deze begreep, zij werd zeer rood, en zich vermannend: — Ja, ik ben alleen, maar al was het niet zoo, wat zou u beletten van 't gezelschap deel te maken?

Doch haar angst was opgewekt, de angst, dat Guido verschijnen, en het beschamend blijken zou, wat zij verhelen wilde, namelijk, dat het om zijnentwille was, indien zij den zomer in eene volkomen onthouding van alle vriendenverkeer had doorgebracht.

En toen zij reeds binnen in de kamer waren, en juffrouw Blanke en mevrouw Spanoghe thans, na hoed en mantel te hebben afgenomen, toegestemd hadden om tot den laatsten trein te blijven, en aan een haastig opgediend goûter eer deden, keek Aurelie nog bestendig ter sluik door 't raam of zij Guido's hooge, geduchte gestalte niet verschijnen zag. Zelfs later, in den tuin, langs de Leie, bleef de vrees

haar bij, en terwijl zij betuigingen van verkleefdheid aanhoorde en beantwoordde, draaide zij kwellend den heimelijken giftschicht in haar hart rond: „Zijt gij alleen?” wel wetend, dat het venijn er van niet nalaten zou zijne werking te doen. In hare verstrooidheid antwoordde zij dan ook wel eens verkeerd of stelde tweemaal dezelfde vraag, en sprak intusschen over de vreeselijke ziekte haars vaders, over al hare onrust en wanhoop, als wilde zij het de bezoeksters opdringen, dat hare zenuwachtige gesteldheid daaraan alleen was te wijten.

De muil was aan de victoria gespannen; zij zelf reed de dames naar den trein. Handdrukken werden gewisseld, kussen gegeven. Zij hielden mijnheer Van der Hawermeiren voor geheel hersteld, zeiden zij, en zouden hem nog bezoeken, zoodat Aurelie het niet laten kon of dorst een dag te bepalen. Mevrouw Spanoghe beloofde zelfs de kinderen mede te brengen.

En Aurelie keerde terug, onbevredigd, gegriefd, bekommerd: wekte in haar eigen stand haar omgang met Guido dus ook

opspraak? waarom had juffrouw Blanke haar dat gezegd? moest zij nu uit ontzag voor de menschen verzaken wat haar het kostbaarst was?

De dagen waren reeds merkelijk gekort: de zon was onder en de avondnevel begon de lage weiden in zijn sluiers te hullen, toen het rijtuig aan het tolhuis voor de brug stilhield.

Daar stond de vrouw, met hare fijne lippen, en hare toegeknepen bruine oogen, Aurelie's weerzin wekkend. Zij telde het verschuldigde in de opgestoken hand.

— Mijnheer Guido is toch niet ziek zeker? vroeg de vrouw op vleienden toon.

Was het dwaasheid, sluwheid, gebrek aan oordeel, welke deze ondergeschikte noopte dàt te vragen? Althans het bleek duidelijk, dat het zien der éene de gedachte aan den anderen, als samenbehoorend, deed ontstaan, en Aurelie bloosde weder, terwijl zij, de zweep op den muil leggend, antwoordde:

— Ik denk het niet.

Hoe kende die vrouw zijn naam? En waarom verbaasde het haar, dat er een

dag voorbijging zonder dat hij kwam, iets wat toch meer dan eens gebeurde?

Aurelie sliep niet dien nacht: langs alle kanten was zij ingesloten en gehinderd als de stukken op een schaakbord. Wat moest zij doen? met Guido afbreken? alles trotseeren? den schijn eener oneenigheid of verlovingsbreuk op zich nemen, als er nooit oneenigheid had bestaan, of van geene verloving spraak was geweest?... Zij wist het niet, maar had behoefte aan raad en steun en troost. Dit zocht zij bij den belanghebbende zelf. Zij zei hem alles, zoodra hij kwam, hare verlegenheid, haar twijfel.

Hij had eerst een verachtende geste voor de openbare meening, doch ziende, hoe beangstigd zij was, werd hij somber en stroef: — Dit heet zooveel als eene opvordering om mijne bezoeken te staken, of ze te beperken ten minste, zei hij.

Hij had ook gesproken van juffrouw Blanke en mevrouw Spanoghe rekening over hunne woorden te gaan vragen, en Aurelie had alle moeite om hem te doen verstaan, hoe het de zaak verergeren zou.

Na zijn vertrek was zij nog meer in

radeloosheid gedompeld, want hetgeen een blijk van vertrouwen bij haar geweest was, scheen hij als het vonnis eener gedeeltelijke verbanning aangenomen te hebben en hare verhouding tot hem verbood haar hem uit te drukken, hoe dierbaar hij haar was.

XVII.

In de stormachtige gemoedsaandoening, waarin het bezoek der zusters en het gesprek met Guido haar gelaten had, kwelend als een zelfbesef van onvoorzichtige handelwijze en slecht beleid, drukkend als de zwoelte, die een onweer voorafgaat, nam Aurelie een spoedig besluit: zij kweet zich met overdrevenheid van wat zij — tot haar plicht geroepen — voor noodzakelijk en onvermijdelijk hield. Ten einde de hekelzucht te bezweren, voldoening aan alle eischen te geven, legde zij dadelijk aan zich zelve en haar altijd tevreden vader een harden leenmansdienst op: zij zond uitnoodigingsbrieven aan verwanten en bekenden. Van alle zijden stroomden de gasten

naar het landgoed toe. Elken Zondag was het er feest en de eerste dagen der week waren bezet door enkele blijvenden: oude juffrouwen, dames met kinderen, knapen in vacantie. Aurelie speelde croquet met de kleinen en bemerkte met ergernis en eene spijt, die des te inniger werd, omdat er uit schuchterheid geene uiting aan kwam, dat de rijpende perziken aan den muur en de van binnen nog melkachtige hazelnoten op de heesters, als door eene verborgene tooverroede aangeraakt, spoorloos verdwenen. Het had de taak der aanwezige moeders moeten zijn, hier op te treden als beschermsters van hetgeen de huisgenooten met zooveel belangstelling hadden zien ontkiemen en bloeien en ontwikkelen. Maar zij deden het niet en een toevallige jonge bezoeker vindt het volkomen natuurlijk het ooft, dat de eigenaren tot dusverre geheel den zomer geëerbiedigd en beveiligd hebben, nog groen of half rijp voor zich alleen buit te maken.

In den namiddag zat Aurelie met een paar dames in 't priëltje. Zij hielden zich met een handwerk onledig en keu-

velden over allerlei nietigheden. Aurelie liet soms de handen, ledig met den vingerhoed op den vinger, en terwijl het kleurig borduurbolletje wegrolde, in den schoot vallen. Onwillekeurig dwaalden hare gedachten van het gesprek over een patroontje of de keuze eener te zoeken scha-keering af; hare oogen staarden in de leemte zonder dat zij op iets rustten; het beeld van Guido verrees voor haar: zijne hooge gestalte, zijne schrandere blauwe oogen onder de sterke zwarte lijn zijner toegegroeide wenkbrauwen; zijn onderhoud zoo opwekkend en leerzaam: haar „levende Encyclopedie”, zooals zij hem soms schertsend noemde. En het bedroefde haar, dat haar hart naar hem verlangde, terwijl haar verstand haar voorhield, dat het beter was, indien hij van haar vervreemdde.

Want er was een soort van ver-vreemding ontstaan: hij deed alsof hij pruilde. Cappuyns verscheen alleen den Zondag. Guido kwam enkel nog eens in de week, den Zaterdag, wanneer hij wist, dat er niemand was, tusschen het vertrek der eenen en het maken der

toebereidselen voor de komst der anderen.

Het was alsof de eenzaamheid zelve nu nog bevolkt bleef: van zoodra hij het hek binnentrad, bemerkte hij Clete met haar bultje, die, thans ook in huisdienst, met een grooten stok, hoog in hare lange armen gehouden, een tapijt stuivend uit-sloeg en haar werk staakte om hem te groeten met de erbarmelijke aanmatiging, die haar eigen was; of Rensken, rood van inspanning, op het croquetplein de oude trappelingen uitrakelend om voor nieuwe plaats te maken. Soms met de mouwen over hare gespierde armen opgesloofd, en eene geweldig druipende spons in de roode hand, knechtswerk verrichtend, de buitengebrachte victoria of de tilbury af-wasschend.

Met een gevoel van afgunst en veron-gelijking stapte Guido door, in den tuin, op zoek naar de juffrouw. Hij wist niet, hoe blij zij was hem te zien; hij vermoedde niet, hoezeer, en voor zich zelve onverklaarbaar ongeduldig zij naar hem had verlangd. Zij deed zich heimelijk verwijten in gezelschap geestelijk afwezig

te zijn, bijna onverschillig voor menschen, die haar vriendschap betuigden en haar vroeger sympathiek waren; schier ontevreden bij de ontvangst van het bericht, dat degenen, die zij uit vrijen wil had gevraagd, hare uitnoodiging aannamen. Lag dan haar hart in sluimer, dat zij niemand meer liefhad?

Zoodra hij haar zag, verzwond zijn misnoegen. Zoodra zij hem ontwaarde van tusschen 't loover, van achter een bloemenperk, voelde zij bevrediging; het kwam haar eensklaps voor, dat zij naar hem niet meer haakte, en dagen en weken had kunnen voorbij zien gaan zonder zijne komst.

Zij drukten elkander de hand; hij regelde zijn stap op den haren; zij keerden samen weder of gingen verder. Het was, alsof het gesprek van het vorig bezoek werd voortgezet, als telde al hetgeen er tusschen lag niet mede, of als kreeg het maar gewicht op het oogenblik, dat zij het aan elkander mededeelden. Zijn heimelijke wrok op de bezoekers verzwond als rook, wanneer het uit Aurelie's onbe-

wuste vertrouwelijkheid bleek, hoe weinig genot zij haar aanbrachten. Haar onduidelijke beduchtheden voor wat hem verwijderd van haar in beslag kon nemen, verdwenen bij het zien, dat hij dezelfde bleef.

En aldus verging de namiddag in kalme tevredenheid, in levendig onderhoud en de onuitgesproken zekerheid hunner onverdeelde, onwankelbare verkleefdheid.

Het was maar bij het afscheid nemen, dat een zweem van verbittering soms op Guido's lippen kwam: — Weder eene week ballingschap! zei hij met een somber vuur in 't oog, en wrong hare hand in de zijne.

En Aurelie bleef alleen, met een diep gevoel van tijdelijke verlatenheid en een nog veel dieper grieving: de bodemlooze leemte van hun gescheiden, onvereenbaar leven in het hart.

XVIII.

Aldus verging de zomer. Het einde van September was gekomen. De zwaluwen en de gasten waren heen. De

avonden werden lang; met de schemering zweefde een dichte nevel, al de kronkelingen van den stroom volgend, als een mistroostig rouwfloers over de Leie; de verre toppen der populieren kregen eene geelachtige tint en waren verdund; in den tuin blonk, bij schoone dagen, de dauw des middags nog in beschaduwde hoeken; de perken werden minder verzorgd; de wind had enkele stokrozen gebroken en de dahlia's van hun paal losgeslingerd; de verbena's kropen, nog bloeiend, over den grond; de varens in den boomstronk waren bruin opgedroogd, en het hardnekkig onkruid, de ontmoedigde, werende hand overwinnend, spreidde zich in groote struiken op de minst bezochte paden uit.

Ook in het huis heerschte eene onbestrijdbare kilheid: de muren waren ietwat vochtig; de vensters sloten niet goed; de tocht sloop verraderlijk onder de deuren binnen; er stond wel een kachel in de groote zaal; maar de schoorsteen trok niet, het rookte, zoodra men het vuur aanstak; de koude der vloersteen en drong door het tapijt en velerlei kleine, gemak- of ge-

notgevende dingen, in den zomer niet gewenscht, vermiste men nu. Het verblijf te lande was een kampement geworden.

Aurelie had de vitzucht der wereld bezworen; de eischen bevredigd, zich zelve eene strenge verzaking aan den dagelijken omgang met Guido opgelegd. Zij verkeerde in de hoop op eenige laatste schoone dagen van ongestoord te zamen-zijn. Maar zij ondervond, dat men niet straffeloos verwijdert, en niet naar believen terugroepen kan, dat bij gebrek aan het ééne onbevredigd verlangen, het menschelijk gemoed eene andere belangstelling zoekt: nu dat hem de toegang tot het landgoed weder vrij stond, maakte Guido er niet veel gebruik van; wellicht kwam dit, omdat de jacht open, en hij een onvermoeibaar jager was. En nu ook, dat Aurelie minder onder de betoovering van zijne tegenwoordigheid leefde, kon zij hem weder strenger beoordeelen en inwendig zijn karakter gispen: zijn onpractischen zin, zijn gebrek aan arbeidzaamheid, aan volharding, het verspillen zijner begaafdheden en zijner kracht aan de tijdelijke voldoening van het

oogenblik, het ongestuime van zijne harts-tochtelijke liefhebberijen....

Nadat hij den dag in wei en bosch en veld had doorgebracht, kwam hij aan, een half uur vóór zijn vertrek naar den trein, met het geweer op den rug, de laarzen hoog beslijkt, de weitasch vol. Zijn groote hond, die hem gevolgd was, lag hijgend, met de tong uit, op het vloertapijt neder, dat hij duchtig bezoedelde, terwijl Guido, nog onvermoeid, rood en eene lucht van frischheid en koude om zich verspreidend, recht bleef staan, om op de tafel den malschten haas of het schoonste waterwild uit te zoeken.

En in het licht der lamp, in het bijzijn van mijnheer Van der Hawermeiren werd het gesprek, waarnaar deze niet luisterde, aangeknoopt. Guido was het, die vertelde, opgewekt, zelfzuchtig, van 't genot, dat een jager smaakt, van zijn strijd met het nagezette dier, welks leven op het spel staat, van zijne hardnekkigheid, die alle medegevoel uitsluit, van de verrukking der zege, van het nauwe verband, dat er tus-schen den jager en zijn hond bestaat; van

de slimheid van dezes instinct en hoe hij den staart horizontaal uitsteekt, als hij aan het leger van een haas stilhoudt, of daarbij den voorpoot opheft bij het gewaarworden, dat er pluimgedierte in de nabijheid schuilt. En hoe onverschillig een jager is voor zijn buit: het vernielen, verdelgen, het dooden is zijn doel.

Dat was zoo verre van hun gewone gesprekken! men zou gezegd hebben, dat er voor hem niets dan woeste vermaken meer bestonden. Zij sloeg hem gade; zij had hem te lang uit het oog verloren, zij leerde eene nieuwe zijde van zijn karakter kennen. Zij wist niet, dat die drift hem ieder jaar op hetzelfde tijdstip van zijne bespiegelende levenswijze aftrók.

XIX.

Het eerste wat dokter Cappuijns deed, toen hij op een laten Zondag van October kwam, was zich boos te maken: welhoe, zij bleven daar, in die woning, verpest door vochtigheid! in de nabijheid van 't water, en zoo kort na het herstel van een

gevaarlijke ziekte! Waren zij beiden van hunne zinnen beroofd dan? En hij zag om naar de kachel, die niet branden kon. Voor hem gaf het niet, hij had het altijd te warm: — Maar gij, zei hij verwijtend tot Van der Hawermeiren, die hoest en zwak zijt.

En deze boog het hoofd als een misdadiger, beschaamd, omdat hij aan de tafel zijn overjas aanhad en zijn kuch niet inhouden kon. Daarna kreeg Aurelie haar deel: had zij haar vader niet liever dan? moest zij hem daarom zoowel verzorgd hebben om hem nu van koude te doen omkomen?

En zij had goed zich te ontschuldigen, dat het van in 't begin aldus geschikt was, dat zij er alle jaren tot Allerheiligen bleven en het de wensch haars vaders zelf was.

Cappuyns wilde daar niet van hooren: — Zooveel te slechter, indien gij 't vroeger hebt gedaan, dat geeft mij de verklaring van uw borstkwaal, zei hij.

Dit was een onvoorzichtig woord in den mond van een dokter. Aurelie verschrikte.

De professor-emeritus glimlachte, onge-
loovig, heimelijk verontrust misschien.

Wat er ook van zij, na het vertrek van
Cappuijns werden dadelijk maatregelen ge-
nomen tot het verlaten van het landgoed,
en reeds den Dinsdag namiddag stond de
wagen aangespannen, die hen heenvoeren
moest: de groote met getijkt linnen over-
dekte camion ditmaal en rechtstreeks in
bestemming naar de stad; zij hadden al-
lerlei onmisbare benoodigdheden mede te
nemen.

Het speet Aurelie Guido geen laatste
maal te lande gezien te hebben en het
speet haar heen te gaan. De dag was
zoo schoon, het blauw des hemels scheen
scherper boven de zwarte sparren en
ginder boven de gele kruinen uitstekend;
de wilde wingerd hing vurig gekleurd van
den gevel af; de lijsterbessen bloedrood,
in overvloed, aan de rechtopgaande boom-
takken; alles bewegingloos in de stille, nog
warme herfstlucht.

— Haast u, zei haar vader, met een pak
boeken in de hand, schuw naar het water
der Leie omziende, dat bij plaatsen door

de zon beschenen, wit en hevig schitterde en elders donker en doorschijnend, de boomen en de gebouwen weerspiegelde, — haast u, het is hier vochtig, en hij vouwde zijne witzijden halssjerp wat dichtër toe.

De muil hinnikte. Clete had het hek geopend; Rensken en de meid brachten korven en doozen aan.

Een laatste blik op het huis en de omgeving, eene laatste aanbeveling aan Rensken van uit het opgeheven luikje van het venstertje, een knik van afscheid aan de gewichtig groetende Clete, een „tok, tok,” van Wanus op het muilpaard, en Aurelie liet het linnen neervallen. Zij waren vertrokken, hun verblijf aldaar behoorde tot den verleden tijd.

Wat was het gezellig dien eersten avond in de stad! de hangende gaskroon verlichtte beter den de staande petroleum-lamp; het vuur brandde in de haardstede, het eerste vuur, dat zoo weldadig is, een open vuur dan nog, waarvan de laai het oog verblijdt en 't knetteren tevredenheid schijnt te verspreiden! Met al de voorwerpen van weelde en gemak, die zij ont-

beerd hadden om zich heen, die aan een warm gestoffeerd nestje doen denken. In de stilte der eenzame buurt, maar met het bewustzijn van honderdduizendvoudig leven en beweging onmiddellijk om zich heen, in plaats van het besef der troostelooze verlatenheid, der hopelooze afzondering op een afgelegen landgoed, in de volslagen duisternis van een reeds langen herfstnacht gehuld.

En Guido kwam, verbaasd, verblijd hen reeds hier weer te vinden. „Waarom?” want zijn vader had hem niets over dat plan medegedeeld. „Sinds wanneer?” Hij had het licht zien branden in de vestibule, hij had aangebeld, niet wetend, wat het te beduiden had.

O wat zou het een schoone, goede winter wezen! Aurelie was wel besloten er van te genieten, spijt alle vrederoovende beschouwingen, spijt alle wereldsche bedilzucht... Ja, hij mocht komen, elken avond; zij zouden samen zijn, haar vader was er bij, wat viel er af te keuren op hunne vriendschap? Zij verbreedde hun leven, zij veredelde hun geest in geza-

menlijk verrijkende ontwikkeling ... daarenboven — en dit was bij haar de machtigste, hoewel onbewuste beweeggrond harer inschikkelijkheid — de winter zou hun omgang in zijn beschermend donker voor boosheid en nieuwsgierigheid verhelen.

XX.

Het noodlot had er anders over beschikt. Mijnheer Van der Hawermeiren verkeerde in ziekelijken staat: hij had soms kleine, ondermijnende koortsen; zijn kuch bood aan alle heilmiddels weerstand. Maar het ergste was misschien het verslappen zijner geestkracht. Dat woord «borstkwaal» aan Cappuijns ontvallen, bleef hem kwellend in het hoofd spelen. Hij dorst zich niet meer buiten wagen uit vrees voor vochtigheid in de lucht of aan de voeten. Het gerekt verblijf te velde had zijn gezondheid geknakt, klaagde hij. De studie zelve werd verwaarloosd en hij verdiepte zich in de onrustbarende lezing van wetenschappelijke verhandelingen over de borstkwalen, welke oom Cappuijns, tot

groote ergernis van Aurelie, hem, als zijnde een boven elke persoonlijke vrees verheven wijsgeer, bereidwillig en roekeloos geleend had.

Met zijne stijgende vrees verdween ook zijn eetlust en ten laatste vond de dokter geen ander middel dan verandering van lucht: Davos, in Grauwbunderland, hoog in de Alpen gelegen, gunstig voor toringlijders. En met dezelfde overijling als het vertrek of beter de vlucht van het land had plaats gehad, werden toebereidselen tot een winterverblijf in Zwitserland gemaakt.

Eén dag scheen den zieke nu te veel. Hij had zijne onrust aan Aurelie medegedeeld en ofschoon oom Capuijns verzekerde, dat haar vader zedelijk meer dan lichamelijk was aangetast, en zij hem trachtte te gelooven, toch kon ze haar angst niet te boven komen.

Op een morgen in 't midden van November had het vertrek plaats. De eerste sneeuw dwarrelde stormend neder in groote flarden, die op den nog niet verkilden grond, dadelijk smeltend, modderpoelen

vormden. Mijnheer Van der Hawermeiren zat in 't rijtuig, warm in zijn pelsjas gewikkeld en hield beschuttend een zakdoek aan den mond, Aurelie zwijgend naast hem.

Zij schenen gansch terneergeslagen, en toen het rijtuig aan het station stilhield en een paar boodschappers, half verblind door de dichte vlokken, de zware koffers beneden sleurden en naar het goederenkantoor droegen, kwam het Aurelie in hare gedrukte stemming voor, als werden 't doodkisten — hunne kisten — die vertrokken naar het graf.

Zij waren veel te vroeg, en wandelden heen en weder onder 't glazen spoorgewelf, sprakeloos en met de zenuwachtige aan-doening der weinig reizenden, die een verren tocht ondernemen.

Daar daagden in eens bekende aangezichten uit het volksgewoel op: mevrouw Spanoghe en juffrouw Blanke, een laatste groete aan de vertrekkenden brengend! En eer zij tijd hadden om van hunne dankwekkende verrassing te herstellen, stond ook Guido daar. Als bij tooverslag veranderde hare luim: Och dat was goed,

zooveel vriendenaangezichten bij 't henen-
gaan! Aurelie drukte hem warm de hand,
en sprak innig hare erkentelijkheid uit.
Bij het ontwaren der twee dames had zij,
met de bliksemsnelheid der menschelijke
gedachte, tevens in 't hart een teleurstel-
ling ondergaan, omdat Guido niet het-
zelfde deed; het was iets knellends, dat
zou aangroeien, zij wist nog niet tot hoe
groot eene pijn in den vreemde, waarvoor
zij beducht werd. Nu was hij toch ge-
komen! Vroolijk scheen hij niet, geen
hunner was het met de treurige voorge-
voelens, die hen overheerschten; maar
Aurelie nam het als een goed voorteeken,
dat zijn trekken de laatste waren, die ze
zien zou. Toen zij hem gesproken had
van dat reisplan, scheen hij er de nood-
zakelijkheid van te betwijfelen, er lag wan-
trouwen in zijne stilzwijgendheid, als wilde
hij haar toonen, dat hij wel wist, waarom
zij henen toog: om zijne oplettendheden
te ontvluchten.

— Gij moet ons bezoeken in Davos, had
zij gezegd om hem in betere luim te
brengen en, ook onuitgesproken, te ver-

zekeren, dat zijne tegenwoordigheid haar aangenaam was.

Maar dit deed hem somber en verwijtend opzien: — Ja, mijn milde vader zal mijn reis betalen, had hij vrij onzacht geantwoord.

Op hare beurt zweeg Aurelie, beduidenisvol; en hij kende haar zoo goed, dat hij hare gedachten raadde en ze woord voor woord had kunnen uitleggen: — Het is niet op uw vader, dat gij steunen moet, gij zijt oud genoeg om onafhankelijk te wezen, en verstandig genoeg om door uw kundigheden zelf het noodige te verdienen voor uw onderhoud en uwe uitspanningen...

Dit had in de laatste tijden een koelheid tusschen hen doen ontstaan. Thans scheidden zij aan den trein als oude vrienden met beloften van schrijven, met handdrukken en afscheidsteeken; en juffrouw Blanke en mevrouw Spanoghe, wier komst zoo erkentelijk was begroet, waren er reeds te veel voor al hetgeen de twee nog aan elkaar te zeggen hadden.

XXI.

Het moest Guido zonderling voorkomen, wanneer hij nu voorbij dat ledig huis ging. Gedurende heel den zomer waren de blinden er ook gesloten geweest, maar de bewoners bevonden zich in de nabijheid; en zoo hij aan de stoep niet meer staan bleef om te bellen, was het omdat een andere bel, ginder in 't groen, aan een ijzeren hek, hem toegang tot hen geven zou. Thans hadden de poort en de gevel reeds dat uitzicht van verval, eigen aan de dingen, die sinds lang ongebruikt of voor lang verlaten zijn.

Het werd half December. Er was eene postkaart van oom Van der Hawermeiren gekomen, een viertal dagen na hun vertrek. Guido had herhaaldelijk geschreven en eerst nu een brief van Aurelie gekregen, dubbel verblijdend, omdat hij er zoo lang had naar moeten wachten. De inhoud behelsde goed nieuws: papa was opgewekter en voelde beternis; Davos was mooi; zij logeerden Am Platz; er waren

vele zieken en vele personen, die, zwak van borst, er voorzorgshalve verbleven; zelden blies er wind; de thermometer daalde soms tot beneden zestien, ja achttien graden Celsius, maar men voelde de koude niet zeer, omdat er doorgaans geen luchtverplaatsing was. De teringlijders sliepen 's nachts met open venster en het scheen hun goed te doen; de bacterieën, welke in de celweefsels der organische deelen, waar zij voortwoekeren, in vochtige streken zulke noodlottige verwoestingen aanrichten, stierven op die berghoogte in die droge lucht.

Guido sloeg de bladzijde om en keek naar het einde, waar men zegt dat vrouwen altijd het bijzonderste stellen; maar de brief behelsde niets persoonlijks, niets teeders, dat aan spijt over scheiding deed denken. Alleenlijk berichtte Aurelie hem nog, dat hun verblijf te Davos tot op het einde van Mei duren, en er den volgenden winter nog eene nakuur noodig wezen zou. Van de mogelijkheid van zijn bezoek sprak zij niet.

Althans, de brief, zooals hij was, met zijne koelheid en zijne algemeenheden, had

hem zeer verheugd, en hij herlas hem meermaals; het scheen hem te bevredigen zijn oog op haar geschrift te laten rusten, en hij bestudeerde den omslag, waarop in blauwen druk het hôtél, waar zij verbleven en een berggezicht daarachter, waren afgebeeld.

Hij zat in den trein, in jachtgewaad, maar zonder roer noch andere benoodigdheden: deze bleven thans buiten bij Wanus; de hond ook was er kostganger en lag er op den band, totdat zijn meester hem en Camiel, die als klopjager dienst deed, opeischen kwam,

Toen Guido dien morgen uit zijn huis gekomen was, had hij bemerkt, dat het plaveisel blonk als na den regen, en dat er voor alle huizen zand of asch lag of werd gestrooid: het ijzelde. Hij zag een paar menschen uitglibberen, een kind vallen, dat hij ophielp; zijn voet schoot zelf wel eens uit, maar hij was behouden tot aan het station geraakt. De lezing van een zoo even gekocht dagblad hield hem onderweg gansch in beslag; en het was eerst bij het uitstappen van den trein aan

het buitenstation, dat hij gewaar werd, hoe slecht het weder was: fijne, dichte stof-sneeuw had niet opgehouden gedurende een half uur te vallen, het veld lag er reeds gansch mede bedekt; nu werd het inderdaad moeielijk om zich recht te houden.

Hij was het boschpad ingeslagen en volgde de groote sparrenlaan, die naar de woning van Wanus leidde. Eene vrouwelijke gestalte ging voor hem in een zwarten mantel, die haar te kort geworden scheen, want de ook nog korte rok kwam er tamelijk ver van onderen uit. Zij scheen iets zwaars te dragen, wat haar naar de éene zijde overhellen deed; en zij ook worstelde met den draaiwind, die de kille kristallen prismaatjes verraderlijk in den nek en onder het regenscherm in 't aangezicht joeg. Het regenscherm was zij overigens dra gedwongen toe te doen, hare kap vloog bestendig achterover en de panden van haar mantel jammerlijk op; zij schreed voort, omzichtig, voet voor voet, zoodat Guido haar welhaast inhaalde.

Zij keek om: het was Rensken.

Haar gelaat was zoo rood onder den verfrisschenden zweeps slag van wind en sneeuw, dat bij zijn verschijning de bloes er niet meer op verhoogen kon.

— Slecht weêr, sprak hij tot haar.

— Een weêr om geen hond door te jagen, bemerkte zij op hare beurt. — Zoodra twee menschen te zamen komen, voelen zij de behoefte om aan elkander te vertellen, wat voor weêr het is.

— En gij gaat toch uit niettemin, zei hij.

— Gij ook, antwoordde Rensken snedig. De toon was boersch, de stem zoet; en als vond zij het zelve wat kortaf of onbeleefd, — ik moest naar 't dorp om winkelwaren en tarwebrood, voegde zij er bij, en ook wie zou 't voorzien hebben, dat het alzoo spoken zou! 't heeft reeds gereind van den morgen vroeg, dan werd het gelijk sneeuw en slegge¹⁾.

Dat verstond Guido niet, maar hij vroeg geene uitlegging, hij bemerkte wel, dat het meisje uit verlegenheid zooveel sprak.

¹⁾ Reinen (*to rain*) wordt nog hier en daar gebruikt in Vlaanderen voor regenen. Sneeuw en slegge is een mengsel van regen en sneeuw, wat de Engelschen *sleet* noemen.

Hij zou er ook den tijd niet toe gehad hebben, want met een schielijk: „Oei, oei, oei!” van angst greep Rensken, uitglijdend, naar hem.

Hij schoot toe en hield haar val tegen: — Kom, leun op mijn arm, — zei hij.

Rensken kreeg misschien voor de eerste maal van haar leven een dergelijk aanbod, althans zij scheen niet goed zijn bedoeling te begrijpen, maar weigerde toch niet de aangeboden hulp: zij kliste hare vingers rond zijn bovenarm en neep er in bij elk gevaar van glibberen of om-meslaan. Weldra werd haar voet vaster, of haar vertrouwen grooter in de begeleiding van zijn zekeren stap; hij was als een pilaar, waartegen zij steunde. Van haren korf had zij wel wat last — wie weet, indien zij haren reisgenoot het geheim van zijn inhoud niet ontsluierd had, of hij dien niet aan zijne sterkere hand zou overgenomen hebben; nu kwam het hem niet eenmaal in den zin de lastdrager van Wanus' mondbehoefte te worden.

Soms wierp hij een blik ter zijde op haar: de gesmolten sneeuwdropjes, zooals

hij er ook op zijn baard had, lagen als zoovele pareltjes in overvloed rond hare kroezelige haartjes geregen en het rood harer wangen schitterde door het lichte weefsel harer zwarte muts; massa's sneeuw stoven „als lawinen in de bergstreken”, dacht hij vroolijk, uit de sparren op hun hoofd en hunne schouders neder, zoodat zij ze afschudden en hij meer dan eens hare op den rug hangende kap met hetzelfde inzicht omkeeren moest.

Aldus bereikten zij in 't midden van het bosch de plaats hunner bestemming, het eenzaam huis, waar Wanus met zijne familie woonde.

XXII.

Guido zat „versneeuwd”. Van jagen kon er geene sprake wezen in zulk een storm. Geheel den voormiddag had hij gehoopt, dat het beteren zou, nu begon hij den moed te verliezen. Te vergeefs ging hij, gebogen, aan een der bijna vierkante vensters staan in de lage plaats, waar hij nog veel grooter scheen dan hij was, wrevelig naar buiten ziende, als kon zijn

ongeduld er toe bijdragen om het woeden der elementen te bezweren. Heel de lucht bleef grauw, met dwarrelende witte stipjes doorwemeld; de wind loeide in de dennen als het gegrol der zee; groote barmen sneeuw lagen woest tegen het hofhekje en het stalletje aangehoopt; het hondenhok was er gansch in bedolven en eene witte streep onder aan de deur leverde het bewijs, dat de speelsche vlokjes stout genoeg waren om zelfs binnen te dringen.

Het was verdrietig, hij had het reeds herhaaldelijk gezegd en Wanus, tot werkeloosheid gedwongen, met handen die, zichtbaar uitrustend, groot en vereelt naast hem hingen, beaamde die meening van in den hoek bij 't vuur.

Inmiddels had Rensken haar kantkussen genomen en arbeidde naarstig, er over gebukt. Clete zat rechtover haar, aan het tweede venster, met een gelijk toestel op den schoot: haar hoofd, diep op de borst gezakt, verzwond achter haar ellendig misvormden rug; hare lange, beenderige vingers sloegen de klokens reutelend en met verbazende vlugheid over het gespan-

nen papier dooreen; deze waren zoo talrijk, dat de ongebruikte in drie en vier lagen bij middel van groote „naaldspelden” opgestoken zaten en de zoogenaamde paren ¹⁾ ook aan spelden geknoopt, in overvloed van den achterkant van 't kussen afhingen. Clete was een veel betere werkster dan Rensken; ook maakte zij beduidend breedere kanten, zoo regelmatig en wit, dat zij bij 't afsnijden telkens den hoogsten prijs kreeg. Zij was zeer fier over deze meerdere bekwaamheid tegenover hare zuster, die zooverre boven haar hoofd was gegroeid, en nu misschien wel wat teleurgesteld, omdat de bezoeker geen oogen scheen te hebben voor hare steeds verwondering en bewondering wekkende behendigheid.

Hij sloeg nochtans de meisjes gade van onder den schoorsteenmantel, waar hij, na ieder vertoef aan 't vensterraam, weer zitten ging: misschien maakte hij wel vergelijkingen tusschen de beiden, door wier aderen hetzelfde bloed vloeide, wier levens-

¹⁾ Overtollige kloskens, die in sommig platwerk ter aanvulling ingezet en daarna uitgesneden worden.

kring dezelfde was, en welke de gril van 't noodlot zoo verschillend van uiterlijk had geschapen. — Geschapen? Was 't niet veelmeer het kloekere gestel der eene, dat de overwinning op ontoereikend voedsel, gebrek aan doelmatige zorgen en wat tot de gezondheid en de ontwikkeling noodig is, had behaald, terwijl de andere, te zwak voor den strijd, als een beklagenswaardig slachtoffer van den stand, waartoe zij behoorde, ten onder was gegaan? Die kromme gestalte zou in gunstiger omstandigheden misschien recht, die mond minder groot, die vingers minder knokkelachtig, dat inderdaad schoon zwart haar op een ander hoofd schoon geschenen hebben

Camiel zat voor het vuur, met het wakker oog op Guido als een hond op zijn meester gericht, steeds hopen, dat deze in weerwil van alles ter jacht, en hij mede zou mogen gaan.

Aldus was het middag geworden.

Eene bejaarde vrouw, die allen kortweg Clette noemden, ofschoon zij de tante der kinderen was, had het eten bereid. Guido

had voorzorgshalve, wat hij altijd deed, koud vleesch en broodjes mede; maar nu hij voor 't oogenblik het lot deelde dergenen, die hem herbergden, kwam het hem voor, als hoefde alles in de gemeenzaamheid gebracht te worden: hij zou niet alleen aan een tafeltje, zooals hij meende, dat het inzicht der gastvrouw moest zijn, plaats nemen, maar wel tusschen de huisgenooten en als een hunner. En hij reikte Clette zijn voorraad en bad haar alles eenvoudig en als naar gewoonte te doen. In zijne meening sloot die eenvoud nog een zekere fatsoenlijkheid niet uit: onbepaald dacht hij aan grof wit linnen in plaats van fijn, aan glas, aan aardewerk, aan blinkend gewreven stalen vorken in plaats van zilveren, van porcelein en kristal.

Hij had niet berekend, waartoe hij zich verbond: de aardappelen werden in eene groote roode teil opgediend en de inhoud eener sauspan er brutaal over uitgekeerd; de tafel was niets anders dan een zoogenaamde „papstoel”, een kleine, ronde, lage tafel, die misschien haar naam ontleend

heeft aan het boeren- en werkmansgerecht, dat er veel op genut wordt.

Allen schaarden er zich rond, ook Guido.

— Trek maar toe, zei Wanus, nadat Camiel, als de jongste, hardop een Onze Vader gebeden had.

Elk had een ijzeren vork. Guido nam er beleefdheidshalve iets op; maar de scherpe tanden kwetsten zijn mond. Van drinken was er geene spraak. Hij vroeg een glas bier, wat de huishoudster en Clete in groote verlegenheid, ja verslagenheid bracht: in zulke huizen bezit men geen ton.

— Wil ik er om loopen naar de „Wippe”? — eene herberg — stelde het bultje bereidwillig voor, reeds opstaande.

Guido protesteerde, na den vader, want deze had gevraagd, of zij van hare zinnen beroofd was — op zulk een ijsbaan?

Toen kreeg hij een glas water, zeer doorzichtig, maar met eene bruine kleur en een goorsmaak, als was 't uit eene gracht geschept.

Zijne veldflesch met rum kwam goed te stade hierbij.

Elk had voor zich een hol — niet ongelijk aan eene zandgroeve in de duinen — onder den tas aardappelen gemaakt, waar de saus in stroomde; maar de hoogten zelve verdwenen aldra en de bodem schermerde door wat er overbleef. Dit was voor de kat. Wanus hield haar den schotel voor, dien zij uitlikte. Het koud vleesch, in stukjes verdeeld, was genut en toen vroeg Clete of mijnheer niet eene „schaal” koffie lustte.

— Ja.

Deze was niet genietbaar. Guido schold zich zelf voor dom uit: welk een inval ook van uit jagen te gaan, toen het zoo duidelijk te voorzien was, dat het slecht weder aanhouden zou! Waarom niet aan het station zelf den terugkeerenden trein te hebben afgewacht? En nu werd hij in eens koppig: hij was er voor, hij moest en wilde er door. Met een spoedig besluit sprong hij op: — Komaan, sprak hij tot Camiel; hij nam geweer en weitasch, ontbond op 't hof zijn hond en in de altijd zweepende sneeuwbuï, over 't glibberig pad, trokken zij het sparrenbosch binnen.

XXIII.

Zij kwamen onverrichter zake weer na uren ommedwalen. De inspanning, de koude, het worstelen met den wind hadden Guido nochtans verkwikt en zijn gemoed opgebeurd. Er lag iets wilds en grootsch in dat verlaten, ontoegankelijk oord, volkomen in harmonie met zijne menschen-schuwe stemming, in die duisternis, die als een rouwfloers over de met lijkwade bedekte aarde nederviel.

De gloed der haardvlam schitterde huiselijk door de lage vensters als een welkomswenk. Er brandde nog geen licht. Clete zat vóór den haard; de weerschijn teekende, hoog en laag bewegend, de schaduw harer misvormde gestalte op den muur af; Rensken hield nog haar thans met een donker doek bedekt kussen op den schoot en keek mijmerend of droomerig door 't vensterraam in de schemering. En bij zijn binnenkomen ontstak Clette het licht.

Zijn eetlust overwon elk keurighedsge-

voel: de droge, hem opgediende worst, die hij in verbroedering met Camiel en den hond deelde, smaakte overheerlijk. En het was met een zekeren tegenzin, dat hij, na eene halve behagelijke indommeling, door het contrast der doorgestane kou en warme inbakering van het vuur veroorzaakt, zijn uurwerk raadpleegde: — Sapristi! te laat om nog den trein te halen! — welnu, ik zal den laatsten nemen.

— Verexcuseer, mijnheer, de laatste staat niet stil, berichtte hem Wanus.

— Hoe, wat? riep Guido, oplopend, als gold het een persoonlijk verwijt.

Hij doorbladerde zijn reisgids. Hij had dien dag de lijn van Gent op X. genomen, met het inzicht te Dauwegem af te stappen en in de omgevende bosschen te blijven jagen, en ook langs daar terug te keeren; wat hij anders niet deed, omdat hij gewoonlijk, omtrent den avond in de weiden aan de Leie drentelend, op jacht naar waterwild, te Vroden den trein nam, dien hij in den zomer, tijdens zijn bezoeken aan het landgoed, verkoos.

Van de plaats, waar hij zich bevond,

was de omweg daarheen zeer groot, ontzagverwekkend in dit stormend winterweer.

— Nochtans ... hij stond reeds op, toen Wanus hem zei:

— De meerschen staan onder.

Dat was nu een verlegenheid! Hij kon toch te voet naar de stad niet terugkeeren.

— Ware 't mogelijk hier te slapen? Gij hebt wel ergens een logeerkamertje? vroeg hij.

— Ja, ja, ... heel wel, zeker.

De drie vrouwen hadden elkander aangezien, beteuterd, ontzet. Hij bemerkte er niets van, bezig als hij was met het aansteken eener sigaar.

Er greep eene verdachte samenkomst van Clete en Clette in 't schotelhuisje plaats, een gefluisterde beraadslaging, gevolgd door een geheimzinnig doch verward geloop in de naaste kamer. En nadat Guido nog geruimen tijd naar de vertellingen van Wanus had geluisterd, terwijl de andere huisgenooten met de nieuwsgierigheid der eenzaamwonenden het oog van hun gast niet afwendden, verklaarde Clette, opstaande, dat het tijd was om slapen te gaan.

Vader en zoon trokken het laddertje, aan een roest (hoenderrek) gelijk, beurtelings op.

— Daar, zei Clette, de kamerdeur naast den haardmuur aanwijzend, en: — pak dit maar mee, ziende, dat hij naar een licht omzag.

Hij moest hen dus in 't donker laten, er was zeker slechts ééne lamp in huis.

In de kamer stonden twee bedden, het ééne hier, het andere ginder: — In 't eerste, had Clete groetend gezegd; en: — Blaas het licht uit, als 't u belieft, mijnheer, voegde Clette er nadrukkelijk bij. Vrees voor brandgevaar of zuinigheid, meende Guido.

Hij had het dan ook gedaan, nadat hij niets behalve zijn laarzen en zijn jas uitgetrokken, en zich aldus had neergelegd als een soldaat, die kampeert. De lakens waren koud, ruw en rein; het bed was van kaf evenals het kussen, dat den zonderlingen, eigenaardigen reuk dezer aartsvaderlijke stof had en onder den druk van het lichaam en het hoofd wegschoof.

Dadelijk half indommelend, had hij een

bewustzijn van vreemdheid behouden hij hoorde den wind in 't dennenbosch; achterdeuren sluiten, grendels voorschuiven, voeten over den vloer gaan, het vuur opblazen; en dan, weer wakker schietend, een gefluisterd gekibbel in de keuken: — Alzoo hout morsen! — 't Is een schande!

— Hewel, ja, — dit was een zachtere stem, die van Rensken, naar 't hem scheen — ik zou er mijn kat van spreken ¹⁾ om een geheelen nacht zonder vuur te zitten verstijven.

— Gij dwaashoofd, zij zoo koppig niet.

— He ja, 't is waar ook, wij hebben zoo dikwijls met drieën in dat bed gelegen.

— Neen ik, zeg ik, hernam de stem, die hem degene van Rensken scheen.

— Hij zal 't niet eenmaal weten, hij slaapt al gelijk een varken.

— Laat mij gerust, elk doet wat hij wil, sprak Rensken korzelig.

En alles bleef stil, totdat zijne deur zachtjes geopend werd en twee gestalten omzichtig op de bloote voeten binnenkwamen. Guido meende ze in 't duister

¹⁾ Ik wil niet.

onduidelijk te herkennen: de oude vrouw en het meisje met den bult, en hij begreep het in eens: hij lag in 't bed van Rensken, hij roofde haar de nachtrust!

Wat moest hij doen? Zijne gezellinnen aanspreken, beschamend veropenbaren, dat hij wist wat men zoo gastvrij zorgvuldig voor hem verborg? Haar verschrikt uit het bed doen vluchten, als patrijzen, wier leger ontdekt is? Tot Rensken zelve gaan, zich ontschuldigen over zijne onbescheidenheid, haar overreden hem in hare plaats te laten waken? Maar hoe zou zijn verschijning haar doen ontstellen! zij zou schreeuwen, opschudding verwekken, en hij zag Wanus en Camiel reeds beneden stormen, in den waan dat haar een onheil dreigde.

Hij bleef dus liggen; hij roerde niet; hij luisterde naar wat er in de keuken omging; hij keek door de spleet der half open gebleven deur: soms ontstond een nauw vatbaar geruisch; een verschoven stoel, eene luidere ademhaling of een zucht; dan kraakte er iets, omzichtig, en een roodere laai op den muur verried het

gooien van nieuwe brandstof op den haard. In verbeelding zag hij het meisje achteroverleunend, met het schoone hoofd tegen den muur, de knieën opgetrokken, de voeten op de sporten van een stoel. Zou zij ten minste de voorzorg genomen hebben een warmen doek of eene deken over hare schouders te werpen? of hadden zuster en tante er haar geene willen afstaan als straf voor hare oproerigheid, en huiverde zij van de kou? En nu hij hoorde, dat deze sliepen, kwam weer de lust in hem op, stil tot aan den ingang sluipend, te zien of zij ook ingedommeld was en, zoo ja, de meegenomen spreid zacht over haar te leggen, zóó zacht, dat de beroering haar niet wekken zou. Maar hij verwierp den inval als een misbruik van vertrouwen; hij beteugelde de nieuwsgierigheid om Rensken in haar sluimer te zien; hij overwon de liefderijke, beangstigde begeerte om haar te beschermen als ware 't eene heiligschennis; hij dwong zijn geest tot zelfbespiegeling: moest hij daarom zooveel geleerd, zoo diep hebben nagevorscht om nog zoo weinig van de levenswijze en de ontbe-

ringen der lagere klassen te kennen? Nog niet te weten, dat wat een stedeling als het strikt noodzakelijke voorkomt, den landman als buitensporige pracht onbekend is? ... Maar zijn gedachten keerden weder naar Rensken en het zonderling geheim der individualiteit, die in denzelfden stand en dezelfde familie den eene uit kieschheid doet verwerpen, wat bij de anderen geen aanstoot verwekt. En de indruk van heel dien dag: de lange tocht op de ijzelbaan met de vingergrepen, die hij nog in zijn arm meende te voelen, het ontzenuwend, urenlange wachten, de vruchteloze poging om ondanks alles, wild te zoeken, de lichamelijke vermoeienis verdoofden zijn geestvermogens; onduidelijk spijt en zelfverwijt, het onbevredigende van heel dien dag, alles lag eindelijk verward in zijn beneveld brein dooreen, en met een laatst gevoel van eindelooze afzondering en een visioen van onmetelijke sneeuwvelden en loodgraauwe lucht, verloor hij allengs het bewustzijn

Toen hij ontwaakte was het reeds dag; een sombere winterdag, die nauw de laag-

gewelfde kamer verlichtte. Zijn oog viel op het tweede bed: eerst meende hij eene muts, een hoofd, eene gestalte onder de dekens te ontdekken en dorst niet opstaan; doch alles onbeweegbaar blijvend, kreeg hij aldra de overtuiging, dat zijne slaapgezellinnen reeds het hazenpad gekozen hadden. Hij onderscheidde ook tevens de stemmen der huisgenooten daarbinnen.

— Goed geslapen, mijnheer? vroeg Wanus, zoodra hij in de keuken verscheen.

— Best, loog Guido, wellevendheids-halve, van 't oogenblik dat ik mij heb neergelegd tot nu.

Hij zag Clette, die hem koffie had ingeschonken, en Clete, die reeds met haar kantkussen aan 't raam zat, een blik van verstandhouding wisselen. Rensken, ook aan 't kloskens verslaan, was zeer diep over haar arbeid gebogen; hij bemerkte, dat zij nu en dan eens als slaperig aan hare oogen wreef.

— En het weêr?

— Hoe langer hoe erger, zei Wanus.

Inderdaad, de vlokken stoven daarbuiten groot en dicht naar beneden.

— Gij zult er nog een dag aan moeten bijplakken, mijnheer.

Neen, neen, met geene ketens ware Guido nu te binden geweest. Hij nam dan ook spoedig afscheid. Hij dorst geen geld aanbieden voor zulk eene hartelijke gastvrijheid. Hij had een paar drinkpenningen in de hand genomen, voor de meisjes was zijn inzicht geweest; en wellicht had Clete zich met die hoop gevleid; want zij stond op met het kussen in de handen en salueerde, zooals haar in de school geleerd was te doen, telkens wanneer de onderpastoor binnenkwam, terwijl hare zuster naarstiger dan ooit voortwerkte.

En hij aarzelde, hij wist niet welke schuchterheid hem weerhield iets aan Rensken te geven; en, het mismaakte meisje mede opofferend: — Dáár, sprak hij stil, de twee geldstukken verholten aan Camiel in de hand duwend.

Deze lachte met eene schittering van voldane gretigheid in 't oog. Clette's en Clete's blik ook schitterden met opgewekte begeerigheid. Het was een te verwachten

feit, hoewel Guido het niet vooruitzag, dat de buit niet onbetwist in 't bezit van den eersten eigenaar blijven zou.

— Zooals gij u bevonden hebt, recom-mandeeren wij ons, zei de oude vrouw, den vertrekkenden gast tot op den dorpel uitleidend.

XXIV.

In zijn eerstvolgenden brief vertelde Guido zijn wedervaren aan Aurelie, en hij moest er wel de luimige zijde van gevat en medegedeeld hebben, want zij antwoordde spoedig op vroolijken toon, hem vragend haar meer van Clette en Clete en Rensken te schrijven, indien zijn weg hem nog naar 't bosch mocht voeren. In zijn brief — en wellicht als ontschuldiging over het onbeduidend onderwerp — had hij haar verklaard, dat hij aan haar als zijne beste — zijne eenige vriendin — alles zei; maar dat was niet waar: men zegt nooit alles, hoe vertrouwd men ook mag wezen, er blijft toch altijd een verborgen hoekje, dat niet doorsnuffeld, eene plooi in 't hart, die

niet ontvouwen wordt. Aldus had Guido zijn geheim, nauw met zijne toekomst en die van Aurelie verbonden: hij was van plan om een speciaal examen af te leggen, dat hem tot de waardigheid van doctor verheffen, en den weg tot de Hoogeschool openen zou. Met dat inzicht had hij eene memorie opgesteld; was zij aangenomen, dan zou hem geoorloofd worden een mondeling onderzoek te doorstaan tot het verdedigen zijner thesis. Dan zou hij fier tot haar en zijn vader, die hem met verhoogde minachting bejegende, kunnen gaan en zeggen: — Ziet hier, ik ben niet zoo werkeloos geweest, als gij waandet; terwijl gij mij openlijk of verborgen voor vadsig en onpractisch uitscholdt, beoogde ik een doel, — ik heb het bereikt, welnu?

Aan den uitslag twijfelde hij niet, zijne kennis was uitgebreid; hij voelde de kracht van zijn geest, hij had die kracht enkel op het door hem gekozen vak samen te trekken om iets uitstekends tot stand te brengen. Hij sloot zich in zijne kamer op; hij bezocht de stadsbibliotheek, hij verdiepte zich in folianten, hij schepte aan

de bronnen der wetenschap zelve, naar hij dacht. Hij raadpleegde niemand, noch zijn vader, noch zijn oom, noch een zijner voormalige professors, berustend in zijn wetenschap en de rechtvaardigheid zijner beoordeelaren; koortsig hakend naar het bezit van 't zilveren lauwertakje, dat zegeteeken des geleerden.

Aurelie was er dien zomer verre van af te vermoeden, dat hij geheel den morgen ijverig en doelmatig thans was aan 't werk geweest, wanneer zij hem van verre langs den steenweg naderen zag en het niet kon helpen, dat haar verstand hem een luiaard noemde, terwijl haar hart zich over zijne komst verblijdde. Hij had hare gispende gedachten wellicht geraden en hare zeldzame lakende zinspelingen beter verstaan dan zij wist, of eindelijk toch begrepen, dat het leven een ander oogwit eischt, dan een genoegelijke slentering.

En wie weet, welke spoorslag, prikkelender dan het bitterst verwijt, de ijsskoude, stalen blik, waarmede zijn wakkere vader hem aan de maaltijden begroette, niet werd

en hoe het bewustzijn zijner nutteloosheid als mensch in de samenleving hem niet begon te drukken!

Omtrent half Mei zouden de reizigers wederkeeren, luidens het laatste bericht. In Maart waren er eenige schoone dagen geweest, daarna was de wind naar 't Noorden verhuisd, en de lucht guur gebleven; de lente scheen zich hier maar niet bepaald te willen vestigen. Het was zeker om die reden, dat mijnheer Van der Haermeiren en zijn dochter niets van hunne komst lieten hooren. Eindelijk omtrent Juni reeds, verscheen de lang gewachte brief: een brief van teleurstelling voor Guido: zij kwamen niet! Dit was in 't eerst het eenige wat hem als een stokslag trof. Haar vader was in de laatste tijden weder wat minder wel geweest, schreef Aurelie — ditmaal aan oom Cappuijns — en de dokter had hem de gezondheidsbronnen van Aix-les-Bains in Savooie voorgeschreven. Zij bevonden er zich reeds, het was er druk en duur, het zat er vol Engelschen. Zij wist nog niet, hoelang ze er blijven zouden, in elk geval stond het

landgoed ten dienste van oom en neef; zij hoopten dat men er in hunne afwezigheid gebruik van maken zou.

— Het is vriendelijk ons dat aan te bieden, sprak Guido, met zijn gedachten elders, na een lang stilzwijgen aan het maal, beschaamd over zijn afgetrokkenheid.

— Ja, zei Cappuijns bijtend, terwijl hij kletsend twee messen op elkaar wette, — en voordeelig voor wie tijd heeft om het aanbod aan te nemen.

Het bleef bij deze aanranding; de zoon opende den mond niet meer, maar liet, nog vóór het nagerecht werd opgediend zijn strijdlustigen vader alleen zitten.

Na een paar weken was Guido nochtans op het landgoed gevestigd, zonder er het eigenlijk voornemen van gemaakt te hebben. Zoolang hij Aurelie verwachtte, vermeed hij opzettelijk, en om vervolgens dubbel te genieten, elke wandeling daarheen; nu was hij toch gegaan in de melancholische stemming, waarin de brief hem gelaten had. En waren het nu de vele herinneringen aan die gebouwen,

die graspleinen, die groenmassieven, die kronkelende Leie, die schier onafzienbare weiden verbonden, welke in hem ontwaakten en ter plaatse boeiden, of was het de gespannen verhouding tot zijn vader, die hem zijn huis en de stad verfoeien deed, althans hij bleef — eenige dagen eerst en keerde dan naar de ouderlijke woning terug; en gekrenkt misschien omdat zijne afwezigheid en zijne terugkomst met dezelfde onverschillige minachting bejegend werden, vertrok hij er nog dienzelfden avond terug naartoe, ditmaal boeken en benoedigdigheden voor een lang oponthoud medenemend.

De vrouw van het hoevetje daarnaast kwam elken morgen zijne kamer oprederen en bereidde zijn eten. Voor 't overige leefde hij er geheel alleen gelijk een kluisenaar. In het begin scheen de tuin hem toereikend, het was als een groote, groene gevangenis, vol frischheid, zon en vogelgekwetter, waarin hij zich vrijwillig opsloot.

— Hij loopt wat rond of zit onder den treurenden esch aan 't water altijd in een boek te snuffelen; hoe hij daarmee

„zijne pap kan koelen” ¹⁾, weet God! zei de vrouw, uitgevraagd door hare huisgenooten over Guido's levenswijs.

Hij stond vroeg op, hij zag den mist van over de weiden optrekken, de zon van achter de boomen te voorschijn komen. In dit seizoen is de dauw overvloedig en de tuin was verwaarloosd. Sinds de werende hand van Rensken en het snoeimes van Wanus er niet meer in beweging bleven, versperden lange takken den doorgang; het onkruid woekerde malsch in de perken; de wegen ook waren er ongelijk mede overdekt; en hier en daar blonk de bloem van een verdwaald, zelfgezaaid sieraadplantje: een blauw juffertje-in-'t haar of een rozeroode silena, hooger opgeschoten dan het omgevend, veracht gespuis, met hun tengere kelkjes open in de zon, naïef vertrouwend op de sedert eeuwen voortdurende bescherming, die ze aan hun ras verzekerd waanden, niet schrikkend voor den naderenden, vertrappenden voetstap.

Zijne schoenen waren nat, zijn bleeke zomerbroek droeg vuile randen, als hij

1) Zich daarmee kan vermaken.

wederkwam van zulk een wandeltocht; misschien deed dit hem den drogeren weg onder de sparren, waar geen gewas kan groeien, bij voorkeur opzoeken.

En van toen af werd hem de tuin te eng: hij sprong in de boot, stak over de Leie en volgde het platgetreden pad door de weiden tot aan het bosch. Omtrent den middag kwam hij weder, in de heete zon, die hem niet scheen te hinderen, vergezeld van zijn nu ook op 't landgoed verblijvenden jachthond, die, bevrijd van zijne keten, jong en wild, in 't hoogwordend maaigras verwoestingen aanrichtte.

Zijn altijd werkzame geest had hem weldra eene nieuwe uitspanning doen zoeken: namelijk de studie der plantenkunde. Met drift legde hij er zich op toe en dagelijks bracht hij handvollen kruiden mede, welke hij zelf in zijn waschkom in 't water legde tot nader onderzoek, hetgeen de bevreemding en de medelijdende verachting zijner verpleegster opwekte, die er zich in 't begin meer dan eens schuldig aan had gemaakt dezen voorraad als vuilnis op den mesthoop te werpen. Zij had

zijn verwijt hierover als de gril van een gek aangenomen, en gunde hem voortaan, als aan een dusdanige, zijn onschuldig vermaak.

XXV.

Zijn weg voerde hem wel eens onbewust naar het bosch en in de nabijheid van Wanus' woninkje. De hond liep er van zelfs naar toe en Guido, trager achterna-komend, zag hem reeds met de twee pooten op den schouder van Rensken staan en likkend hare streeling beantwoorden.

De beide zusters zaten nu altijd buiten. Het was in het seizoen, dat de landlieden „tusschen Mei en Oogst” noemen, 't is te zeggen eene poos van schorsing in het veldwerk, het vlas en de suikerijen (bitter-peeën) gewied, de aardappelen opgeheuld ¹⁾ zijnde, de tijd van maaien en pikken nog niet dáár.

De meisjes maakten voortdurend kant.

Guido rustte er wat uit en vroeg een glas geitenmelk. Het was er kalm en

¹⁾ In het Fransch *biner*, de aarde rondom den stam eener vrucht ophoopen.

frisch; het rook er naar hars en dennen; de wielewaal deed luid weergalmend zijn eigenaardigen zangtoon hooren; de tortels kirden in de sparren; de werksters zaten in de schaduw der hoogopgestapelde houtmijt.

In het begin stoorde en verveelde het hem, dat het meisje met den bult plichtstatig opstond om hem te groeten bij zijn verschijning; hij had haar verzocht dat niet te doen, en nu haalde hij zelf een stoel in de ledige keuken, waar het uurwerk zoo hoorbaar tikte.

Hij sloeg het spel der handen gade: de lange vingers van Clete, die met grooter bewegingen dan het noodig was, de paren inzetten of uitsneden en ratelend op den achterkant van 't kussen hingen, of rafelend de niet meer vereischte boutjes (kloskens) opstaken. Liefst echter keek hij naar Renskens handen: poezelig en welgevormd, ofschoon wat rood verbrand, de nagels kort en afgesleten, de pink opgekruld als de pink van een kind, de pols rond en dun, maar de arm onmiddellijk hoogerop zeer verdikt.

Zij vroegen of hij nieuws had van mijnheer of de juffrouw, en hij antwoordde ja of neen en gaf bericht naar gelang hij er gekregen had.

Niet altijd waren de beiden aanwezig; maar het kussen stond dan toch op den verlaten stoel, voorzorgshalve los met een kleedje overdekt, ten bewijze dat het uitblijven niet lang duren zou.

Als hij Rensken alleen vond, zette hij zijn stoel onbewust wat nader aan den haren; zij streelden soms eene poos sprakeloos den hond, die van den eenen naar de andere sprong. Toen vroeg hij:

— Waar is uwe zuster dan? als had hij haar vermist, en zij antwoordde:

— Wel, naar den winkel, of — in den lochting (tuin) bij Clette, of — met de boterhammen naar vader; maar ze zal niet lang uitzitten, beloofde ze hem.

— Hindert mijn tabak u niet? vroeg hij in eens als tot eene dame.

— O in de open lucht kan het geen kwaad, verzekerde Rensken, in eene besloten plaats zou het hem zwart maken, meenend, dat hij den kant bedoelde.

— Hoe mooi! zei hij, nader kijkend zonder iets te zien.

— Die van Clete is al schooner; wil ik het achterdeel van 't kussen eens uittrekken om hem u te toonen? stelde zij hem bereidwillig voor.

— Neen, neen, laat maar, bad hij, en terwijl zij dezelfde vier kloskens voortdurend dooreen wierp, vroeg hij: — Wat doet gij nu?

— Inslaan: het traliewerk maken, leerde zij hem.

— Ha! en wat is dat? vroeg hij opnieuw, met het gebrek aan eerbied den onwetende eigen, heiligschennend een vinger, dicht bij de spelden, op de witte draadjes drukkend.

— Blijf daar van af! gebood Rensken verschrikt, haar werk beschermend voor bezoedeling. — Och toe, ge kent er toch niets van, en zij drong hem, die nu zoo dicht bijgeschoven was, en zoo laag neerkeek, dat zij de warmte van zijn adem op hare hand voelde, achteruit. — Gij hebt het poer (buskruit) niet uitgevonden, verweet zij hem eens lachend, nadat hij

weder eene dwaze opmerking had gewaagd over het kantmaken — iets waarmede zij meende, dat alle verstandige menschen vertrouwd moesten zijn.

En hij ook had gelachen, hij de veel-wetende, over de bekoorlijke naïefheid van het hem geringschattend veldkind.

XXVI.

Er kwam bericht, uit Zwitserland, en weder eene teleurstelling: mijnheer Van der Hawermeiren moest, zooals Guido wist, luidens het voorschrift van zijn geneesheer, den volgenden winter eene nakuur doen in Davos, en daar de zomer reeds zoover was, en het reizen hem vermoeide, hadden zij zich in afwachting aan het meer van Geneve gevestigd, met het inzicht er te vertoeven tot op het oogenblik van hun terugkeer naar de bergen.

Guido had nauwelijks tijd gehad om dien dokter en die volgens hem onnoodige gezondheidskuur te verwenschen, toen een telegram hem naar huis riep: zijn vade verkeerde in stervensnood!

Hij vond hem buiten kennis: eene be-roerte! Zij had hem overvallen in zijn open rijtuig, terwijl hij op weg was om visites te maken, door een zonnslag of de felle hitte veroorzaakt. De koetsier had gewaand, dat hij dood lag, toen hij, aan eene krankenwoning bellend, mijnheer leven-loos liggen zag. Nu scheen er toch — na uren — eene kleine beterschap te zijn ingetreden: Cappuijns opende de oogen bij het binnenstormen van zijn zoon, ook bleek als een doode en met bevende lippen. Het scheen zelfs als deed de getroffene eene beweging om hem de hand toe te steken.

— Papa, papa! kreet Guido met eene veelbeteekenende uitbarsting van angst en liefde. Er had geene andere verzoening plaats: er komt een oogenblik, waarop er geene andere meer plaats hebben kan.

Hij waakte heel den nacht bij de sponde. Hij duldde niet, dat de hand des gehaalden broeders van liefde den kranke anders dan tot toegevoegde hulp aanraakte. Hij zelf hief hem in zijne krachtige armen op en bracht het lavend glas aan de onmachtige,

vertrokken lippen. Er lag zooveel opgehoopte en steeds teruggedrongen teederheid, zooveel berouw in zijne plotselinge, driftige, wat woeste toewijding, die eilaas den tijd niet had zacht en duurzaam te worden; want Cappuijns stierf den derden dag, zonder een eigenlijk herkennings- of erkentelijkheidsteeken, maar met zijne hand in die van zijn zoon, en deze voelde nog — neen, neen, hij beeldde 't zich niet in — den beduidenisvollen druk van vadermin bij de uiterste scheiding...

Cappuijns was professor aan de Hooogeschool, ridder der Leopoldsorde en der Eikekroon, lid van tal van geleerde en andere maatschappijen, vermaard als dokter. Hij werd door de studenten — zijn leerlingen — naar 't graf gedragen. Zijne toga en zijn eerekruisen lagen op den zwartfluweelen pelder (baarkleed). De doodwagen volgde, zelf begraven onder bloemenkransen; talrijke vrienden en bekenden gingen te voet; de rouwkoetsen kwamen ledig, traag achteraan.

Het was eene indrukwekkende teraardebestelling, met de salvo's der soldaten aan

het woonhuis bij het uitbrengen der kist en aan den ingang van 't kerkhof. Het serpent deed heel den weg zijne akelige weeklacht hooren.

Guido had het eerst met den naasten bloedverwant de lijkstatie gevolgd; en nu stond hij ook vooraan in de groep der vereerders van zijn vader, groot en breed, wat gebogen, in spitsen rok en witte das. Hij weende niet, maar een lichte schok doorliep nu en dan zijne schouders bij het luisteren naar de lijkredenen der op elkan- der volgende sprekers. Vóór zich tusschen zijne grove, witgehandschoende vingers hield hij den met een floers omtogen hoed krampachtig vast, en de donkere lijn zijner saamgegroeide wenkbrauwen vormde als een tweede rouwfloers boven zijn zeer bleek gelaat.

Een derde salvo weerklonk, nadat de logge kist in den grafkelder was neerge- laten en Guido zag ter zijde, er voorbij- trekkend, ginds beneden in 't halfduister een ander voorwerp met onduidelijke om- trekken op schragen staan: de kist van zijne ongekende, jong gestorven moeder ...

XXVII.

Onmiddellijk na het overlijden van zijn vader had Guido een telegram naar Zwitserland opgestuurd en eenige dagen later een brief, alle bijzonderheden behelzend. Er kwam een antwoord van Aurelie, teeder en troostend, dat hem in de weeke stemming, welke het bezoek van den dood — dien zoo geduchten gast! — bij de overblijvenden teweegbrengt, diep ontroeren moest. Zijne eerste beweging was een aandrang, om tot haar te ijlen, dien een oogenblik nadenken voorloopig verdreef: er ligt iets oneerbiedigs in het dadelijk verlaten van een huis, waar een lijk is uitgedragen; ook kluistert gewoonlijk de droefheid zelve den mensch aan de plaats der ramp, met al hare gruwelijke, levendige herinneringen.

De hevige schok, dien Guido gevoeld had, liet echter geene duurzame trillingen na: er was weinig om hem heen veranderd door dat overlijden van een vader met welken hij schier geen omgang, en

volstrekt geene vertrouweljkheid gehad had ; en ware het niet geweest, dat de verbeelding aan de leemte en de eenzaamheid in huis en aan de tatel iets akeligs bijzette, zou de stilte er alleen een uitwerksel der afwezigheid hebben geschenen, daar de dokter zoo vaak afwezig was.

Nu waren andere beslommeringen gekomen, van stoffelijken aard: het opmaken van den inventaris, de verklaring van overlijden, die binnen een gewis tijdsverloop geschieden moet; het nazien der handboeken en het schrijven der rekeningen van de nog verschuldigde sommen, in samenwerking met een collega van Capuijns en den notaris. Deze laatste moest den eenigen erfgenaam daarenboven op de hoogte brengen van de hem te beurt gevallen fortuin, bestaande uit grondeigendommen, waarvan hij weinig, en renten en aandeelen, waar hij niets van wist. Al die cijfers verveelden Guido, die enkel verstrooid naar de opsommingen luisterde, en toch in 't geheel genomen verwonderd en verheugd was, dat zij zoo hoog op liepen. Het was echter niet zonder een

overblijfsel van bang ontzag, dat hij nu zelf de brandkast openen, en uit de portefeuille van zijn vader de noodige bankbriefjes nemen dorst, en na de gebruikelijke zes weken van rouwvol stilzwijgen, aan diens eigen schrijftafel nederzittend, met den penhouder van den overledene, en uit zijn eigen inktpot, de menigvuldige kaarten en brieven van medegevoel beantwoordde.

Hij was er nog niet aan gewoon de baas te wezen en alles naar willekeur te mogen doen; en het kwam hem zelfs zonderling en als eene vleierij voor, dat de knecht en de meid hem nu den heerschappijtitel van „mijnheer” gaven in plaats van hem „mijnheer Guido” te noemen.

De volslagen afzondering, waartoe zijn eerste rouwtijd hem dwong, begon hem echter te drukken, en hij nam het besluit den intusschen gekomen herfst naar buiten te gaan doorbrengen. Hetgeen geschiedde. Ditmaal had hij zich doelmatiger op het landgoed, dat hij het zijne waande, ingericht: de dienstboden medegenomen, het paard en 't lichte rijtuig zijns vaders te zijner beschikking behouden.

Wel was de gedachte weer in hem ontwaakt om Aurelie te bezoeken, tot welke zijn hart hem dreef, maar zijne wilskracht verzette zich tegen dat plan: iederen dag verwachtte hij een goedkeurend antwoord op zijn ingediende memorie; dat zou het sein zijns aftochts wezen, hij zou haar gaan verrassen met die mededeeling, welke zijn smadelijk verleden wreken moest.

In afwachting had hij haar een brief geschreven, waarin hij haar van zijne huidige onafhankelijkheid, van zijne liefde en hun toekomst sprak; hij vroeg haar om terug te keeren en gewaagde van hun huwelijk als van eene vastgestelde zaak, die hij zoo spoedig mogelijk voltrokken wenschte.

Lag er iets overmoedigs in zijn toon, was zij in hare vrouwelijke lichtgeraaktheid gegriefd, omdat hij niet zelf tot haar ijld, vond zij het onbetamelijk, dat hij reeds nu — schier onmiddellijk na het sterfgeval — dat voorstel deed, of nam hare grootere kinderlijke liefde de bovenhand?

Althans zij schreef hem dadelijk weder, dat zijn brief haar bevreesdde en hij wel

wist, dat er van geen huwelijk sprake kon wezen, zoolang de rouwtijd duurde en dat zij thans voor haar vader onmisbaar was. De toon klonk wat koel en stak zonderling en ontmoedigend af op haar voorgaande, zoo aandoenlijke epistel.

Guido zou echter in andere omstandigheden haar tegenwerping misschien enkel als een grillig uitstel, een nieuw bewijs van het overwicht harer rede op haar hart — wat hij haar altijd verweet — hebben aangezien en zich geprikkeld hebben gevoeld om een nieuwen stormloop te wagen.

Maar nu was die brief na eene diepe, toegebrachte wonde een doodslag voor hem: hij had dienzelfden dag namelijk zijn geweigerde memorie weergekregen: hij had het pak met zijn eigen bekend geschrift eerst in de hand rondgedraaid, voordat hij begreep en dan, duizelig, bemerkte, dat heel het gebouw zijner hoop was ingestort!...

Hij dorst den afgrond zijner vernedering niet meten, de diepte van de kwetsuur zijner eigenliefde niet peilen, als degene, die, onder een trein geraakt, machteloos

en gefolterd neerliggend, het gebruik zijner armen behoudend, niet onderzoeken durft, in hoever hij aan de beenen verminkt is. Hij had het handschrift ongeopend in zijn lessenaar geworpen en er werktuigelijk eene andere greep papieren over getrokken, als de lijkwade, waaronder men een doode verbergt, en was den tuin ingeijld.

Daar zat hij nog in stomme verslagenheid, met het hoofd in de handen op de bank van het priëel, waar hij het middaguur en het kleppend etensklokje onopgemerkt had laten voorbijgaan, toen de knecht hem schuchter naderde met den brief uit Zwitserland.

Bleek en woest, met het parelend zweet op het voorhoofd, een slecht voorgevoel en een reeds gebroken vertrouwen, scheurde hij den omslag. Het was hem voldoende een blik op den inhoud te slaan om de waarheid te bevroeden: „Ha, ha, ha!” lachte hij als een waanzinnige, tot het top punt van verootmoediging en zelfmiskenning geklommen, den brief in de hand verkreukend.

XXVIII.

Wat hij te lijden had, wist niemand, dat vergeet de verslagene zelf na eenigen tijd; maar 't nawee blijft hem bij en houdt hem neergedrukt. Guido bleek dezelfde mensch niet meer, zijn wilskracht was gebroken, het bewustzijn zijner intellectueele oppermacht vernield; de wetenschap boezemde hem weerezin in. Hij opende geen enkel vakboek meer — letterkundige werken hadden nooit bekoorlijkheid voor hem bezeten; nauwelijks overliep hij vluchtig zijn dagblad om het met afkeer ter zijde te werpen; gedurende weken hield hij zich tusschen de hagen van het landgoed opgesloten; de eenzaamste paden, die de herfst reeds met zijn afgeworpen hulsel vochtig overstrooid had, uitzoekend; op zijn stappen terugkeerend, zoodra hij ergens het hoofd van den boer van 't neerhofje opdagen, of Camiel met de koeien op het grasplein verschijnen zag: zijn menschenhuwheid was in menschenhaat ontaard.

Het viel hem niet eenmaal in nadere uitlegging aan Aurelie te vragen of haar, zijne eenige vriendin, zooals hij haar noemde, tot de vertrouweling te maken van het leed, dat zij hem had toegebracht; het andere — het even groote, misschien nog grootere — zat te diep om het aan 't licht te kunnen brengen: overigens, de wonden der eigenliefde, indien ze heelbaar zijn, genezen enkel door eene zorgvuldige geheimhouding.

Zijn jachtgeweer bleef onaangeroerd, de hond aan den band liggen. Nochtans op zekeren morgen nam hij het als werktuigelijk ter hand en onderzocht het. Hij droeg het mede in den tuin, vandaar stak hij in de schuit over de Leie en volgde hij slenterend de wendingen van den stroom.

Na eenige dagen had hij Camiel, die — daar de koeien na Allerheiligen niet meer buitenkomen — over zijn tijd beschikte, uitgehaald en de beiden trokken er wakker op los.

Zijn oude drift was opgewekt, of de lange, vrijwillige bespiegeling van zijn wee,

gepaard aan de ontzenuwende doelloosheid van zijn leven, hadden eene hevige tegenwerking doen ontstaan: zijn kloek gestel eischte beweging en krachtsverspilling; en onbeteugeld gaf hij zich nu aan de hevige oefeningen der jacht over. Het scheen als zocht hij de vergetelheid en de verdooving van den geest in de overspanning van het lichaam.

Na een dag van vermoeienis rustte hij vaak een uur of langer in de hut van Wanus uit, en na Nieuwjaar, toen de jacht gesloten was, bleef hij er gaan. Dit begon de aandacht te trekken: hij zat Rensken na, zei men in de omstreken.

— Dat zij maar oppasse, nu is 't „liefje lik mij”, maar 't zal wel tegen hare scheen botsen; de kreupele bode komt achterna; als de meisjes met hare teenen in de asch zitten ¹⁾, blijven de fijne mijnheeren uit; ik heb het zoo dikwijls gezien, voorzeiden de verstandigen.

— Het is maar gelukkig te zijn, spraken met afgunst sommige werkmeisjes, wier hoogste doel het was, de voorkeur van

¹⁾ Ongehuwd een kind hebben.

een rijken heer, en door hem den tijdelijken welstand, waarvan zij de vernedering niet beseften, te verwerven, — dat komt omdat zij een schoone muil heeft; wij worden gerust gelaten.

Guido ging nu alle dagen naar het bosch, of liever hij moest er heen rijden, want de weiden waren overstroomd. De tilbury werd uitgespannen voor „de Wippe” en hij wandelde te voet tot aan het huisje.

Toen de vlaswiedtijd aankwam, trok Rensken niet meer naar het land. Clete werd er op de stukken ¹⁾ mede getergd: — Zij wint het wat gemakkelijker dan wij, spotte eene stoute en al de anderen lachten zoo honend, dat het meisje met den bult rechtsprong en dreigend den uitgetrokken klomp aan haar langen arm boven haar hoofd zwaaiend, in gramschap vroeg, of iemand iets van hare zuster te zeggen wist, zoo ja, „dat ze uit hun kot mochten komen”.

Allen zwegen, beducht voor hare woede; maar achterrug, zoodra Clete zich een

¹⁾ Akkers.

oogenblik verwijderde om haar onkruid op den tas te dragen, werd er over Rensken gefluisterd.

— Hij onderhoudt geheel den boedel, sprak men, zoodra het bekend werd, dat Wanus zijn post van daghuurman had opgezeid. — Wanus heeft gelijk: er is maar éene bate en elk trekt er aan, maar Duren is een schoone stad, hij zou nog wel kunnen loon naar werken krijgen, voerspelden de nijdigaards.

— Elk zoekt zijn voordeel, meende een onverschillige.

Op een ochtend ontbrak ook Clete op het akkerstuk en de verbazende tijding kwam, dat Rensken trouwen ging met haar rijken minnaar.

Dat nieuws werd eerst met ongeloof geloochend als eene onmogelijkheid, dan betwijfeld, vervolgens uitgelegd: het was eene eereherstelling, beweerde men boosaardig; want weldra kreeg men de zekerheid dat het huwelijk inderdaad plaats hebben zou, Guido zelf had het aan de lieden van 't neerhofje aangekondigd.

In gansch het omliggende werd van

niets anders gesproken, alle standen waren er in opschudding door: had hare schoonheid hem betooverd? had zij hem gevangen in de strikken van een dier toomlooze passies, waaraan menschelijk ontzag, fortuin, gezondheid, eigenwaarde en alles opgeofferd wordt? Of had zij, eenvoudig natuurkind, hem door het bekoorlijke harer naïeveteit aangelokt, had hij hare onschuld geëerbiedigd of zij hem weerstand geboden?

Het vraagstuk bleef onopgelost, toen het huwelijk echter niet lang daarna voltrokken werd, was de ondanks de geheimhouding van het vroege uur in de kerk toegestroomde menigte overtuigd, dat het in elk geval geene eerherstelling, maar een vrijwillige en eervolle vereeniging van twee liefhebbende menschen van ongelijken maat schappelijken stand gold, en spijt hun eigen nijd, verheugden de lieden uit het volk zich over de verheffing van eene hunner dochters en de versmading der rijke, vermoede mededingsters naar Guido's hand.

XIX.

Het was eenige weken daarna, dat Aurelie met haar vader van Zwitserland terugkeerde. Zij waren in Gent afgestapt; maar de buitenlucht, waaraan zij nu zoozeer gewoon waren en behoefte hadden, trok hen weldra naar het landgoed, dat Guido sinds zijn huwelijk verlaten had.

Zij zaten in de victoria, zij reden door de bekende streek: dáár de Leie, de onafzienbare weiden, ginds hun woning.

Aan de brug kwam de vrouw buiten, waar de muil overigens uit gewoonte stilstield. Zij heette hen zacht en vleierend welkom, het tolgeld aannemend.

— Een glas water, als 't u belieft, vroeg mijnheer Van der Hawermeiren, een doosje met poeders uit den zak halend.

— Papa, binnen eenige minuten zijn wij thuis, sprak Aurelie in de Fransche taal, hun omgangstaal, onbepaald bevreesd voor langer oponthoud.

Maar hij fronste de wenkbrauwen met de kleingeestige stiptheid van den maniak:

— O kind, geen uitstel, precies op 't uur, sprak hij gewichtig, haar zijn eerst geraadpleegd horloge voorhoudend.

Zij drong niet aan, en terwijl hij in een tweede gevraagd glas eene geringe hoeveelheid water goot en zijne medicijn uit het wit, ontplooid papiertje er over uitschudde en met een lepelkje omroerde, sprak de tolvrouw fleemend:

— Groote verandering sedert uw vertrek, juffrouw Aurelie.

Deze knikte, reeds verlegen voor hetgeen er volgen zou.

— Ze zijn op speelreis, berichtte de herbergierster.

— Ja, en Aurelie hield haar vader den nadrank voor, in heel hare houding stilzwijgend tot spoed aanwakkerend.

— Dat heeft nu eens alle menschen verwonderd, alsof de steenen spraken, van zulk een heer als mijnheer Guido! zich zoo verloren smijten! trouwen met iets van niemendal, terwijl er in de streek zoo menige brave juffrouw is, die hij had kunnen gelukkig maken! Want hij zou toch al gekregen hebben, naar wie hij zijn vin-

ger uitstak, niet waar, mijnheer? ging zij voort, zich meer en meer versprekend, thans tot den vader gewend, onthutst over den zwakken bijval, dien haar troostend getuigschrift van degelijkheid en onverdiende versmading bij de dochter vond.

— Dit is te zien, dit zeg *ik* niet zoo gereedelijk, was zijn antwoord, schamelijk verradend, dat hij de bedoeling begreep en weerlegde.

Dat was het eerste. Aurelie was hier met een helder gemoed gekomen, vervreemd door afwezigheid, en in eens greep de macht van het plaatselijke haar in zijn knellende klauwen vast.

Zij liet haar niet meer los.

Het was alsof er in dat ledige, nog onlangs door Guido bewoonde huis, in den tuin, in de paden, waar het onkruid door het trappen zijner voeten ondergebleven was, iets lag, dat haar verlangen en nawee opwekte, eene door niets aan te vullen leemte en hopelooze vereenzaming. In Zwitserland had zij vertrouwd met de natuur geleefd, bewonderd en genoten van al het heerlijke om zich heen.

De zorg voor de gezondheid haars vaders nam geheel haar hart in beslag; zij waren daar zoo afgezonderd, hoog op de bergen, en zoo hoog ook in figuurlijken zin boven alle kleine wereldsche en maatschappelijke bekommernissen verheven geweest; Aurelie had haar gemoed niet gestaald tegen de onbehagelijkheid en de kwelling, die haar in 't vaderland verbeidden.

Wel had het haar verbaasd, geen antwoord op haar brief aan Guido meer te hebben gekregen. Zij had hem geschreven in de ongunstige stemming, welke de kortheid van zijn verdriet en zijn rouwtijd bij haar had verwekt; het was wel waar wat zij hem gezegd had, dat ze haar vader niet verlaten kon; doch zij had den indruk harer woorden niet, of zelfs verkeerd berekend: zij had hem onmiddellijk verwacht en schold hem inwendig voor onverschillig uit, omdat hij niet kwam.

Juffrouw Blanke, die anders met haar geen geregelde briefwisseling hield, had haar geschreven, dat men niet veel goeds van het gedrag van Guido zei: het scheen

dat eene eerlooze liefde hem aan het landgoed gekluisterd hield.

Aurelie geloofde er niets van en zag het bericht voor lastertaal aan. Toen kwam er een tweede brief, ditmaal een onverwacht, bepaald en toch onaanneembaar nieuws behelzend:

Guido trouwde met de dochter van den hovenier.

Was zij er ondanks zich zelve op voorbereid, of wekte de stap, dien hij deed, al te zeer hare geringschatting voor zijn karakter op om zich nog met hem te meten? Aurelie trok zich in hare eigenwaarde terug, elke herinnering aan hem als eene laagheid verbannend, minder gekrenkt door zijne handelwijze tegenover haar zelve, dan de verachtelijkheid zijner keuze.

Zij was er in gelukt — na den eersten slag — hare gedachten en gevoelens te verstoppert, als de scheidsrechter een pak opgedrongen papieren, waarvan hij het onderzoek misnoegd tot later verschuift, wel wetend, dat zij niets dan onaangenaamheden bevatten.

Het bevreemdde haar zelfs, wanneer zij eene schemering van aandenken doorliet, vast te stellen, hoe kalm zij was.

In dezen gemoedstoestand was zij teruggekeerd, en plotseling had de onzalige zinspeling der tolvrouw, als met eene tooverroede, een heel heil van woelingen in haar hart wakker gemaakt, met het onrustbarend, alles overheerschend bewustzijn eener vernedering tegenover de wereld. En nu begreep zij, dat haar naam bij het voltrekken van dat verlagend huwelijk niet weg kon gelaten zijn: in de meening der menschen was zij door Rensken achteruitgezet!...

Het onwaardige der mededingster zelf had iets nog meer verootmoedigends.

En terwijl zij met rassche schreden door den tuin ging, drong het verleden zich met stormend geweld, toomloos en onverdrijfbaar, aan hare herinnering op.

Was zij met Guido verloofd geweest, of was ze 't niet?

Had zij niet altijd zijn karakter veracht, zooals ze 't nu deed? Zij geloofde van ja, maar waarom had zij hem dan tot den

vertrouwde harer geheimste gewaarwordingen gemaakt? Had ze hem ooit, wat men liefde noemt, toegedragen? Oprecht tegenover zich zelve, de verholenste schuilhoeken van haar gemoed opgravend, geloofde zij van neen; want hoe zou ze 't anders uitleggen, dat ze Rensken of hem geen wrok toedroeg?

Hoe was het mogelijk, dat hij eene dergelijke levenslange verbintenis had aangegaan! Hij, die zoo uit de hoogte op alle vrouwen neerzag en haar meer dan eens had bekend, dat het slechts met haar alleen — bij uitsluiting van elke andere harer kunne — was, dat hij gedachten wisselen kon, eene veelbehelzende belijdenis, die destijds aandoeningen van zalige fierheid in haar opwekte en een lichten blos over hare bleeke wangen bracht.

Welke gedachten of zienswijzen kon hij aan dat meisje mededeelen? Welke onderwerpen met haar behandelen? In welke taal zich uitdrukken? — want als vele Vlamingen van den hoogerren stand bediende hij zich enkel van het Fransch, zelfs bij gelegenheid beweerend, dat hij de

landstaal slechts onvolkomen meester was; en inderdaad, bij Cappuijns en Van der Hawermeiren werd nooit, tenzij tot de bedienden en toevallig met de boeren, Vlaamsch gesproken. En krenkte het hem niet een arbeider tot schoonvader en dat meisje met den bult en den onuitstaanbaren groet tot zwagerin te hebben? Zij herinnerde zich den brief, die haar zoozeer had verlustigd, den brief, waarin hij zijn nachtelijk wedervaren en de eigendommelijke armoedigheid van het huisgezin op comische wijze had voorgesteld, en was het dáár, dat hij vervolgens eene bruid ging halen!... Hield de man dan ondanks al de tegenstrijdige beweringen van den tegenwoordigen tijd de vrouw nog immer enkel als zijne ondergeschikte, als een speelbal van zijn hartstocht?...

Aurelie verhaastte nog den stap met eene kleur van verontwaardiging en gekwetste kuischheid op het voorhoofd, met geweld die vraag verwerpend.

En nu bekommerde haar een ander vraagstuk: zou hij haar zijne vrouw voorstellen? zou hij, na zich verlaagd te heb-

ben, anderen in die verlaging medeslepen, of dat huwelijk om zoo te zeggen, en voor zooveel het in zijne macht was, verheimelijken?

Dit laatste scheen het waarschijnlijkste: hij had geene trouwbrieven gezonden; zij wist, dat hij van zijne speelreis terug, en in de stad gevestigd was. Dagen en weken verliepen; hij kwam niet. Dat was wel zeer onbeleefd; doch zij was hem erkentelijk haar die bijeenkomst te sparen: zij duchtte zijn bezoek, als ware zij zelf in gebreke gebleven met hem.

Maar wat zij vermiste, waarnaar zij haakte zonder hoop, zonder wensch van bevrediging, dat was de gemeenschap des geestes, de mededeelzaamheid zoo noodzakelijk aan den mensch: die vertrouwelijheid van elken dag; dat overgieten van het beuzelachtigste, het dwaaste van het eene gemoed in het andere. Dat had zij gekend met hem en het niet weten te schatten. Hij ontbrak aan haar als steun, als raadsman, als waardeerder van het goede dat in haar school.

XXX.

Op eenen namiddag van zeer schoon zomerweer had zij de boot doen losmaken en zich door een knaap van 't neerhof tot aan het groepje boomen voorbij het tolhuis laten sleepen. Daar zat ze in de frischheid van het water, in 't lichtelijk door zonneschijn doorspikkeld lommer met een boek op den schoot.

Haar oog dwaalde lusteloos op de uitgestrekte Leiemeerschen; de wind liep met golvingen over het hooge bruinroode gras, dat weldra onder de zeis des maaiers vallen zou. Dicht aan den oever bloeiden gele waterlelies, malsch en onrustbarend broos, hunne slappe lobben hoog boven een grooten hul groene zwaardbladen uitstekend...

— Krek, krek, krek, ti, ti, ti! weerklonk het in de nabijheid.

De rietmusch! In eens stond een heel tafereel van den verleden tijd voor haar op: het uitstapje met Guido op diezelfde plaats, stoute straatkinderen, de onbeschei-

den tolvrouw, de toenmalige onvoldaanheid van haar hart...

— Krek, krek, krek, ti, ti, ti! Nu zag ze den vogel: bronskleurig met geel op de borst, tusschen de pijlen van 't wemelend riet verspringen. Hij genoot van het leven en de lente zonder achterdocht, hij was gelukkig. Dat was zij nooit geweest...

— Krek, krek... hij zweeg door een ander geruisch in zijn zang verstoord. Aurelie had het ook vernomen, een geruisch van menschen, een naderend stemmengegichel. Met een bewustzijn van gevaar hield zij zich stil en schuil, haar boek openhoudend, maar zonder het hoofd om te wenden, schuins onder den vooi van haar hoed naar den oever blikkend: Guido met Rensken!

Een schok doorliep Aurelie. Zij boog het hoofd nog dieper om niet herkend te worden; maar 't was niet noodig, zij bemerkten haar geenszins, arm aan arm naar elkaar gewend, toen zij voorbijgingen: Guido groot en sterk, met een dameszomerhoed als een korf aan den arm, Rensken in een zeer lichtkleurig jufferkleed,

dat van verre geheel wit scheen, gehuld, blozend, wat verhit van de warmte, met de neergevallen of neergetrokken vlechten van haar blond haar op den rug.

En Aurelie gevoelde zich verlaten en oud en mager en leelijk, terwijl zij hen nablikte....

Toen zij onder de tolbrug voorbijvaarde, zag zij de welbekende tilbury en het paard van oom Cappuijns aan de herberg staan. Zij waren dus niet met den trein gekomen en zij schrikte opnieuw, vreezend, dat men haar bemerken zou. Zij waagde het niet eenmaal op te zien naar den oever, of er iemand te ontwaren was.

Voorzeker hadden ze in hare afwezigheid het landgoed bezocht. Zij ontsnapte aldus gelukkig aan de samenkomst!

— Niemand geweest? was het eerste, wat ze vroeg aan haar vader, wiens houding — roerloos, half in slaap over een boek gebogen — reeds voorop scheen aan te duiden, dat hij in lang niet was gestoord geworden.

— Geen mensch, was zijn antwoord.

Nog beter, nu was zij voorgoed in veiligheid.

Maar die kleine, op zich zelve niets beduidende gebeurtenis van het onbemerkt wederzien dier twee, het rusten aan dat noodlottig plekje, onder die fluisterende boomen, het hooren van de rietmusch, hare vrees, hare vlucht om zoo te zeggen, deden eene hevige tegenwerking in Aurelie ontstaan :

— *Quid mihi et tibi est?* murmelde zij krachtdadig, de woorden uit het Evangelie, waarin zij eenige kennis der Latijnsche taal had opgedaan, fier en verachtend herhalend.

Wat gingen die beiden haar aan? En waarom moest zij nu treuren over het verlies van Guido? Was zij gelukkig geweest, wanneer hij met hart en ziel aan haar hing, op dien dag toen hij zich om harentwille roekeloos eene ziekte op den hals had gehaald? toen zij het „Krek, krek, krek, ti, ti, ti!” van de rietmusch als een schimpgeroep uitlegde en zich tegenover de voorbijgangers schaamde in zijn gezelschap.

Het keerpunt was doorworsteld, de kalmte kwam in haar gemoed, en werkzaamheid en studielust ontwaakten weder.

XXXI.

Mijnheer Van der Hawermeiren had gewenscht vroeg naar de stad terug te keeren. Zij waren er dus gevestigd nog vóór de bladeren vielen. Het weder bleef voortdurend schoon. Het venster stond open en Aurelie zat op het balkon, dat uitzicht had op den tuin. Van daar kon ze de boomenkruinen over den muur in de aanpalende erve van oom Cappuijns wel, maar de paden niet zien. Des te beter, aldus ontwaarde men haar ook niet op hare zitplaats.

Het was zeker, omdat zij zich zoo stil hield en hare aanwezigheid vergeten deed, of stoorde het jonge paar zich volstrekt niet aan de buitenwereld? Meer dan eens hoorde zij hun luidruchtig, kinderachtig gestoei; zij hoorde hen elkander naloopen, ontwijken en vastgrijpen en als het smakken van een kus; de boersche toon van Rensken overheerschte de beschaafde, wel-luidende stem van Guido.

Soms speelden zij raket. Aurelie zag

de gevederde balletjes in de hoogte vliegen. Hoe was het mogelijk! hoe kon het huwelijk aldus een mensch vervormen!...

— Emerence! Emerence! hoorde zij hem roepen: de naam van „Rensken” was dus verwezen, die naam, die hem had doen lachen eertijds in den tuin van ’t landgoed, toen hij zich over „*les naturels de l’endroit*” vervroolijkte.

De winter kwam; de kou, de korte dagen brachten opsluiting en afzondering mede. Met Kerstdag begon het te vriezen en op Nieuwjaarsdag lag er eene hooge laag sneeuw. In ’t midden der stad was zij deels weggeruimd en deels in een modderpoel veranderd; maar op de hooge, stille wijk, waar zij woonden, bleef zij nog wit en hard met eene korst van bewaring overdekt.

Een laaiend vuur verwarmde de voorkamer, waar bij gelegenheid van den dag de weinige familieleden en de schaarsche ter stede wonende, slechts half verwachte vrienden plechtstatig zouden ontvangen worden.

Mijnheer Van der Hawermeiren en zijne

dochter zaten er: hij de nieuwe aangebrachte aflevering eener wetenschappelijke revue opensnijdend, zij van hare vrije oogenblikken gebruik makend om een aantal visitekaartjes te beantwoorden.

Drie-, viermaal was er op korten tijd gebeld geworden: de vuilnisman, de dagbladdrager, de lantaarnontsteker om hunne fooi.

Aurelie zag reeds, wrevelig over zooveel storing, op en de porte monnaie gereed geopend, toen kort na een nieuwen forsch en ruk, die haar had doen schrikken, de kamerdeur weder openging.

Het was Guido!

Haar hart bonsde met dubbelen slag.

Hij trad het eerst op haar toe, reikte haar de hand en kustte haar vervolgens, zooals gebruikelijk is onder vrienden en verwanten op dien dag te Gent, en murmelde gelukwenschen. Hij deed hetzelfde met haar vader. Zijn snorbaard, die nauwelijks hare wang beroerd had, was koud als ijs: het zinnebeeld hunner doode genegenheid.

Hij had plaats genomen naast haar,

voorzeker had hij eene groote overwinning op zich zelf moeten behalen om tot hier te komen, en Aurelie gevoelde, dat het haar plicht was eene even groote krachtsinspanning te doen om beleefd te wezen.

Haar vader had eerst het boek, dat hem bezighield, voor zich laten openliggen en wisselde eenige onbeduidende volzinnen met den gast; maar verstrooid of te zelfzuchtig om zijne belangstelling niet zonder uitstel te voldoen, had hij er de lezing van hernomen.

Wat zeiden de twee nu aan elkander? Wat men zegt, wanneer men onder bekenden, die in geene vriendschapsbetrekkingen zijn, te zamen bij toeval in een tram of een spoorwegrijtuig zit.

Aurelie vertelde van Davos, van het leven, de menschen, die er vertoefden; hij sprak over een onlangs gelezen boek, over eene nieuwe uitvinding.

Zij kon het over haar hart niet krijgen naar Rensken te vragen, en hij gewaagde niet van zijne vrouw.

De komst van juffrouw Blanke en mijn-

heer en mevrouw Spanoghe stelde overigens aldra een einde aan hunne tweespraak.

XXXII.

Monsieur et madame Guido Cappuijns ont l'honneur de vous faire part de la naissance d'un fils. Guilo: dit laatste schuins in een hoek gedrukt.

Aurelie hield de zoo even uit den omslag gehaalde kaart in de hand, en keek er eerst als verdwaasd op neder.

Dan helderden hare denkbeelden op, tevens met een gevoel van onderworpenheid en onverwacht hartzeer:

Een kind! de eerste schakel van de familieketen, die echtelingen duurzaam samenknoot...

Zij had nauwelijks hare bezigheden onderbroken: het inpakken van een koffertje voor haar en haar vader, die na eene winterlange, schier volkomen opsluiting er nu in eens, met de grilligheid van den ouderdom, op gesteld was om de Paaschdagen en de week, die er op volgde, te lande door te brengen.

Een kind!... hoe hartstochtelijk moest hij dat meisje uit de volksklasse bemind hebben om voor haar alles over 't hoofd te zien, hoeveel sterker en geheiligder moest zijne liefde geworden zijn, nu zij de moeder van zijn zoon was!...

— Ziet, en zij nam de kaart weder op, hij verloochende haar niet meer als op zijn huwelijksdag, toen hij geene aankondigingen verzonden had; het stond er nu wel in volle letters: *Monsieur et madame Guido Cappuijns*, geheel Renskens wezen met het zijne versmolten, haar naam van niemand meer gekend, door den zijnen vervangen....

Zoo hoort het te wezen, dat was de eereplaats, die haar — tot welken stand zij ook behoorde — als zijne wettelijke ega toekwam. En Aurelie had die overtuiging goed met haar verstand aan haar hart op te dringen, toch bleef haar een onbepaald gevoel van misnoegen en kwelling bij.

Zij stuurde eene der meiden bij mijnheer Cappuijns om te laten vragen, hoe het met madame was — madame op

Rensken toegepast! Zij kon den titel bijna over hare lippen niet krijgen.

— Zeer goed met madame en het kind, luidde het bericht.

— Allerbest, 's anderdaags, toen ze vóór hun vertrek naar buiten nog eens had laten navragen.

Eenige dagen daarna bracht de postbode een brief met rouwranden, — er kwamen er zoovele bij professor Van der Hawermeiren, die op de lijst der zoogenaamde notabelen stond! Achteloos scheurde Aurelie den ook met zwart omzoomden band; de naam zei haar eerst niets, de naam in groote letters, die in 't midden stond:

Marie Emerence Dhaene,

maar nu schrikte zij hevig, de lijnen schemerden voor hare oogen, en haar adem inhoudend, las zij boven aan het blad:

Monsieur Guido Cappuijns et son fils ont la douleur de vous faire part de la perte irréparable qu'ils viennent de faire dans la personne de leur épouse et mère bien-aimée, dame Marie Emerence Dhaene,

enlevée à leur affection après une courte maladie le 16 avril 18.. à l'âge de vingt ans.

XXXIII.

Het sprak van zelf, dat mijnheer Van der Hawermeiren bij de begrafenisplechtigheid moest tegenwoordig zijn. Hij en zijne dochter hadden zelfs deswege hun terugkeer naar de stad bespoedigd.

Te huis vernamen zij van eene der meiden, dat de jonge moeder, zich te wel voelend, bij gelegenheid van de komst harer familie eene onvoorzichtigheid had begaan, en 's nachts daarop bijna schielijk in de armen van haar bijgeroepen echtgenoot gestorven was.

Aurelie koos bij een handelaar in bloemen eene mooie kroon van nagmaakte pensées uit, en liet er eene andere van de frische voorjaarsbloesem van 't seizoen vervaardigen. Deze werden naar het sterfhuis gezonden met het kaartje van haar vader aan de eerste, het hare aan de tweede bevestigd; maar dat kon niet volstaan: als naaste, hoewel slechts aange-

huwde bloedverwanten was het hun plicht een bezoek bij den overblijvende af te leggen. Zij voelde er zich overigens onweestaanbaar toe gedrongen.

Zij gingen omtrent den avond. Het scheen haar bijna een heiligschennis aan dat stil, gesloten huis, waar de dood zoo ras op het nieuwe leven gevolgd was, een belklank te doen hooren.

Zij werden in eene groote zaal geleid en onmiddellijk kwam Guido binnen. Hij strekte hun sprakeloos elk eene hand toe; zijn oog was droog; hij hield zich kloekmoedig; maar zijne bleekheid was akelig. Aurelie, door medegevoel verteederd, hield zijne vingers een oogenblik vast en duwde er in; maar hij beantwoordde die troostende drukking niet: hij trok zijne hand zenuwachtig terug, keerde zich om en snikte.

Na eene lange poos van stilzwijgen op eenige uitleggingen, die hij over de oorzaak van dat onverwacht afsterven gegeven had, vroeg Aurelie door ik weet niet welke beangstigende en toch onweestaanbare begeerte aangestuwd, om de doode eene laatste maal te zien.

— Haar zien! zei Guido, onbewust luiders fluisterend in de ontzetting, die dat voorstel teweegbracht, haar zien, — onmogelijk! Zij is reeds geheel... men heeft haar ijlings in de kist moeten leggen, hernam hij, huiverend bij de herinnering, die de laatste aanblik van het lijk zijner vrouw bij hem had nagelaten.

— Hoe is 't vergaan? vroeg Aurelie, na de begraaving aan haar vader.

— Zeer stil, weinig menschen. Guido zat met Wanus in 't eerste rijtuig, berichtte hij.

Die bijzonderheid moest hem wel getroffen hebben, aangezien hij ze als iets belangrijks mededeelde, en dit hier gansch natuurlijk bijeen behooren van twee personen, zoo ongelijk in stand en opvoeding, vereenigd in dezelfde smart, deed ook gedachten bij haar ontstaan, die zij als kleingeestig en laaghartig had willen verwerpen in tegenwoordigheid van het groot probleem des doods.

XXXIV.

Guido deed de zes weken maatschappelijk voorgeschreven rouw, die hem elk te doen bezoek verbood, niet uit. Het moest ook zoo eenzaam, zoo akelig zijn, in dat huis, waar de dood hare prooi had uitgedragen.

Hij kwam. Hij zat bij Aurelie en haar vader als eertijds en toch anders: de omgang scheen dezelfde, de vertrouwelijkheid hernomen, maar de vervreemdheid, de verwijdering lag in de harten.

Aurelie vroeg naar het kind. — Goed, antwoordde hij telkens met kort bescheid; hij scheen er liefst niet van te hooren, wellicht herinnerde die geboorte hem te levendig aan een zoo spoedig daarop gevolgd verlies.

Van Rensken werd niet gesproken.

Eenige dagen vóór het bepaald vertrek van mijnheer Van der Hawermeiren en zijne dochter naar hun landgoed, een vertrek, dat deze laatste zoo lang mogelijk had verschoven, liep het gesprek over

mineralogie, en Guido deelde hun mede, dat hij verleden winter de verzameling van een bekenden, overleden delfstofkundige, dien hij noemde, had gekocht. De geleerde professor had zich wel niet bijzonder op dat vak toegelegd, maar was niettemin een steenkenner en daar hij belangstelling in die collectie toonde, verzocht Guido hem deze te komen zien, zich tevens tot Aurelie wendend, als om haar te beduiden, dat zij mede in de uitnoodiging betrokken was.

Hij zou hen verwachten 's avonds om acht uren op een kopje thee.

En zij gingen.

Zij zaten in de groote laaggewelfde zaal van het oud huis. De pitten der gaskroon brandden in 't midden; maar het licht had de macht niet om ver door te dringen; de hoeken lagen nog in 't duister en enkele meubels met onbepaalde lijnen ook; de familieportretten aan den wand konden van uit hun verdoofde lijsten wel heimelijk en onrustbarend de bezoekers rondom de tafel bespieden, doch werden door deze slechts onduidelijk gezien. Sinds

vele jaren was er niets in die kamer veranderd, geen voorwerp verplaatst, geen enkel er bijgekomen; geene sieraadplant vulde de treurige ledigheid van de bloemenbakken op 't vensterkozijn; het tapijt was grijs en kleurloos van ouderdom. Niets herinnerde hier aan het verblijf eener jonge vrouw met haar omgeving van menigvuldige, beuzelachtige gerieflijkheden of verfraaiingen. Zulke waren der overledene ook onbekend en haar oponthoud alhier slechts een doortocht geweest.

Het gesprek werd stil gevoerd, nog onder de bedruktheid van de laatste gebeurtenis.

Guido had eene sigaar aangestoken: de rook steeg kronkelend met den damp uit de kopjes naar omhoog. Aurelie luisterde of zij het kind niet hoorde. Niets roerde in het stille, als onbewoonde gebouw.

Guido was reeds een paar malen weg geweest om de glazen kasten met de ertsstoffen te halen; maar deze waren zwaar en de inhoud niet geschikt om ongedeed of ten minste onverward verdragen te worden.

Het was mijnheer Van der Hawermeiren zelf, die het voorstel deed, liefst maar ter plaatse te gaan.

Dat was boven in een kabinet naast Guido's studeerkamer.

Aurelie volgde de mannen langs de breede, gemakkelijke, ietwat bochtige trap. Sinds hare kinderjaren was zij niet meer op de verdieping geweest, en nu helderden hare herinneringen zich op en kwamen al de vergeten dingen haar weder bekend voor: de twee nissen in den muur: de éene met de witmarmeren baadster, die, beschaamd glimlachend, met het hoofd wat ter zijde gebogen, de armen over de borst gekruisd houdt; de andere nis nog immer ledig; de wapenverzameling op een paneel van het portaal. Guido leidde hen door de slaapkamer, waar het licht, dat boven de trap brandde, flauw doorscheemde, en terwijl hij in 't kabinet daarnaast zelf het gas ontstak, en mijnheer Van der Hawermeiren en zijne dochter met de bange omzichtigheid, welke de halve duisternis in een vreemd huis medebrengt, stonden te wachten, keek Aurelie rond.

De plaats was even ruim als de benedenkamer, het was de kamer boven deze. Zij scheen weinig bemeubeld, bij uitzondering van een nieuwe, groote, lichtkleurige houten waschtafel met twee lampetkannen, en twee bedden met het hoofdeinde naar den muur, als tweelingen naast elkander in gelijke evenredigheden, met gelijke overdeksels, onder één hemel en met dezelfde, sierlijk terzijde opgeknoopte gordijnen overwelfd

In het eene was Rensken gestorven, in het andere sliep Guido nog . . .

Aurelie hield er zich niet op.

De twee mannen spraken rondgaande aan de op eene lange tafel staande kassen over de tentoongestelde mijnstoffen, waarvan enkele stukjes onder 't glas als staal en goud glinsterden. Aurelie zag toe, verstrooid, met hare gedachten elders. De toon werd onbewust hooger, een geleerd geschilpunt ontstond, de echtheid van een stuk werd betwijfeld . . . het ontzag was vergeten.

Toen zij weder beneden waren en eene meid het likeurkistje aanbracht en vroeg,

of mijnheer nog iets begeerde, aldus inzichten van slapen gaan aanduidend, zag Aurelie de laatste kans wijken. Zij kon echter aan haar nieuwsgierigen wensch niet langer weerstand bieden, zij keek half om naar de meid, die naast haar stond en: — Zou er geen middel zijn om het kindje te zien? vroeg zij zeer stil.

Deze had een oogenblik van verlegenheid en keek ondervragend naar haar meester:

— De kleine slaapt zeker, sprak zij aarzelend.

— Om 't even, haal hem eens, gebod Guido.

En zij ging. Eene jonge voedster kwam met haar binnen; deze laatste droeg het kind.

— Hij is reeds ontkleed, zei de meid ontschuldigend.

-- Ja, ik was juist bezig met hem zijn nachtrokje aan te doen, 't is spijtig, deelde de voedster met boerschen tongval mede.

O neen, het was niet spijtig, aldus zag men hem beter met zijne spartelende beentjes. Een prachtig kind: kloek als zijn

vader, schoon als zijne moeder. Het had een zwartkrippen strik op een zijner witte mouwtjes en dat gezicht deed een zucht als een gedempte snik bij Aurelie ontstaan.

Zij had, met de natuurlijke beweging eigen aan elke vrouw, die een kind ziet, het toeschietelijk op de armen genomen, en meid en voedster lieten het haar, gevleid over zijn bijval. Guido zag sprakeloos met een halven glimlach van weemoed toe. Aurelie wist niet wat te zeggen en geraakte in verlegenheid, beladen als zij bleef met die kostbare, hinderende vracht.

— Dáár, zei ze eindelijk, den kleine onhandig aan de voedster toestekend; het was bijna als een last, waarvan zij zich ontmaken moest.

Toen zij later met haar vader, bij het scheiden door de vestibule ging, zag zij de gebochelde silhouette van Clete steelswijze als een schaduw boven trekken.

Zij verbleef dus daar, de zuster der jonge doode, zoo nauw verwant aan den heer des huizes, en toch door de kracht der omstandigheden uit zijne vertrouwelijkheid gesloten; ondanks hare liefderijke

toewijding aan zijn kind, trotsch door hem op een afstand gehouden, of zich zelve ootmoedig tot het gezelschap der dienstboden verwijzend.

XXXV.

Ruim een jaar was verloopen.

Aurelie en Guido zaten weder in het priëltje aan den hoek van den straatweg, onder vier oogen, juist als vroeger, alsof hunne bijeenkomsten niet waren opgeschort geweest.

Ginder, onder de boomen, wandelde eene meid met het kind, dat zij aan één handje hield om zijne nog waggelende stapjes te ondersteunen: een kloeke, schoone jongen, waarop een vader fier mocht wezen.

Maar Guido zag niet naar hem. Aurelie evenmin. Guido hield zijne blikken angstig vorschend op haar gevestigd, en zij had de hare neergeslagen, in het bewustzijn van het naderen eener niet meer te verschuiven, beslissende verklaring.

Gedurende dat jaar had Aurelie veel nagedacht, in de laatste maanden ten minste;

want onmiddellijk na Renskens dood en nog lang daarna, was zij met haar hart en haar geest vervreemd geweest aan Guido en hadden de treffende gebeurtenis en de eerbied voor den dood, gepaard aan hare fierheid en zijne^{*} zedelijke rangsvermindering haar teruggehouden den toestand en hare betrekking tot hem te overwegen. Er lag iets zusterlijks in het onthaal, dat zij hem deed; zij troostte hem niet, doch hare tegenwoordigheid beurde hem op; de oude vertrouwelijkheid, degene van het verstand was weergekeerd; maar van gevoelens en levensbeschouwing werd niet meer gesproken; iets beklemmends zweefde over hun onderhoud, iets dat niet kon weggedreven worden en zij niet wegdrijven wilde.

Toen hij na een paar maanden weder belang in kunst en wetenschap stelde, en zijn gemoedstoestand dezelfde scheen van eertijds, toen hij haar boeken bracht en met haar over de vragen van den dag sprak, vond zij behagen in zijn gezelschap; zij kon het niet helpen, zelfs de opspraak der wereld, indien er opspraak was, trot-

seerde zij; maar wanneer het denkbeeld, dat hij zich nog als haars gelijke waande en een aanval op haar hart had durven wagen, of eene poging aanwenden om, ondanks het gebeurde, haar het aanbod van zijne hand te doen, voor de eerste maal in haar brein was ontstaan, had het rood der verontwaardiging haar voorhoofd gekleurd en de gramschap hare lip in honenden smaad opgekruld. De onderstelling alleen van iets zoo monsterachtigs maakte haar boos op zich zelve. En zij verwierp elke gedachte omtrent dit punt als vernederend voor haar.

Weldra had echter de tijd zijn werk gedaan; Guido beminde haar met den ingehouden hartstocht, die haar aan den verleden tijd herinnerde; toen kon hij niet spreken, omdat hij niets aan te bieden had; nu sloot een andere schroom hem den mond. O, hij zou het nooit wagen, daarop vertrouwde zij, haar de plaats van Rensken aan te bieden. Want nu was zij er toe gekomen, zich af te vragen, of hij het doen zou; zij had er toe besloten over haar gekrenkte eigenliefde en haar

weezin heen, diep, diep in haar gemoed te dringen, waar zooveel kwelling huisde en zooveel twijfel lag; waar zooveel haar tot hem drong, zooveel haar van hem afhield; waar minachting en genegenheid een uitersten strijd streden, met het hachelijk vooruitzicht van twee vijandige tegen elkander aangerukte legers, die, wat ook de uitslag weze en aan wie de zegepraal behoore, vreeselijke verwoestingen op het betwist terrein zullen nalaten. Soms voelde zij zich ontroerd, machtig tot hem getrokken; hij scheen voor haar alleen te leven; zelfs het kind, het moederlooze schepseltje, dat recht op zijn dubbele liefde had, werd verre voor haar achteruitgezet. Was het uit gevatheid of geringeren hartstocht, dat hij nooit eenige kuur van hem vertelde, zooals andere vaders doen, en, wel mild glimlachend op de groep, doch vreemd er aan blijvend, toezag, wanneer Aurelie, bij de aankomst der kindermeid, den kleine kuste en streelde?

Hij had haar gevraagd om zijne vrouw te wezen, zijne tweede vrouw, dáár zooveen in 't priëltje; hij had dat durven

doen, en zij had voor zooveel stoutheid de straffende vuist niet in zijn aangezicht geslagen!

Heel hunne kindsheid, met al hunne gezamenlijke vreugden, hunne gescheiden en toch vereend gebleven jeugd, de tijd hunner groote, broederlijke vertrouwelijheid, met de voldane behoeften van hun ziel, de uitstortingen van hun gemoed, alles stond levendig en verheerlijkt door de begoocheling als met tooverslag voor haar op, en nog weerstrevend, bleef zij zwijgen.

— Aan u alleen heeft mijn hart toebehoord, zei hij, gij zijt van jongs af aan mijne uitverkorene, mijne geestverwante, de volledigster van mij zelve geweest.

Zij zag op naar hem met een treurig, veelbeduidend verwijt in de oogen.

— Het andere was maar eene idylle, sprak hij op een lichtzinnigen, half schertsenden, half ontschuldigenden toon, die haar kwetste, zijnde op de liefde voor een gestorven echtgenoot toegepast.

— Een weduwnaar, zei ze bedenkelijk. Toen boog hij het hoofd en aarzelend,

beschroomd, met krachtsinspanning de moeielijke bekentenis afleggend, die haar levenswijsheid vergrootte, maar hare illuziën brak: — Aurelie, alle mannen zijn het, wanneer zij trouwen, lispte hij.

Er volgde eene lange poos van stilzwijgen, gedurende welke hij, onbewust met de handen gevouwen, in de hoogste spanning haar onbewogen trekken gadesloeg, terwijl de laatste, uiterste crisis met het woeden van een orkaan in haar binnenste plaatsgreep, en uit den chaos harer verwarde gedachten en indrukken duidelijkheden begonnen te ontstaan: Rensken op haar landgoed, nederig de paden wiedend; Rensken aan zijn arm langs de Leie; hun gestoei achter den muur in zijn tuin; dat bezoek in zijn huis, boven, in die halfduistere kamer, de twee bedden ...

En geheel haar wezen kwam in opstand:

Zij, Aurelie de opvolgster harer voormalige dienstbode! de schoondochter van Wanus, overdreef zij, de zwagerin van het meisje met den bult! ... de moeder van dat kind ginder! ... Zij, aan juffrouw

Blanke en mevrouw Spanoghe haar huwelijk aankondigen; onder den schimplach der vrouw van het tolhuis voorbijgaan; de voor haar vader, voor de wereld verstootene, verwezene, teruggeroepene wederkeeren als een hond!... nooit, nooit!...

En in de onmogelijkheid om de vooroordeelen van haar stand en opvoeding te overwinnen; haar gekrenkt gevoel van kieschheid en eigenwaarde te heelen; onbekwaam om het ander innig, pijnlijk gevoel van liefde, bewondering en verachting, dat haar tot Guido trok en tevens van hem afwendde, overeen te brengen; in de overtuiging, dat zijne plaats in haar leven nooit door een andere zou bezet, de leemte van zijn verlies er nooit zou vervuld wezen; met de zekerheid, dat zij op dit oogenblik geheel hare toekomst verbeurde en toch nimmer hare uitspraak berouwen zou, stiet zij hem koppig met een zachte, vastberaden beweging der hand, die hem echter niet aanraakte, achteruit.

— Gij wilt niet? stotterde hij ontzet.

— Ik kan niet, zei ze troosteloos.

N. van Harpen , Losse en scherpe Patronen . . . f	2.90
—————, Een eerste Schrede „	2.50
J. Kuyper , Nieuwe Atlas der Wereld. „	6.90
—————, Kaart van Nederland 2e druk . . . „	0.50
Henr. Davidis , De Kamertuin „	1.—
C. Terburch , Willem Norél „	3.50
H. Cosman , Wilde Halmen. Een bundel Vaerzen. „	1.95
—————, Nosca, Een Gedicht „	2.50
Hugenholtz , Een hart van goud „	1.90
L. G. Gerhard , Multatuli. Eene stem uit Indië.	
Met eene inleiding van A. W. Stellwagen . . . „	1.60
Habberton , De familie Brueton „	2.25
Christine Muller , Plicht en Roeping „	1.90
Humpry Ward , Miss Bretherton „	2.50
Biogr. Woordenboek, geb in leer „	15.75
Slotemaker , Levensbeschouwing der Modernen „	2.90
De Rochemont , Rudolf van Meerkerke, 3 dln. „	7.50
Club-Whist „	0.15
D. H. Engelberts , Eene Zuster „	2.50
Joh. Gram , In de Harz „	0.90
R. C. Oudhuys , Zijne Erfgename „	1.50
Haverkamp , Een lief gezin „	2.90
Bloemlezing uit P. v. Duyse's gedichten . . . „	2.90
Scharroo , Kamergymnastiek „	1.50
Kollewijn , Vaderl. Geschiedenis, 10e druk . . . „	1.90

NB. De prijzen zijn voor het meerendeel voor gebonden Exemplaren.

Dr. J. A. Worp , De invloed van Seneca's treurspe-	
len op ons tooneel	f 3.25
M. A. Perk , De tooneelarbeid eener non uit de	
rode eeuw	1.90
—————, De Troubadours	1.75
—————, De Kerk en het Tooneel	2.25
H. C. Berckenhoff , Causeriën	1.25
Mr. J. N. van Hall en C. N. Wybrands ,	
Tooneelstudies	3.75
Fokke Bos , Een Gril	2.75
—————, Een levensdoel	2.75
Colette's avontuur	2.65
Herm. Heiberg , Gij zult niet begeeren	2.75
La Chapelle Roobol , Nora.	3.90
A. G. Barrili , De Bergbewoonster	2.25
Aug. P. v. Groeningen , Martha de Bruijn	3.50
Jac. T. Grein , London.	1.90
L. M. Alcott , Lina's keuze 2e druk	0.15
T. v. d. Tuuk , Ster v. d. Vrede	0.15
Joh. Spyri , Uit de Zwitsersche Bergen	1.90
—————, Niemand te klein om hulpvaardig	
te zijn	1.90
—————, Arthur en Squirrel.	1.90
—————, Cornelli	1.90
—————, Heribli, enz. 3 deelen à	0.75
Clara Cron , Lotswisseling	1.—
—————, In Engen Kring.	1.—

NB. De prijzen zijn voor het meerendeel voor gebonden Exemplaren.

Clara Cron , In Knop en in Bloei	f 1.90
Titia v. d. Tuuk , Kleinood	„ 1.00
—————, De Kleine Fee	„ 1.00
De Clercq , De macht van het Kleine	„ 1.00
P. J. Andriessen , Langs Doornen en Distelen . . .	„ 1.90
A. de Visser , Gestreden en Overwonnen	„ 1.90
—————, Onder Vrienden en Vijanden	„ 1.90
—————, Mimi	„ 1.90
—————, Het Zonnetje van binnen	„ 1.90
T. v. d. Tuuk , In het hockje van den Haard . . .	„ 1.90
—————, Uit het Tooverland	„ 1.90
A. J. H. v. d. Sloot , Jonker Frans van Brederode .	„ 1.90
Arabische Vertellingen. Bloemlezing uit de 1001	
Nacht	„ 1.90
J. J. A. Goeverneur , Gullivers Reizen	„ 1.90
Cheribon , De zwarte Jager	„ 1.90
F. H. van Leent , Moeder de Gans	„ 0.75
—————, De Winterkoning	„ 0.75
—————, Ons klein Volkje	„ 0.75
Anth. L. de Rop , Drie Biggetjes	„ 0.75
Buffalo Bill	„ 0.75
Anth. de Rop , Zomerpret	„ 0.75
—————, Winterpret	„ 0.75
—————, Keurigste prentenboeken à	„ 0.40
—————, Zomerbloemen	„ 1.40
Bouwmeester , Vertellingen in 6 deeltjes à . . .	„ 0.30
—————, „ „ 3 „ geb. à . . .	„ 0.85

NB. De prijzen zijn voor het meerendeel voor gebonden Exemplaren.